

KŐ-SZABÓ IMRE

**HÉTKÖZNAPI
„CSODÁS”
TÖRTÉNETEK**

(novellák)

Vác – 2018

Kő-Szabó Imre: Hétköznapi „csodás” történetek
(novellák)

A kötetben szereplőírásokat válogatta

a HETEDHÉTHATÁR

Online – közérdekű magazinban megjelent írások alapján
és a kötet számítógépes szerkesztési munkálatait végezte

Dr. Szepes András
ny. főiskolai docens

Vác – 2018

IDÉZET:

„Élete középső szakaszában a legtöbb ember megszokja a hétköznapiak taposómalmát, és olyan gépiesen végzi mesterségét, ahogy nyakkendője csokrát köti meg reggelente. Pedig hány olyan ember van ezek között, aki valamikor saját egyénisége szerint akarta megformálni életét, sőt még a világot is meg akarta kissé változtatni.”

George Eliot

Minden jog fenntartva

© Kő-Szabó Imre – 2018

ISBN szám: 978-615-00-3004-3

Vác – 2018

B e v e z e t ő

El sem hinné az ember, hogy a hétköznapiok pergő forgatagában, mi minden történik vele, körülötte. Ezek a „csodás” történetek egyszerűek. rövidek, néha egy kicsit hosszúak. Persze bárkivel megtörténhet, kérdés milyennek minősítjük. „Csodás”-nak vagy éppen bosszantónak. Elgondolkodunk, „csodás” mert velem történt, aztán kifogásoljuk, miért pont velem történt ez a „csoda”?

Mi is ez a „csoda”?

Képzeli el, a történet megoldása egy bélyegző lenyomatán múlik, vagy egy repülő út Moszkvába egy „csodás” ötlet rafináltságán, vagy az a tény, számaram helyett lovam legyen, vagy az ellopt autót milyen módon pótoljam, mert munkaeszközöm, egy tonett fogas (egy tárgy) viszontagságai, „csodás” módon vall az életről, vagy pénzhiányom miatt hogyan adom ki magamat három napra, szobafestőnek.

A könyv tartalma még sok apró „csodás” történeteket rejteget, melyeket egy szuszra elolvashatunk és így egy-egy „csodá”-val gazdagabbak lehetünk.

A szerző

Tartalom

Strandszezon	7
A bélyegző	10
A portás	13
A mázsa és a súlyok	17
Rántott szelet	19
A csavargó két kutya.....	21
Moszkvai út	22
Egyszerű történetem	23
Gombócok és a katonák	25
Csúzli és légpuska	26
Cetlik a család életéből.....	27
Alázatosan jelentem!.....	30
Egy számár és végül egy ló	32
Darabolt virsli	39
Ügyeletes alegység	41
Lilaköd	43
Alkotói úr	46
A két öreg	48
Eszmei felüdülés a Zöld Hetesben.....	49
A rangjelzés	51
Ellopták az autót.....	53
Ismerkedés	56
A hét csoda	59
Csupasz kezekkel	62
Levetkőzve.....	65
Mokrány úr utazása.....	67
Kenyérmorzsa.....	70
Néprádió.....	71
A becsület kötelez	73
Elkésett döntés.....	74
Kupec, kofavilág.....	77
Kitakart szemmel.....	78
Elszállt örökség.....	82
Elveszett remény	85
Három kalap	89
Elnyújtott sípszó	90

Az öreg temetőőr	93
Az a fránya „baloldal”!.....	96
Egyedül	97
A fogas.....	99
Kiállt az erkélyre	101
Szobafestő voltam három napig.....	103

Strandszezon

Fejfájással ébredt reggel Zarc Tamás. – A konyak, a fene egye meg! Sosem szerettem! – állapította meg a fiú. – Vermut meg konyak, szokatlan párosítás. Brrr... Megrázta a fejét és az jutott az eszébe: – Kutyaharapást a szőrivel! Elővette a vodkás üveget az ágy lábától. Jót húzott belőle. – Ez majd segít! Tíz perc múlva könnyebbnek érezte magát, és mintha a feje is tisztult volna. Felkelt és tett néhány bizonytalan lépést a szobában. – Mikorra is mondtam Ágotának, hogy ott leszek? Kutatott emlékezetében, aztán mintha a tíz rögzülne. Megnézte az órát. – Kilenc óra! Legyintett a kezével – Van bőven időm! Magnókazetták között keresgélt. – Ez jó lesz! A kiválasztottat betette a gépbe és bekapcsolta a készüléket. Lassú zeneszámok töltötték meg a szoba légterét.

Borotválkozott, tiszta inget vett ki a szekrényből. Megfésülte a haját. Arcszeszt csorgatott a tenyerébe, lassú mozdulatokkal bekente az arcát. – Tehát a Palatinus fürdőbe megyünk! Ezt a megállapítást kisebb győzelemként könyvelte el. Ágotával a ponyvás sörözőben ismerkedett meg. A lány, aki nem volt több húsz évesnél, barna hajával és formás alakjával, már korábban feltűnt Zarc Tamásnak. Ebbe a ponyvás sörözőben járt a haverokkal. Talán azért nevezték ezt a csehót ponyvásnak, mert bent az udvaron, a szabadtéri részt kifeszített ponyva takarta. Így jöhetett a nyári zápor, nem zavart senkit. Itt tűnt fel egyszer Ágota, aztán kisebb, nagyobb megszakításokkal el-eljött. A feltűnő az volt ebben a lányban Zarc Tamás részére, hogy nem tudta őt a srácok közül senki sem becserkészni. Volt tartása. Neki most mégis engedett. Együtt mennek a Palára. Jó pár esti szövegelés szükségeltetett, ehhez az eredményhez. Villamossal ment, a híd közepén szállt le. A sziget bejárájától gyalog indult a Palához. Érezte, kell egy kis mozgás. – Meg a levegő is jól esik, legalább kiszellőztem a fejem! – állapította meg Zarc Tamás és arra gondolt, szép ez a lány, aztán az jutott az eszébe: – Kellemes ez a nyári délelőtt. Igazi strandszezon! Kimért léptekkel ment végig a sétányon. Figyelte az embereket. Órájára nézett. – Sosem voltam ilyen pontos. Pont tíz óra! – állapította meg önmaga számára. A bejáratnál már messziről meglátta Ágotát. A lány is észrevette. Integetett. Zarc Tamás meggyorsította lépteit. – Szevasz! – üdvözölte először. – Szia! – köszönt vissza a lány. – Régóta vársz? – kérdezte Tamás és végignézett a lányon. Piros ruha volt rajta, vállpántokkal. Igazán jól mutatott benne. – Nem! Tízre mondtad, akkora jöttem. – Jó, hogy ilyen pontos voltál! – mondta Tamás. – Miért? – csodálkozott Ágota. – Utálok várakozni! – szögezte le Zarc Tamás és nyújtotta kezét a lány felé. – Én sem szeretek! – volt az egyszerű válasz. – Gyere, menjünk! – invitálta a bejárat felé. A pénztárnál jegyet vett, az egyiket átadta a lánynak – Kint találkozunk!

Az öltözők még üresek voltak. A kabinos unottan újságot olvasott. A sportrovatot böngészte. Kényelmesen átöltözött, tudta úgyis várni kell a lányra, miért siessen. Amikor kiment, kint már melegen kezdett tűzni a nap. A lárma nagy volt. A gyerekmedence tele gyerekekkel, óvodások voltak. – Szemrevaló kis óvónénike, én is lennék ilyen helyen óvoda – gondolta, közben figyelte Ágotát. Tíz perc múlva jött is a lány. Zarc Tamás nem akart hinni a szemének. – Micsoda alakja van, és milyen jól áll ez a sárga fürdőruha neki. Teljesen el volt ájulva. Úgy nézte, mintha ilyet még sohasem látott volna. – Nem haragszol? – kérdezte a lány szerényen. – Miért? – csodálkozott egy kicsit Tamás. – Hogy ilyen soká jöttem. Leszakadt egy gomb a fürdőrucim felsőjéről, meg kellett varrni. A nélkül nem jöhöttem ki. – Pedig én nem szóltam volna egy szót sem! – mondta mosolyogva. – Azt tudom! – tette hozzá Ágota egyszerű megállapításként.

Ezen nevettek. – Merre? – kérdezte Zarc Tamás, mintha eltévedt volna. – Menjünk oda a gyógyvízhez! – indítványozta Ágota. Tamás elvette a lány táskáját és elindultak a gyógyvizes medence felé. – Köveket hoztál ebben a táskában? – kérdezte hirtelen. – Nem, azt azért mégsem – tiltakozott Ágota. – Pokróc, könyv, meg egy kis kaja van benne. – Szereted a napot? – kérdezte Tamás és amint végignézett a lányon, nem tudta megállapítani, hogy mennyiszer napozott vajon. – Igen! – mondta határozottan a lány. – Akkor oda feküdjünk! – mutatott Tamás egy zöldfüves, napos területre.

Letelepedtek. Végignyúltak a pokrócon. – Érzem, milyen jó ez a napsütés! – mondta egy kis várakozás után Zarc Tamás. A lány nézte a fiút, aztán megszólalt: – Ha így neked a hátad, akkor estére nem

ezt mondod. Jó volna, ha egy kis olajjal bekennéd magad! A táskájából elővett egy flakont és bekente Tamás hátát. – A combodat is kend be, meg a melleidet! – mondta a lány és átnyújtotta az olaját. A fiú végig dörzsölte bőrét, egy kicsit ügyetlenkedett, majd megkérdezte a lánytól. – Ne kenjem be a hátadat? – Megteszed? – kérdezett vissza a lány. – Szívesen! – kapott az alkalmon, hogy egy kis testi közelségbe kerüljön a lánnyal. Valami melegség futott végig rajta. – Milyen finom a bőröd! – érzékelte ujjaiával. Hosszan simogatta a lány hátát. – A vállamat is! – kérte egy idő után a lány. Feltérdelt, hogy kényelmesen elérje Ágota felső testét. Ahogy így visszapillantott, mellei ingerlően feszültek a bikiniben. Tamás mégsem merte végighúzni a kezét. Illetlenség lett volna. – Ott már kend be te! – mondta szégyenlősen és zavartan a látványtól. Visszaadta az üveget. A lány észrevette a fiú zavarát és elpirult.

Szótlanul feküdtek egy darabig. A zenét hallgatták a hangszórókból, amely betöltötte az egész strandot. A lány hirtelen felkönyökölt és a fiú felé fordult. – Játsszol valamilyen hangszeren? – Nem! Sajnos nem! – mondta egy kicsit lehangolóan. – A zenét azért szeretem. Vannak jó lemezeim, meg kazettáim is. Egy kis szünet következett. – Milyen zenét szeretsz? – kérdezte Ágota és kíváncsian várta a választ. – Nem szoktam válogatni. Könnyűzene, de orgona muzsikát is szívesen hallgatok. Komolyzenei lemezeim is vannak. – Tehát? – összegezte a lány. – Mindenevő vagy? – Olyasmi! – mondta bizonytalanul Zarc Tamás. Még hozzátette egy kissé előrelátóan: – Ha feljössz hozzám, majd meglátod a gyűjteményemet! A lány mosolygott, érezte, hogy a fiú most akarja behúzni valamiféle csapdába. De erre ő nem hajlandó, ebben biztos volt. Ez a visszahúzódás a lány arcán is meglátszott. Érezte a fiú, hogy még óvatosabban lehet csak megközelíteni. Erre most az a legjobb, ha szótlan marad. A csend hirtelen kettőjük közé ékelődött. Hosszú percekig hallgattak, csak a fürdőzők lármáját lehetett hallani. Zarc Tamás törte meg a csendet egy idő után. – Miért idegenkedsz egy ilyen ötlettől? A lány hallgatott egy darabig, aztán lassan azt mondta: – Nem ugrok mindjárt. Óvatosabb vagyok. Nem voltak még fontos emberek az életemben. – Még egyszer sem? – kérdezte a fiú. – Nem! – Szerelmes sem voltál? – Talán egyszer, de azt hiszem az sem volt igazi, csak olyan pajtási vonzódás. A fiú nézte a lány arcát, hosszan és arra gondolt, milyen szép, csak így egyszerűen! – Hány éves vagy te? Nem haragszol a kérdésért? – Húsz! – Régóta jársz Tóbiékkal a ponyvásba? – Lassan egy éve. – Sosem volt egy fiú sem, akiért mindenre kész lettél volna? A lány kedvesen mosolygott. Ez a mosoly még szebbé tette. – Jó pofák, bohémok. Új dolgokat találnak ki, igazi heccek. Kellemesen szórakozunk, de nem éreztem, hogy valamelyik is jelentene valamit. – Nem is szemtelenkedtek? Gyors volt a válasz: – Azok kaptak egy jó nagy pofont!

– nevetett fel hangosan. – És ilyenkor mit mondtak? – Érzéketlen, hideg nő vagyok! – Ez azt jelenti, hogy szűz vagy? – Olyan furcsa ez? – Elégge! – csodálkozott Zarc Tamás, egyben meg is lepődött. A lány lassan folytatta: – Nem igen hittem a férfiaknak. Szemtelenek és rámenősek. Ha egy kicsit kedves vagy hozzájuk, már azt hiszik, övék az egész világ. Szélhámosak! Csak addig kell a nő! Ezt egy kicsit felfokozottabb hevülettel mondta. Látszott, hogy kimozdította egyensúlyából. – Nincs is kivétel? – kérdezte Tamás. – Nincs! – válaszolta határozottan. – És én? – a kérdés nagyon bizonytalanul hatott. – Alapjában véve, már az is szemtelenség, hogy te is megmered kérdezni! – mondta lány. –Tényleg furcsa ez a lány! – állapította meg és arra gondolt: – Miért ilyen, mi tette ilyenné? Ha megcsókolnám, engem is arcul ütne? Biztosan! Miért lennék én a kivétel? Elhallgatott, itt vége szakadt a nagy eszme-futtatásnak. Csak később indítványozta a lánynak. – Gyere, ússzunk egyet, már úgy is melegem van! – Jó, gyérünk! – egyezett bele a lány. A víz hideg volt. Tamás látta, amint a lány megrázkódott. – Hideg? – Egy kicsit, hirtelen ugrottam bele! Végigúszták a medencét és visszamentek lefeküdni a pokrócra. – Éhes vagy? – kérdezte Ágota. – Egy kicsit. – Akkor eszünk, jó? – Hozok egy kis sört, szereted? Ágota a fejével intett, Tamás, pedig elment sörért.

Az ebéd hosszúra nyúlt. Közömbös dolgokról beszélgettek, az iskolás időszakról. Majd Tamás hozott még két sört, melyet papírpohárban adtak. Úsztak befejezésenként még egyet. A nap a Budai hegyek gerincén álldogált. Ágota indítványozta, menjenek. Felöltöztek, és a bejáratnál találkoztak. – Merre? – kérdezte Zarc Tamás. – Sétáljunk még egy kicsit! – kérte a lány. – Menjünk végig a szigeten az Árpád híd felé! – indítványozta és elindultak. A koraesti időben a séta jól esett mindkettőjüknek, annyira, hogy azt vették észre egyszer, hogy a Flórián térnél vannak. – Hazakísérsz? – kérdezte Ágota. – Természetesen! – mondta Tamás és elindultak. Először buszra szálltak, majd öt megálló után ismét gyalog mentek. Újabb busz következett, majd megint gyaloglás. Zarc Tamás már nem is tudta merre vannak, később olyan utcanevekre emlékezett, mint Őzgida, Baba és Ali, csak a negyven rabló hiányzott. Később eléggé gyér világosságú utcába értek. Megfogta a lány kezét, maga felé húzta, a száját kereste. Ágota eltolta magától, eléggé heves mozdulattal. – Te sem vagy különb, te is azt akarod! – mondta és elszaladt.

Zarc Tamás letaglózva állt, látta a lány sötétbe vesző alakját. Azt vette észre, hogy egy keresztutcából egy autó hajtott ki. Megállt a lány mellett, két alak ugrott ki a kocsiból és betuszkolták a kocsiba. Hallotta a lány sikolyát, segítség kérését. Elkezdett futni, ahogy a lába bírta. Az autó visszatolatott, fordult egyet, mire odaért. Még látta Ágota kétségbe esett arcát, tenyerét, melyet az üvegre feszített. Minden erejét összeszedve futott még egy darabig az elviharzott autó után. Hirtelen nem emlékezett semmire, csak később, ahogy ott állt az estében, jöttek vissza a képek. A koci kéksínű kombi volt. Hosszabb volt a hátulja. Márkájának felirata fémből volt – Peugeot, távolabb jobbra egy szám: 406. Még feltűnt, hogy dízléc futott végig a kerekek felett a burkolaton. Ahogy elkanyarodott a dízléc folytonossága a jobb hátsó részen hiányzott. A rendszám sokáig nem rémlett. Zarc Tamás lesújtván érezte magát és szégyellte is tettét. Ha ez nincs, biztosan másképpen alakulnak a dolgok. Akkor Ágota nem szaladt volna el. Magába roskadva bandukolt utcákon át, az irányt sem tudta. Aztán hirtelen elhajtott mellette egy fehér Skoda. A megvilágított rendszámtábláját látva ugrott be, hogy annak az autónak a tábláján, J és egy W betű volt, meg két a két utolsó szám 24-re végződött.

Már este 11 is elmúlt, amikor kilépett a Tímár utcai rendőrségről. Nem tudta, hogyan került oda. Jegyzőkönyvbe mondott mindent. Aztán rászakadtak Zarc Tamásra azok a napok, melyek kétségeket kergető érzései nem hagyták nyugodni. A lány eltűnt, hír sem jött felőle. Néha olvasott az újságokban hasonló híreket, de mindig azzal nyugtatta magát, ez nem Ágotával kapcsolatos.

A bélyegző

Húsz éves elmúltam, amikor megszületett az elhatározás, hogy az otthoni köteléket (kötelet, vagy pányvát) el kell szakítani a szülőktől, és a saját lábamra kell állnom. Nem kívánhattam apámtól, hogy nyiladozó férfivé váló életszakaszomban még ő tartson el otthon. Ebben a korban már természetes, hogy az emberfia megnézi a lányokat. Persze az hagyján, ha csak megnézi, szeretné közelebből is, tanulmányozni részleteiben. Apám annyit mondott, hogy fiam ellehetsz itthon, mivel önálló életre egyelőre semmi esélyed. Még munkád sincs. A képlet egyszerű, van hol aludnod, meg minden nap jut neked egy tányér leves is, de nagyfiúi, legényemberi költekezésre az én fizetésemből már nem futja. De azért, hogy mégse maradjak teljesen pénz nélkül, atyai kegyelméből annyit adott, hogy hetente egyszer a falu mozijába elmehettem. Arra már nem futotta, hogy egy lánnyal beüljek egy presszóba, meginni egy-egy üdítőt és közben tehessem a szépet a kiszemelt lánynak.

Tehát a döntésem vége az lett, mivel itt a békési síkságon munkalehetőség nem mutatkozott – akkor és most sem – utazom a fővárosba. Más osztálytársaim korábban ezt a megoldást választották, így a döntésem hasonló volt. Vonatra szálltam egy kis bőrönddel és felkötöttem az úgynevezett útilaput.

A dolgok nem mentek azért simán, de így utólag elnézve, szerencsém volt. Került egy kis albérlet, elfogadható áron, meg munka is. Nem a legjobb, egy szörmeárugyárban lettem egyszerű tróger. Napi nyolc órát melóztam, reggel hattól, délután kettőig. Aztán nyakamba vettem a várost és báméskodtam, mint egy falusi tahó.

Haza először hetente utaztam, később az utazások ritkultak, de jó volt hazatérni. Előjöttek az emlékek, a finom hazai ízek, a környezet megnyugtató hatása. Élveztem a hétvégeket, azok egy-két napját. A visszatérés mindig felkavart, ezeket a perceket már nem kedveltem. Történt aztán egy ilyen hétvégén, hogy semmi kedvem nem volt a visszautazáshoz. Apám marasztalt, mondta, biztosan van még szabadságod, maradj nyugodtan. Tudtam, hogy ez nem ilyen egyszerű, mégis ráálltam a maradásra. Arra gondoltam, elmegyek itt az orvoshoz és elmondom, hogy nem éreztem jól magam, szédültem, vagy fáj a torkom, nem tudtam visszamenni. Biztosan ad igazolást (betegpapírt, bélyegzővel) és egy nap nem a világ. Úgy is volt, hétfőn reggel felöltöztem és elmentem az orvoshoz. Apám elmagyarázta, hol van a rendelője. Rövid úton meg is találtam, az udvari részről volt a bejárat, a földszinten.

Beléptem a váróba, amely üres volt. Nem várakozott senki. Leültem. Eltelt legalább egy jó óra, egyetlen lélek sem jelentkezett. Nagy csend mindenfelé. Úgy döntöttem, bekopogok, és végére járok a dolgoknak. Kopogtam, halkan és vártam. Semmi válasz. Tágra nyílt fülekkel figyeltem, csend, semmi mozgás. Erőteljesebbre vettem a kopogást, de ekkor sem jött rá semmiféle reakció. Óvatosan lenyomtam a kilincset, az ajtó halkan kinyílt. Elém tárult az orvos szobája. Nagy asztal, rajta iratok, vérnyomásmérő, sztetoszkóp, receptek. Egy lélek sem tartózkodott a helyiségben. Gyorsan felmértem a helyzetet, felkaptam a bélyegzőt és lebélyegeztem vagy öt receptet, mert mást nem találtam ott hirtelen. Aztán sarkon fordultam és kisétáltam a rendelőből.

Már jó távol voltam az orvostól, amikor kivettem a zsebemből a megszerzett papírokat. Orvosi vény volt, szabályosan nyomtatva, üresen, rajta az orvos bélyegzőjének lenyomata. Ez kell nekem, majd kitöltöm, leadom és kész. Otthon az egyik vényt megfejeltem a nevemre, ráírtam, hogy „igazolom T. Beteg súlyos torokfájás miatt hiányzott egy napot” (pontos dátum a megjelölt napra). A bélyegzőnél tettem egy dr. krikszkrakszot, „orvosi” aláírást. Nézegettem, nagyon szabályosnak találtam. Még egyszer alaposan elolvastam a recept nyomtatott szövegét és ekkor nyilallt belém, hogy az orvos nőgyógyász. Na ezt, hogy magyarázom ki? Egy pillanatra még a lélegzetem is elállt. Ez kellett nekem, semmi más, csak egy nőgyógyász!

Már előre hallottam azt a heccelést, amellyel a srácok fogadnak majd, ha megtudják, hogy nőgyógyásznál jártam. – Hányadik hónapban vagy, nem látszik rajtad? – Fiú lesz vagy lány? – Mit vártok? – Tényleg terhes vagy? – Mikortól nem jött meg? – Ebben a korban már szülni kell! – sorakoztak a megjegyzések, kérdések. Tudtam, erre ténylegesen fel kell készülni. De mit mondok, ha arra várnak választ, hogy mit kerestem én ennél az orvosnál? Hosszan törtem a fejem és többféle verziót találtam ki.

Eltelt ez az egy nappal hosszabb hétvége is. Kétségek gyötörték, de azért kényelmesen pihentem. Aztán arra gondoltam, mi lenne, ha még egy nappal meghosszabbítanám a pihenést. Üres papírom még van, jó hogy többet bélyegeztem, mintha éreztem volna, szükségem lesz rá. Apám is marasztalt, nyugtatott, biztosan nem lesz ebből baj, megértő emberek élnek ott is. Ráálltam a maradásra, úgy döntötte, – ha lúd, hát legyen kövér – öt napra hosszabbítottam meg maradásomat. Úgy, hogy az újabb igazolás kitöltésével egyelőre nem foglalkoztam. Hátha valami váratlan változás következik be. Nem tudhatja az ember sohasem, ebben a fejtelten zűrzavarban, mit hoz a holnap. A napok szépen, kellemesen teltek. Jókat kajáltam, anyám kedvembe járt. A magyarázatok között megpróbáltam szelektálni. A legelfogadhatóbbnak azt tartottam, hogy a körzeti orvos szabadságon volt. Ebben a faluban más orvos nincs, csak a nőgyógyász, kézenfekvő, hogy ő volt a helyettesítő. Gondolkodtam, éreztem ez teljes mértékben azért ingadozó, magyarázatnak mégis valami.

Úgy gondoltam kellően felvérteztem magam, így nincs semmi vész! Ezzel az összegzéssel ültem vonatra és utaztam vissza Pestre. Másnap a munkaügyin leadtam a végérvényesre írt igazolást. Csak annyit kérdeztek: – Hol a táppénzes papír? Egyszerű volt a válaszom: – Azt nem kaptam! Munkába álltam, elkezdtem dolgozni. Csendben eltelt három nap, amikor a főmérnök keresett, kezében a nőgyógyász igazolással. Elmondtam a mesémet, türelmesen meghallgatta. A végén annyit mondott, táppénzes papír kellene, ezt a cetlit nem tudják elfogadni. Ha nincs szabályos táppénzes papír, akkor a négy nap, igazolatlan hiányzás, ez pedig fegyelmi vétség! Ez azzal jár, hogy az év végi osztalék is ugrik, négy napra nem jár munkabér, összesen több ezer forint kiesés. Jóindulattal még annyit mondott, próbáljam meg a körzeti orvosnál, hátha ad szabályos papírt.

Mit volt mit tenni, megfogadtam tanácsát és másnap elmentem a Trefort utcába a körzeti orvosomhoz. Hosszú várakozás után sorra kerültem. A körzeti orvos, akinél most voltam először, meglepő módon kedvesen fogadott. Kiegyensúlyozott embernek tűnt. Elmondtam a magyarázatként felállított téziseket. Kissé furcsállta, hogy éppen egy nőgyógyász helyettesíti a körzeti orvost. Nyugodtan végig hallgatott. Aztán ért az első meglepetés, mert elővett egy táppénzes papírt, kitöltötte, és azt mondta: – Hiszek magának, mert olyan becsületes magyar képe van! Nyíltan és hosszan a szemembe nézett. Szemrebbenés nélkül álltam tekintetét. Nyugalommal még hozzá tette: – Ez a papír, akkor lesz érvényes, ha a Fiumei úton a nagy OTI-ban, egy orvosi bizottság előtt is megfelelek. Ezzel elengedett, a papír fejlécére ráírta a helyet és az időpontot.

Ez aztán betette a kaput! Tudtam, itt egyértelműen lebukom, kiderül az igazság! Egy bizottságot nem lehet félrevezetni! Izgultam nagyon, hátra volt még négy nap. Elképzeltem, mit fognak velem tenni, meztelenre vetkőztetnek, ott fogok sétálgatni az öreg professzor orvosok előtt. Csüngő férfiasságomat a tenyeremből formázott szükséges takargatással leplezem. Átlátok rajtam, mint az üvegen, melynek a túlsó oldalára félelmemmel oda íródott: – csaló! Milyen megszégyenítő lesz, amikor kiderül az igazság. Már bántam ezt a hetes kiruccanást. Kellett ez nekem!

A megjelölt időpontra ott szobroztam a Fiumei úti OTI emeleti, megjelölt szobájának ajtaja előtt. Csak én várok, egyedül voltam. Türelmesen, semmi mozgás, csend. Egyszer csak nyílt az ajtó és egy fehérköpenyes hölgy elkérte a papírjaimat. Bement és egy kis idő után

beszólított. A szívem a torkomban dobogott, szinte hallottam lüktetését, ritmusát. Beléptem a helyiségbe. Egy nagy asztalnál egy szál orvos ült. Ez volt a második meglepetés! Bizottságnak semmi nyoma. – Parancsoljon! – mondta és a szoba közepén, árván álló székre mutatott, üljek le. Itt kettőnk között, beállt a csend. A bizottsági orvos fel sem nézett. Bélyegzőért nyúlt. Ráütötte a papírra. Aztán még egy stemplizés következett, egy aláírás és nyújtotta a papírt. – Tessék! Rendben vagyunk!

Nem akartam elhinni, hogy csak ennyi az egész. Zavartan megköszöntem és kimentem a helyiségből. Kint leültem egy székre, mert megfordult velem a világ. Itt ért a harmadik meglepetés! A papírra néztem, rajta egy nagy téglalap alakú pecsét, felirata: „Táppénzre jogosult!”

Könnyű lett körülöttem a világ. Úgy éreztem kicseréltek és a szerencse forgandósága ellenére, mellém pártolt. Lobogtatva adtam le a bérszámfejtésbe. A nőgyógyász história után egy kicsit kétkedve néztek rám egy darabig, de a nagy bélyegző engem igazolt.

A portás

Pontosan két év telt el, hogy nyugdíjba ment Kalocsai Antal földrajztanár. Nem akart ő már tanítani, az a harmincnyolc év a katedrán elég szédülést adott neki. Úgy gondolta, ha betölti a hatvanadik évét, lelép erről a fából ácsolt magaslatról, ott úgy sincs megbecsülés. Meg aztán kínlódjon más, a szülők által elfuserált nevelési elvek szerint iskolába járó nebulókkal. Még fiatalon hitt a nevelési elvekben, de ahogy az idő elmúlt, úgy veszített minden a fényéből.

Úgy gondolta, nyugdíjba megy, otthon elfoglalja magát valami hobbi félével. Szeretett fűni, faragni, de eddig erre nem futotta szabadidejéből. Bele is vetette magát a munkába, már az első napon. Megjavította a lakás összes zárját, lemázolta az ablakokat, ajtókat. A kertben is szöszmőtölt, járdát betonozott, a szőlő lugast alakította. De aztán, ahogy teltek a napok, úgy érezte, kiürül minden körülötte. Nincs akivel beszélgesse, elemezze a napi politikai eseményeket. Csak az asszony sürgött-forgott körülötte. Kettőjük között a beszélgetés szinte fél szavakkal folyt, hisz így is megértették egymást. Vágyott valamire, de hosszú ideig nem tudta mire. Egyik reggel, amint iszogatta a kávéját és az órára pillantott, akkor döbbsent rá, neki már nem kell sietnie sehová, nem várják az iskolában. Most érezte először, milyen jó lenne ismét dolgozni, tartozni valahová. Ahol fontos feladatot bíznanak rá. Tevékenyen élhetné életét.

Mindjárt meg is állapította, mintha egy munkaalkalmassági orvosi vizsgálaton lenne: – Nincs nekem semmi bajom! Egészséges vagyok! Még emlékezett rá, amikor egyszer elesett a jeges úton és karjával volt táppénzen, hogy az orvos mit írt a papírjára, amikor levették a gipszet: – Keresőképes!

– Igen! Az vagyok! – mondta félhangosan, és hirtelen felvillanyozva érezte magát. Már indult is volna dolgozni, ha tudná, hogy hová kell mennie.

– Munkát kell keresni! – ugrott be először. Aztán hirtelen arra gondolt, hogy ő nem megy vissza az iskolába és nem fog kuncsorogni az igazgatónak, hogy adjon neki pár órát. Ha nem is teljes elfoglaltságot, olyan helyettesítés félért. Töprengett egy darabig.

– Ezt azért mégsem! Tudom, mondták a kollégák, hogy a nyugdíjba menetelem előtt, egy kisebb kitüntetésről volt szó, ő ellenezte. Talán nem is ellenezte, finomabban fogalmazott: – Nem javaslom!

– Ezt neki! – tett a karjával egy kis mozdulatot. – Mást kell kitalálni. Elkezdett a konyhában járkálni, kezében a kávéscsészével. Nem jutott eszébe semmi. Már kezdte feladni a reményt, hogy még valaha, egyszer időre munkába kelljen mennie. A kávézaccot akarta kidobni a főzőből, ehhez egy régi újságot vett ki a szekrény alsó fiókjából, amikor megpillantotta a hirdetési, sárga újságot.

– Ez az, itt kell keresni! – és lázasan lapozta az újságot. Munkát ajánló rovatrészt eléggé szűkre szabott volt, bezzeg az eladó lakások hirdetéseit szinte kifolytak az újságból, még a padlóra is jutott belőle. A munkát ajánlók üzletkötőket, presszókba, panziókba csinos, fiatal lányokat, meg esztergályosokat kerestek.

Már le is mondott a hirtelen jött nagy munkavágyáról, amikor egy vegyes résznél a következőt olvasta: „Autókereskedő nappali portást keres szervizébe. Nyugdíjas is lehet.” Mellékelve egy telefonszám.

– Ez kell nekem! – kiáltott fel hirtelen, de aztán eszébe jutott, ő eddig ilyen munkát nem végzett, meg hogy nézne ki, hogy ő csak egy portás? A portások, emlékezete szerint, állodogálnak az

ajtóban, köszönetnek a ki-be jövőknek, néha megkérdezik hová mennek, kit keresnek. Azért ő mégis csak egy tanárember! Csak nem lesz portás?

– Mi újság tanár úr? – már érezte is a kérdést, ahogy ott fog állni az ajtóban.

El is hessegette a gondolatot, leült újságot olvasni, de mégsem tudta elhessegetni a gondolatot, hogy ő portás lehessen. Mindjárt számolni is kezdett, a nyugdíj mellé jól jönne egy kis kiegészítés, könnyebb lenne az élet, nem kellene körültekintő számításokat végezni, mire futja, mire nem.

– Alszom még egyet rá! – ezzel összegezte az eddig megállapítottakat és az újságban a sportrovatot kezdte böngészni. Ezen a napon különösebb érdemi munkát nem végzett, de ez a portásság annál a bizonyos autókereskedőnél azért foglalkoztatta.

Éjjel nyugtalanul aludt, többször felriadt. Ez a portásság nem hagyta nyugodni. Döntött, meg fogja próbálni. Reggeli után tárcsázta az újságban közzétett telefonszámot. Egy kellemes női hang szólt bele a kagylóba. Kalocsai Antal kissé akadozva, talán zavartan is, elmondta mit olvasott és szeretne erről többet tudni. A női hang megkérdezte, hány éves. Bemondta az éveinek számát, visszakérdeztek: – Akkor ön már nyugdíjas? – Igen! – válaszolta röviden. – Ez jó! – mondta a női hang. – Nyugdíjas kell nekünk! Be tudna fáradni hozzánk? – kérdezte. Készséggel igent mondott. Időpontot egyeztettek, mondta, megy!

A megbeszélt időben megjelent a megadott címen. Előtte a telefonkönyvben megnézte, mi lehet ez, csak annyit tudott kiolvasni: „Kárász Autó – forgalmazás és szervíz”. Helyi busszal ment, már távolról látta az üvegcsarnok tetején a „Kárász Autó” messze kiáltó betűit. Belépett a csarnokba, mindenfelé szép autók, többféle típusban. A Fordot mindjárt megismerte. A bejárattal szemben félkör alakú pult, mögötte egy barna fiatal lány. Udvariasan kérdezte:

– Tessék, mivel szolgálhatok?

Kalocsai Antalnak újszerű és szokatlan volt ez a helyzet. Ő már nem is emlékezett arra, hogyan kell munkát keresni, mit kell ilyenkor mondani. Amikor elvégezte az egyetemet, az ottani

állásajánlatok között megjelölt egy iskolát. Ez volt az első és egyben az egyetlen munkahelye. Nem változtatott sohasem. Azt a harmincnégy évet abban az iskolában tanította végig.

Az osztálytermek változtak csak, volt olyan időszak, amikor az óráit csak a földszinti termekben tartotta. Az emeleten abban az évben szinte nem is járt. Aztán volt időszak, amikor csak az emeleten voltak az ő osztálytermei. Ez a közel negyven év azt tette lehetővé, hogy az iskola épületének minden zugát ismerte. A dolgok szeptembertől a következő év júniusáig, kisebb zökkenőkkel, rendben folytak. Ha most így visszaemlékezik, talán abban különböztek, hogy egy-egy évfolyam kimagaslóan jó tanulókból állt, de voltak évek, amikor szinte vért izzadva verték a nebulók fejébe földrajz címen az ismereteket. Tehát, állásgondja nem volt sohasem, nem is akarta azt az iskolát másikra cserélni.

Így hatvankét évesen, most itt áll a „Kárász Autó” nagy üvegcsarnokában és állást keres. A fiatal barna lánynak megmondta annak a hölgynek a nevét, akivel telefonon beszélt. Eligazította, merre menjen, és kit keressen. Kalocsai Antal, nyugdíjas földrajz tanár elindult. Úgy érezte, mintha egy folyóba pottyant volna, a sodrás viszi, először lelkében kapálódzott is, mint aki nem akar, vagy nem tud úszni. – Minek ez nekem? Elvagyok én otthon nyugodtan! Nem is kell ez a portásság! De már nem volt visszaút, még elfutni, visszafordulni sem tudott, mert a keresett hölgy ott állt előtte.

Bemutatkozott. Szívélyesen üdvözölték, majd egy emeleti irodába vezették. Leültették egy asztalhoz és eléje tettek egy közel kétszáz kérdésből álló tesztlap félét. Kérték, belátása szerint töltsse ki. Maga a kitöltés egyszerűnek tűnt, csak a megfelelő kockába x-et kellett tenni. A kérések többsége az emberi viszonyokban való eligazodásról érdeklődtek. Első nekifutásnak nem is tűnt olyan nehéznek, de mire a végére ért az izzadságcseppek kipattantak a homlokára. Az jutott az eszébe, nehezebb volt, mint annak idején az egyetemi felvételinél a tesztek kitöltése. Itt, most nem volt a tét nagy, hiszen csak egy nyugdíjas portási állásról van itt szó, nem egyetemi diploma megszerzéséről. De ha már így van, ez a feltétel, ám legyen!

Azzal küldték haza, kiértékelik, és majd értesítik! Annyi élettapasztalata volt, tanár létére is, ez a mai stílus, szokvány szöveg, ebből nem lesz semmi! Azzal nyugtázta, eddig eljutott, szerzett kis élményeket, ezzel is gazdagabb lett.

Várt. Egy napot, egy hetet, majd a nyolcadik napon megszólalt a telefon. A „Kárász Autó”-tól keresték, kérték, másnap délelőtt tízre jelenjen meg. Egy kis remény kerekítette hatalmába, felvetődött a kérdés: – mégis portás lesz? A megjelölt időpontban a személyzetis – ma úgy nevezik human erőforrás szakreferens – irodájában vele együtt négyen várahoztak.

– Önöket választottuk ki erre a feladatra – mondta az előadó. – Megjegyzem, több mint hatvan jelentkező közül kellett válogatni, de itt még nincs vége, hiszen csak egy emberre van szükségünk!

Kalocsai Antal földrajz szakos tanár már meg is bánta, hogy belefogott ebbe az álláskeresés-féle kalandba. Kaland ez a javából, mert lépésről lépésre meglepetésekbe, megmérettetésekbe botlik a résztvevő. Jól érezte ezt, mert még hozzátették: – Egyenként, kimennek a portára. Ott van Géza bá, ő a portások főnöke, ő is teszteli önöket. Aztán az összesítés után, döntünk! – volt a végleges eligazítás.

Kalocsai Antal türelmesen várt. A türelem számára nem volt szokatlan, hiszen a diákokhoz mindig is türelem kellett. Aztán ő került sorra. A portán az a bizonyos Géza bá fogadta. Elégé firtató szemekkel nézett rá. Már kezdett gyanússá válni ez a nézés. Beszélgetni kezdtek. Nem a portai dolgokról, inkább arról kezdett érdeklődni, honnan ismeri őt, mert ismerős neki. Aztán kiderítették, hogy valamikor, pár évvel ezelőtt ugyanabban a tízemeletes házban laktak, mind a

ketten. A liftben még találkoztak is, csak akkor még futott az iskolába, nem nagyon nézelődött. Ez az ismeretség azonban sorsdöntő lett számára. Ő kapta meg a portási állást.

Pár nap után belerázódott a munkába. Kezdte magát jól érezni. A dolgozók, szerelők udvariasak voltak vele, főleg attól kezdve, hogy kiderült, ő egy tanárember. A műszak reggel 6-tól este 6-ig tartott. Kétnaponkénti váltással, két nap meló, két nap szabad. Így tulajdonképpen csak fél hónapot kellett itt munkába tölteni. Megkapta az első havi bérét, örült, milyen jól jön ez a nyugdíj mellé. Hazafelé, egy útba eső kocsmába is betért. Kért egy fröccsöt. Ezzel akarta megjutalmazni magát, mindazért az igyekezetért, kitartásért, mellyel küzdött ezért a portási munkáért. Ahogy így töprengett, odaállt mellé egy negyven év körüli, jó erőben lévő szőke férfi, szürke pulóver volt rajta, meg farmer nadrág. Ő is fogta borospoharát, végignézett rajta és egyenesen megkérdezte:

– Melóból hazafelé?

Kalocsai Antal hirtelen arra gondolt, honnan tudja ez a fickó, honnan jön. Mit is válaszoljon erre?

– Mondhatjuk úgy is! – próbált kitérni a válasz elől.

– Maga biztosan nyugdíjas, látszik magán!

– Igen, az vagyok! – ismerte el a tényt Kalocsai Antal.

– De látom, dolgozik is! Meglehet azt ismerni! – állapította meg a szürke pulóveres fickó. – Jó magának, szerencsés is! Van nyugdíja, meg egy kis mellékes is! – tette még hozzá.

Úgy érezte, teste, lelke üvegből van, átlátnak rajta, mint a szitán. Talán el kellene tagadnia ezt a portásságot? Lehet! De, hogy hallgatni kell róla, az biztos! Ebben a munkanélküli világban, kitűnik, aki dolgozik. Annak még az ábrázata is más. Ezt a megállapítását két hónap múlva a felesége is igazolta. Mondta a férjének:

– Képzeld, itt volt a szomszédasszony és kérdezte, a maga férje dolgozik még? A Sanyi fiának már három hónapja nincs munkája!

– Nem is lesz, aki nem szeret dolgozni, csak lógni, azt úgy is hagyják! – mondta erre Kalocsai Antal és arra gondolt többé nem is beszél erről senkinek.

Két nap múlva az utcán találkozott egy régi tanár kollégájával. Megveregette a vállát és mondta:
– Jól nézel ki! Aztán megkérdezte:

– Mit tesz otthon egy nyugdíjas?

Kalocsai Antal gondolkodott egy kicsit. Összeszorította a száját és alig tudta magából kipréselni azt az egy szót, melyet válasznak szánt:

– Semmit!

A mázsa és a súlyok

Meghalt az öreg Varga Péter bácsi. Hetvenöt évet írhattak a fejfájára. Két évvel ezelőtt özvegyült meg, feleségét egy hirtelen jött agyvérzés szőlította a másvilágra. Két lánya maradt hátra. A Juli meg az Ida. Ők sem voltak már mai lányok, férjezettek, sőt nagy gyerekeik, meg unokáik is voltak, túl az ötvenen. Ahogy lezajlott a temetés, talán a koszorúkat rakták a sírba, titokba, máris a két lány fejében megfordult az örökség kérdése. Egyértelmű volt, hogy a házat eladják. Nem vágyott egyikőjük sem arra, hogy visszaköltözzenek a szülői házba, különben is nekik nem kell, van sajátjuk. Az érte kapandó pénzen majd megosztóznak. Jól jön az, úgyis kell egy-két dolgot venni a lakásukba. A földeket, amelyekkel az öreg Varga Péter bácsi rendelkezett és gazdálkodott, felesége halála után eladta.

– Ebben a korban már nem szaladgál az ember a mezőre! – összegezte bölcs nyugalommal paraszti életét.

Az érte kapott pénzt elosztotta a lányok között, mondván:

– Költsétek, amire szükségetek van, nekem már csak az a kis földrész kell, ahol majd véglegesen pihenhetek!

Így aztán a földekből nem maradt más, csak egy nagy legelőrész, valahol a falu határában. Nem tudta senki sem, merre van, a nagy lapos rétet emlegették, amely nem kellett még áron alul sem, senkinek.

Aztán eszükbe jutott a háznál lévő ingóságok sokasága. Ez volt inkább a nagy kérdés. Juli mamát, különösebben ez nem izgatta, de Ida mama, végiggondolta, hogy mi minden van még otthon, ami azért jó lenne, ha az övé volna. Megjelent előtte a rézből készült permetező, a forrázóteknő, amelyet dísznóvágnál használtak, meg az a nagy kád, présel a tetején, melyben a káposztát savanyították. Volt ott még sokféle más eszköz is, amely majd az osztzkodás tárgyát fogja képezni. Most jutott eszébe a mázsa a súlyokkal együtt. Ez egy gazdaságban fontos tárgy volt, hiszen ezen mérték a kicsévelt gabonát, majd az őrölni, darálni valót, a végén a levágott hízott disznót. Ezt megszerzi magának, ez okvetlen az övé kell, hogy legyen!

A tépelődést a temetés utáni halotti tor szakította meg Ida mamánál. Elsíratták apjukat, az öreg Varga Péter bácsit. Elfogyasztották a marhalábszárból főzött krumplis pörköltöt. Megitták az öreg maradék borát, és búcsút mondtak közösen.

– Nyugodjon békében! – mondták megegyező hangon Juli mama és Ida mama.

Aztán két nap eltelte után találkoztak a szülői háznál. Alapos szemlét tartottak, titokban a lányok már eldöntötték, kinek mi kell, aztán ahogy megálltak a kamra ajtajában, elkezdtek sorolni. Rendben is ment a felsorolás, nem is volt gond, de amikor a mérleghez, vagy ahogy ők mondták, a mázsához értek, kipattant a feszültség. Mind a ketten akarták a mázsát, súlyokkal együtt.

– Kell nekem is a gazdaságban! – ezzel érveltek, közösen. Azt ugyan mind a ketten elfelejtették, hogy földjeik nincsenek, hiszen azt apjuk eladta. Így csévelt gabonát már nem kell mérni, de azért még a darálni való kukoricát, meg a hízott disznót meg kell mérni.

Ebből aztán nagy vita, majd veszekedés kerekedett, amely legalább két hétig nem is akart elcsitulni. Aztán úgy tűnt, Juli mama az engedékenyebb.

– Vidd! – mondta Ida mamának határozottan, keményen, de valami ravaszság bujkált a szemében. Az ingóságokat, ezzel a mázsa körüli csetepatével le is zárták, az eszközöket el is szállították. Aztán többet erről nem is beszéltek.

Eltelt majdnem egy év, amikor Ida mama beutazott a közeli városba vásárolni. Juli mama, amint meghallotta, hogy a busz elhagyja a megállót és irányt vett a város felé, szólt a férjének:

– Sanyi! Menj át Idáékhoz és kérd el a mázsát. Lemérjük a disznót! Sanyi, a férj ezen csodálkozott, hiszen még nincs vágósúlyban. De az asszony parancsa az parancs! Sanyi, a férj át is ballagott Idáékhoz, ahol a másik férj, Gábor volt otthon.

– Elvinném a mázsát egy kicsit! – mondta Sanyi. Gábor nem volt kellő mélységben beavatva a dolgokba, így az első szóra odaadta a mázsát. Csak annyit tett hozzá: – A nagy súlyok itt vannak, az aprók, a rézből készültek a szekrényben. Ezeket most nem tudom odaadni, majd ha az asszony hazajön!

Ida mama a késő délutáni busszal érkezett vissza a városból. Gábor, a férj elmondta Juliék részéről a mázsa kölcsönkérését, amelyből azután világra szóló veszekedés kerekedett.

– Ilyen mafla embert még nem láttam! – mondta Ida mama. – Nem érted, csak azért kérték el, hogy náluk legyen! Bosszankodott egy darabig, aztán azzal vigasztalta magát: – Az apró súlyok nélkül úgy sem érnek vele semmit! – így dohogott.

Telt, múlt az idő, emlegették, mondták Juli mamának, hozza vissza a mázsát! Azonban nem történt semmi, a mázsa maradt, a réz súlyok pedig a szekrényben lapultak. Időnként feledésbe is merült a mázsa. Juli és Ida mama is jó pár évvel idősebbek lettek, de a mázsa ügye ezen a ponton megrekedt.

Juli mama később beteg lett, kórházba került és kétheti bentlét után, megtért teremtőjéhez. Sanyi, a férj megözvegyült. A régi házat eladta, egy kisebbbe költözött. A mázsát vitte magával. Már ugyan, nem mért vele semmit! – De jó, ha itt van! – ezzel nyugtatta a dolgokat. Így éldegélt, csendben, egyedül. Egy decemberi reggelen a szomszédok találtak rá. Nyolcvan éves volt és tévénézés közben a fotelban átaludt a halálba.

Ida mamára maradt Sanyi ingósága, a házat a távolban élő rokonok kapták meg. A mázsa így visszakerült Ida mamához. Amikor visszavitték és letették a kamrába, akkor jutott eszébe:

– Gazdaság nincs! Nincs is mit mérni vele? – tárta szét karját. Pedig mostanra minden együtt volt, a mázsa is és a súlyok is!

Rántott szelet

Tavaszi vasárnap volt. Szépen sütött a nap, délelőtt tíz óra lehetett. Ezt onnan érezkelhette az ittlévő ember, hogy itt a falu végében, a zártkertek tövében, tisztán hallatszott a misére invitáló haragszó. Tamás a férj, Irén a feleség és Emma néni az anyós ezt az időt arra használta ki, hogy a hétvégi telken a fűvet szépen kitisztítsák az őszi lehullott falevelektől. Már nagy kupacokban állt az elázott, a téli hótól foszlásnak indult levelek tömege, amikor valaki az útról, bekiabált a telekre.

– Szép tisztára! Látom, van segítség! – Pistabá, egy falubeli ismerős állt az úton, hátán egy vesszőből font hátikosár. – Megyek a pincébe, elküldött az asszony krumpliért. Kell a vasárnapi ebédhez! – mondta, de nem sietett, csak állt egyhelyben. – Rántott húst készít az asszony! – tette még hozzá.

– Nálunk is az lesz a menü! – kiáltott vissza Irén, a feleség. – A férjem kedvenc kajája! – és gereblyélt tovább.

Pistabá csak állt továbbra is egyhelyben, majd megszólalt:

– Gyere Tamás, kísérj el a pincébe. Megkóstoljuk az idei bort! – invitálta a férjet. Tamás gondolta, ez jó lenne, de mit szól ehhez az asszony, meg az anyós, hogy mindjárt ugrik az első szóra. Így vonakodott, nem szólt egy szót sem.

– Egy pohárral legurítunk és már is jövünk! – folytatta az invitálást Pistabá. Tamás ment is volna, meg nem is. A feleség szólalt meg először, halkán:

– Menj! Ne sértsd meg az öreget! Majd mi anyuval megcsináljuk addig a rántott szeletet, meg a sült krumplit.

Az unszólásra, a feleség biztatására Tamás letette a gereblyét és körbeszaladt a kertben, ki a kiskapuhoz és már is csatlakozott Pistabához. Így már közösen vették útjukat a pincesorhoz.

Nem kellett sokat gyalogolni, a hegy oldalában sorakoztak a pincék. Volt belőle vagy harminc. Egy kékre festett deszkaajtónál állt meg Pistabá. Letette a háti kosarat, előkotorta a lakatkulcsokat és nyitás után kitérte a pince ajtaját.

– Tessék! Gyere! – invitálta Tamást.

Beléptek a pincébe, bejárata lejtett befelé a hegy gyomrába. Bent egy kis szobaszerű tér volt kiképezve, innen nyílt befelé a pince, melynek két oldalán hordók sorakoztak.

– Milyet hozzak? Fehéret, vöröset? – kérdezte Pistabá és kereste a lopót és a poharakat, a közben megnyújtott, pislákoló gyertya fényénél. Hosszan matatott, keresgélt, majd bosszankodott.

– Képzeld, a lopó itt van, de pohár egy sem! Biztosan az asszony hazavitte, hogy elmossa őket. Na, most jól kiszúrt velünk, nem tudunk inni! – összegezte a sorsdöntő megállapítást.

Akik az italtra, éppen itt borospincében borra áhítoznak, ilyen módon járjanak póru! az már botrányos! Tudta ezt Pistabá és Tamás is. Úgy járt az agyuk a megoldáson, mint az elindított stopperóra. Start a keresgélés, cél az ivás! A félhomályban kutatva, Pistabá egy ecetes flakonra talált. Még az őszi savanyúság eltevésekor maradhatott itt.

– Vivát! Itt a megoldás! – kiállott fel az öreg és előkapta zsebkését és kettévágta az ecetes flakont. Az alsó részét, amely így akkora volt, mint egy sörös korsó Tamás kezébe nyomta. A nyakánál szűkülő felsőrészt, pedig a kezében tartotta. Az első hordóból bort szívott, majd kiöblítette a poharaknak kinevezett flakon részeket és töltött.

– Isten! Isten! – emelte ivásra italukat. Még koccintottak is, aztán lassú kortyolással leeresztették torkukon a bort. Elégedetten nyugtázták a kellemes ital által okozott ellágyulást, meg az ötletet, hogy az inni akaró emberen még az ördög sem tud kifogni.

Így iszogattak, beszélgettek, megváltva a világot. Az idő múlásáról meg is feledkeztek, csak akkor eszmélt fel Tamás, amikor a legörgetett bor, átszűrődött veséjén és kikíváncozott szervezetéből.

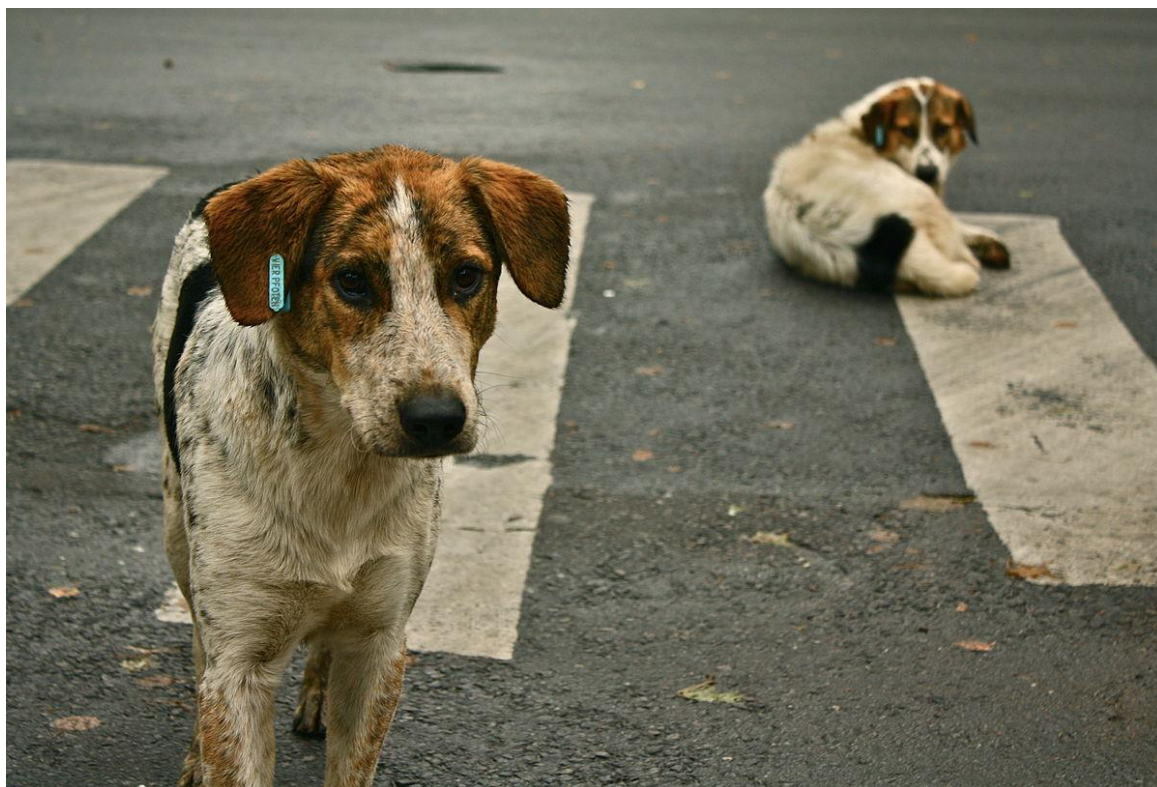
Döntöttek, most már mennek haza, viszik a krumplit az ebédhez. A döntésbe, csak az volt a tévedés, hogy az óra délután négyet mutatott.

Tamás óvatos léptekkel ment be a házba. Irén a feleség és Emma néni, az anyós szúrós tekintettel fogadták. Szólni sem mert, csak leült az asztalhoz, de nem volt éhes. Láta, hogy a rántott szeletek ott meredeznek a jénai tálban a tűzhely szélén. Nem tudta eldönteni, mit tegyen most.

A csavargó két kutya

A Duna menti kisvárosban az utcán él két kutya. Az egyik olyan félfarkas keverék, eléggé nagy növésű. A barátja egy barna, kis tacskó. Mindig együtt mennek valahová, nem tudni, hogy hová, együtt kóborolnak. Nem sietnek, szépen komótosan mennek. A félfarkas – ő a férfi – megy elől, olyan lusta, andalgó járással, majd a kis barna tacskó – a hölgy – követi apró lábaival. Nyelvük kilóg, egyenletesen lihegnek, így hűsítik magukat ebben a májusi melegben. Időközönként, szabálytalan távolságokban megpihennek. Ilyenkor lefeksznek a járdára, nem törődve azzal, hogy ott emberek járnak. Vagy egy park füves részében heverednek le. Néha találkoznak más kutyákkal is, szaglászva ismerkednek. A tacskó szerényen visszahúzódik és türelmesen vár, ha a félfarkasnak esetleg alkalmi szerelmi kalandja akad. Többször láttam őket a benzinkútnál. Körbe járkák az autókat, szaglászni, mintha stoppolni akarnának. Nézelődnek, megbámulják az autósokat, nem szólnak, nem ugatnak kutya nyelvükön, szótlanok, inkább kíváncsiak. Nem akarnak utazni sehová, ez abból tűnik ki, hogy a szaglászás után, egy-két autó kerekét a félfarkas vizeletével megkereszteli, mintha jelet tenne rá, aztán odébb állnak.

Járkák a várost így kettesben. Neves utcákon mennek, úgy tűnik, ismerik a járást, mert nem tévednek el sohasem. Talán még idegenvezetést is vállalhatnának. A múltkor a benzinkúttól legalább két kilométerre találkoztam velük. Épp egy hentesüzlet bejárata előtt „parkíroztak” a járdán, mintha tudnák, lepottyan onnan valami jó falat, egy kis cobák.

A két kutya olyan együtt, mint két hajléktalan, akik őgyelegnek a városban, hogy teljen az idő. Ugyan nem kéregetnek, nem szemtelenek, csak úgy nézelődnek kutya szemükkel, sétálnak ketten, együtt. Lehet, hogy filozofálnak séta közben az idegesen, kapkodva futó emberekről. Nem tűnnek kivert kutyáknak, mert nem csapzottak, sőt néha tisztának is látszanak. Csak szeretnek csavarogni, jönni, menni. Élik kutya életüket, lehet, hogy boldogan...

Moszkvai út

A történet nem mai, de szereplőinek gondolatai, észjárása szerint egyértelműen aktuális. Történt jó pár évvel ezelőtt, hogy egy pedagógus házaspár falura költözött. Falura, mert ott kaptak szolgálati lakást, meg aztán a megélhetés is könnyebb volt. Tóni bácsinak – a férjnek – ott, abban a kis faluban, ahol laktak, történelem-magyar szakos feleségével, a lakás szűkre szabott udvarában volt egy óriási tyúkfarmja. Ma már nem tudom megmondani, hány tojótyúkjá volt, de egy biztos – sok! A tojások jótékony hatását, élvezte a család, mert jutott belőle bőven az asztalra, lágyan, keményen, vagy éppen hagymás rántotta formájában.

Történt egyszer, hogy a megyében a magángazdaságok körében „tojásgyűjtő versenyt” hirdettek. Aki a legtöbbet leadja, azt elviszik Moszkvába – repülővel – jutalmul. A mai tojásárak miatt, szintén lehetne ilyen versenyt hirdetni, csak az a baj, hogy a győztes számára megváltozott a mérési forma. A hivatalos trend szerint a tyúktojásokat mostanság kilóra mérik. Az apró tojásokat szorgalmasan tojó tyúkokat könnyen leelőzhetik a nagy tojásokkal bíró tyúkok. Így a versenyfeltételek ma már nem tiszták.

Tóni bácsi a felhívást, az akkori feltételeknek megfelelően, megvalósítható ötletnek vélte és tett is érte, ugyanis a felvásárlóhoz kimagasló igyekezettel hordta a tojásokat. Gyűlt napról-napra. Szám szerint az ezreket is meghaladta. A nagy szám láttán, már szinte érezte, hogy a felhők felett repül, fittyet hányva a földi létnek.

Ez az álom aztán valóra is vált. Már fenn ült a TU 104-es fedélzetén és tényleg a felhők felett repültek, amikor a kézben egy-egy pohár borral koccintva, szomszédjától a középkorú, lassú beszédű, nyugodt tekintetű vízvezeték-szerelőtől megkérdezte: – Mondd, hány tojást adtál le, hogy győztes lettél? – Egyet sem! – volt a válasz. Tóni bácsi értetlenül csodálkozott, egyben várta a választ is. – Tudod, a felvásárlónak megmondtam, aki viszi leadni a tojást, azt ird a nevemre. Én, pedig majd, minden húsz tojás után a kocsmában, utólagos elszámolás szerint, a nevedre kifizetem a fröccsöket. Mind a ketten jól jártunk. Látod, én repülök, a felvásárlónak a sok fröccstől pedig pirosodott az orra.

Egyszerű történetem

– Jelenleg, hál Istennek, így 28 évesen, békés, nyugodt életet élek az élettársammal, Judittal. Ő egy évvel fiatalabb nálam. Szép. Csinos, formás lány. Volt már nekem ilyen nőm, de ő mégis más. Együtt dolgozunk, mindketten szociális gondozók vagyunk, ebben az öregek otthonában. Van, itt kérem mindenféle munka. Judit mondta, jöjjetek ide, itt biztosan jól fogom magam érezni, nem úgy, mint a korábbi melóhelyeimen. Ezt onnan vehette észre, hogy amikor jöttünk-mentünk a városban, mindig segítettem az öregeknek. Szinte közel áll hozzám ez a munka, van mentálhigiénés érzékem, vagy késztetésem. A becsületes nevem Kovács Ákos. A keresztnévemet úgy is szokták mondani, akik már jól ismernek: Okos, mert valóban szoktam vitatkozni, okoskodni.

Nem tudom elviselni a bunkóságot. Termetemet nézve, középmagas, kissé zömök, fekete hajú fickó vagyok. Beszédem igaz, hogy lassú és halk. Nem szeretem a harsogó ipséket. Negatívumként róják fel nekem, hogy cigizek, apám is nagy bagós. Persze a pénz miatt, mert naponta elmegy egy dobozzal. Ha nincs lóvé, anyámtól szoktam kunyerálni rávalót. Meg a sör. Ez igaz, nem kellene, ebből volt már sok bajom.

Apám szavai két év együttélés után Judittal: – nem szólt egy szót sem, csak ült a folyosón és szívta a cigarettáját.

Anyám: – Kérsz egy kis kávé fiam? – kérdezte és megsimogatta az arcomat. – Juditnak is hozok! – és kedvesen mosolygott a páromra.

– Persze nem ment simán minden a kezdetektől. Érettségi után tudtam, hogy dolgoznom kell. Nem lógathatom a lábam otthon naphosszat. Elsőre a mentőskökhöz sikerült bekerülnöm. Ez tetszett nekem, hárman voltunk a rohamkocsiban. Változatos munka, meg nemes feladat, menteni az embereket. Itt az volt a baj, hogy összekerültem pár haverral, már nem a mentősköktől, volt pénzem, aztán esténként sörözgettünk, és reggel nem tudtam időben felkelni. Kétszer elnézték a késésemet, de harmadszor finoman azt mondták, nézzek más munkahely után. Ekkor voltam 19 éves. Lídiával kevertem akkor, ő is annyi idős volt, mint én. Sajnos neki akkor nem volt munkája, ápolónő szeretett volna lenni, de a kórházak is lehúzták a rolót, bejutni sehol. Ki is csak a hullaházon keresztül lehetett, ládában. Ezt meg nem akartam.

Apám mondta: – Két munkanélküli nem fér meg együtt! Semmire sem viszitek!

– Tudtam, neki van igaza, de úgy tettem, mintha meg sem hallanám. Gondoltam, öreg szövegeljél, majd én tudom, mit kell tenni. Nem mintha okos lennék. A mentők után otthon dekkoltam. Minden reggel megvettem a helyi lapot, állás után kutattam, telefonáltam, az Interneten beadtam az életrajzomat, ide is, meg oda is, sok helyre. Vártam! Akkor még volt otthon vezetékes telefon, az ősök pedig munkában. Lógtam a telefonon, ment a szöveg, de semmi eredmény, ezután hó végén jött a számla, apám őrjöngött.

Apám: – Borzalmas vagy, mit képzelsz, azért gürcölök egész nap, hogy te csak úgy eltelefonáld a fizetésem egy részét? Neveletlen, semmire kellő gyerek!

– A vége az lett, hogy az öregem győzött, mert lekódoltatta a telefont és attól kezdve paffon voltam. Közben a munkaügyi központból kiközvetítettek cipőbolti eladónak. Ez volt aztán egy nagy szám. Valamilyen Fábián volt a főnök. Napokig oktatott, hogyan kell bánni a vevőkkel. Egy-két csinos lánnyal, szép lábakkal még nem volt semmi baj. Bejött egy öreg mama, bütykös lábakkal, segédkezni neki a próbálásnál, az volt a csúcs! Nem is csináltam tovább három hétnél. Felmondtam, otthon, pedig azt, hogy elküldtek.

Apám szerint: – Még erre sem vagy jó? Csákány kellene a kezedbe, aztán megtanulnád a magyarok istenit!

– Én mindig tudtam, hogy a lapátnyé, a csákány, a téglá, a cementes zsák nem az én kezembe való. Ezt nem nekem találták ki. Az én kezem finom, olyan, mint Mirtillé volt. Őt is az egyik csajomnak tudhattam egykoron. Bolti eladó a foglalkozása, szép szőke lány volt. Az öregeknek is bemutattam. Apám nem szólt, anyám lelkesedett érte. Süttött, főzött mikor hazavittem, párszor ott is aludt. 21 éves, csinos, jó testtel. Öröm volt vele minden. Ebben az időben az öregem haverja bevett a bulijába. Autószalonban

lettem értékesítő. Suzuki volt a sláger. A feltétel, hogy jogsim legyen. Persze nem volt, anyám mondta, segít. Ő perkálta le az ezreseket, de meglett az autóvezetői engedélyem. Így nem volt akadálya, hogy dolgozzam. Ment is a meló, még apám is odaadta a kocsiját, pedig nagyon féltette, hogy vezessem. A száguldás volt a gond, ki is kapott a volán mögül egy 120-as rajtolásom után. Többé nem ülhettem be. A meló is megszakadt egy hónap múlva, mert egy kocsit kivittünk próbaútra és elbénáskodtam, egy jelzőoszlop nem adta meg az elsőbbséget nekem. Itt is kitelt az esztendő.

Apám csak nézett rám mérgesen: – Nem lesz belőled semmi! Egy semmirekellő pondró vagy! Csak zabálni tudsz, meg döglenni!

– Mit tegyek, ha ilyen a sors, meg a körülmény velem? Én jót akartam, de nem jött össze. Elkezeredésemben csavarogtam a városban, reggel kaja után eljöttem és késő éjjel mentem haza. Ilyenkor csendben beosontam a szobámba és reggel 9-ig aludtam. Ekkor szedtem fel Lillát. Egy presszóban ismerkedtem meg vele, valamelyik srác hozta. Szép barna hajú, húszéves lány volt. Egy kis nyomdában dolgozott, mint könyvkötő. Aranyos, csicsergő lánynak ismertem meg. Ezt szerettem benne, nekem nem is kellett a szöveget nyomni. Nem kérdezett semmit, többször nála aludtam, ott kajáltam. Egy kis kéglibe lakott. Volt néha úgy, hogy egy hétig nem mentem haza, otthon már azt fontolgatták, hogy a rendőrséget hívják segítségül.

Apám szerint: – Nem lesz belőled semmi! Mikor akarsz dolgozni? Mi tartsunk el? Vagy van valami más használható elképzelésed?

Az öreg csak a kérdéseket nyomta. Én tehetek arról, hogy nincs munka? Pedig keresem, egész nap nem teszek mást, ebben fáradok el. Mondtam neki, vigyen be az ő cégéhez, biztosításokat én is tudok kötni, ez fogamra való lenne. Hetekig fontolgatta, majd azt mondta: – Öltözz fel rendesen és holnap délelőtt 11-re gyere be hozzám! Pontosan ott is voltam, öltönyben, nyakkendővel. Úgy néztem ki, mint aki most lépett ki agy divatlapból. Igazi ügynök kinézetem volt. Bemutatott a főnöknek, valami Zsoltnak hívták.

Aztán a fater elmagyarázta a biztosítási üzletkötés fortélyait. Biztosan segíteni akart, szerette volna, ha nem lógotam a lábam 25 évesen. Keresek valamennyit, legalább annyit, hogy kijöjjön belőle a cigim, a söröm, meg adjak is haza valamennyit. Úgy döntöttem, megpróbálom. Csináltam is három hónapig, az eredmény szinte semmi. Szakítottunk, apám dühös volt, mert úgy érezte, felsült velem. Lehet, hogy volt benne valami.

Apám otthon: – Ebből elég volt! Itt én végeztem! Innentől kezdve azt teszel, amit akarsz, de itthonról menni kell! Állj meg a saját lábadon!

– Ez úgy hangzott, mint az utolsó szó! El is határoztam, elmegyek messzire, ne is lássam őket, főleg a szövegek idegesítettek. Jelentkeztem tengerjáró hajóra, legalább világot látok, távol leszek, keresek és kész. Ebben az időben Báborka, ez a 22 éves ápolónő volt a kedvesem. Szép fekete lány. Nem itt a városban lakott, faluhelyen. A szülei azt hitték házasság lesz belőle, úgy is kezeltek. Én meg sütkéreztem a rajongásukban. Az elmenetelt komolyan gondoltam, a körülmények is kedveztek ennek. Összefutottam egy fickóval egy sörözőben, hívott menjek vele Győrbe. Különböző nagy rendezvényekre jegyeket kell árusítani. Szabad, kötetlen foglalkozás, tetszett, nekivágtam. Összepakoltam és győri lakos lettem. Itt ismerkedtem meg Elvirával, ő egyetemre járt, sokat lógtunk együtt. Szép, sportos alkatú, szőke lány volt. Ment is ez a melóféle hat hónapig. Kicsit lefogytam, mert kaja az nem volt mindig. Szárnyszegetten hazakullogtam, némán fogadtam apám nem éppen kedves szavait. Nem tudtam mást tenni. Ilyen megsemmisülés közepette találkoztam Judittal, akit talán mentőangyalomnak is tarthatok. Nála éreztem először, hogy szeretem. Ez egy különleges érzés volt, ilyet még soha nem éreztem. Hálás is vagyok érte. Albérletben lakunk, kettőnk keresetéből kijövünk. Leszoktam a cigiről, sört csak néha iszom a melegebb napokon. Ebben a lányban van valami különleges irányító képesség. Amit mond, vagy kér, azt szívesen megteszem, nem ellenkezem. Tudom, hogy az a jó. Már nem vágyom a tengerre. Az öregek között jól elvagyok, elvagyunk mind a ketten. Szeretnek bennünket, időnként meglátogatjuk apámat, anyámat, akik jó szívvel fogadnak bennünket.

Gombócok és a katonák

A második világháborút nyolc-tíz éves gyerekfejjel szülővárosomban éltem át. Még ma is sok-sok epizód, élmény kereng a fejemben. Tudvalevő, apám kovácsmesterségét a Csorvási úton a negyvenes évek elején, családi ösztönzésre, felhagyta. Szerszámai, üllője, fújtatója, kalapácsi, fúrója, még éveken keresztül pihent a bezárt műhelyben. Innentől kezdve vasutasként kereste kenyerét. A pályafenntartásnál dolgozott, ők feleltek a sínek megfelelő állapotáért, hogy a katonai vonatok zavarmentesen eljussanak kitérő céljukhoz. Nagyon sokat volt szolgálatban. Szinte a nap huszonnégy órájában talpon volt, hogy mikor aludt, azt mi gyerekek, nem is tudtuk meg sohasem. Olyannak tűnt ez, mintha ő is katona lenne, így is minősítették, ezért nem kellett frontszolgálatra bevonulnia. Szerencsésen megúszott egy Keletre, Oroszországba, esetleg Szibériába invitáló, életet is kockáztató „kiküldetést”. Ez az időszak, most, hogy visszaemlékszem, eléggé zavaros volt. Olyan összevisszaságban kavargtak az események. Soha nem lehetett tudni, hogy a front most éppen keleti irányba húzódik, vagy nyugatra tolódik. Ott éltem át, hogy egyik nap a szomszéd Mikes utcában, egy házban egyszer német katonák voltak elkvártélyolva. Hangosak voltak, bömböltették az indulókat. Másnap a Szarvasi úton egy német Tigris tank jelent meg. Az elágazás előtt megállt az út kockakövein. Ott tanyázott vagy egy órát. Békésnek tűnt ég felé meredező ágyúcsövével, körbe forgó tornyával. Aztán gondolt egyet, állóhelyben megfordult. Mozgó lánctalpa az út kockaköveit szétdobálta, nagy motorzúgással, maga mögött szétoszló kék kipufogógázzal elviharzott. A hátrahagyott gödör, a szétdobált kövek sokasága érzékeltette az erőt. Mi gyerekek ezt száj tátva, szótlánul bámultuk. Máskor magyar katonák táboroztak ebben a házban.

Egyszer egy napra román katonák hadtápjá, a konyha verte fel táborát itt. Mi gyerekek kíváncsian ólálkodtunk a ház körül, mert napjaink többségét utcai csavargással töltöttük, az illatok is ide vonzottak. Azt láttuk, hogy egy hosszú asztalon, melyet kitétek az udvarra, négy katona feltűrt ingujjban formálta a lekváros gombócokat, az ötödik pedig egy nagy üstben főzte és szűrte, rakosgatta. Mi csak néztük, nagyokat nyeltünk és ábrándoztunk, jó lenne enni belőle. Aztán nem is jártunk rosszul, mert aznap a szakács nekünk, gyerekeknek is adott egy nagyobb tálba. Volt benne vagy húsz gombóc, erre még ma is emlékszem. Hatan voltunk egy csapatban, igazságosan osztottuk el a húsz gombócot, de pontosan hogyan, azt már nem tudom. Nem volt veszekedés, ma is jó érzés erre visszaemlékezni. Aztán vonult a front nyugat irányba. Többször bombázták a várost, egy nagyobb bomba eltalálta a vasútállomáson a földbe leásott olajtartályt. A fekete füst napokon keresztül keringett a város felett, még a szél sem akarta elfújni. Máig, hetvenöt év után sem tudta az emlékezetemből kitörölni, a gombócok íze is emlékszem.

Csúzli és légpuska

Öcsémnek és a Bass Fecónak úgy nyolcévesen már csúzlija volt. Ez abban az időben, a második világháború idején, szülővárosomban is nagy kincsnek számított. Akinek csúzlija volt, az olyannak minősült, mintha fegyvert hordana. Persze, aki tudott bánni vele, valóban „fegyvernek” lehetett minősíteni. Minőségében volt csak különbség, ugyanis apám a Csorvási úton volt kovácmester, neki kerékpárja volt, így a csúzli gumija is jó piros színű, kiselejtezett biciklibelsőből készült.

Öcsém elég jól tudott vele lőni, mondhatjuk úgy, hogy tíz lövésből öt biztosan talált. Ellenben a Bass Fecó anyjának a Szarvasi út sarkán volt egy vegyesboltja, neki természetesen autóbelsőből készült a csúzligumija. Akkor még az autók olyan gumival gurultak, melynek volt belsője, de hol van az már? Szóval, jóval erősebb volt és a Bass Fecó igen jól is lőtt, persze sokat gyakorolt. Nála tíz lövésből nyolc biztos találatot mutatott. Azzal szórakoztak időközönként, hetente egyszer-kétszer, hogy a házak utcai ereszei alá behúzódó verebeket lövöldözték ki. A környék macskái jól jártak, mert ilyenkor igazi lakoma kísért a két fiú esti portyáját. Történt aztán egyszer, hogy apám valahonnan egy légpuskát hozott haza. Öcsém örült az új szerzeménynek, majd a következő este, kicsit fitogtatva újdonsült fegyverét, a Bass gyerekekkel portyázásra indultak. A puskával előtte gyakorolt, a nagykapura kifüggesztett papírra céltáblát rajzolt és párórai lövöldözés után, kitapasztalva a fegyver úgymond hordási irányát, könnyen a tízes körbe talált. El is indultak, öcsém a légpuskával, a Bass gyerek pedig a csúzlival. Azonban észre lehetett venni, hogy irigykedve nézi a hosszú csövű fegyvert, meg csodálkozott, hogy öcsém minden lövése biztos találat volt. A portyázás vége felé felkínálta a légpuskát a Bass gyereknek, mondván nem olyan irigy ő. Széles mosollyal vette át, az első eresznél célzott, de nem talált. Aztán ezt a kísérletet még vagy négyszer sikertelenül megismételte. Bosszankodva visszaadta, zsebéből elővette csúzliját, és egy lövéssel kiszedte az eresz rejtekébe meghúzódó verebet. Csettintett a nyelvével és azt mondta: – Ez az igazi!

Cetlik a család életéből

A család: – Apa, ötvenegy éves közgazdász, foglalkozását tekintve könyvelő egy kft-ben. – Anya, negyvennyolc éves, magyar-történelem szakos tanárnő, a város egyik általános iskolájában tanít, most éppen az V. osztályosok osztályfőnöke. – Ella, a nagyobbik lányuk, huszonnyolc éves, három éve ment férjhez, Lajoshoz, iker gyerekek (egy fiú és egy lány) édesanyja, a gyerekek két évesek. Lajos a férj, mostanában nem dolgozik, kétes helyekről azért néha szerez egy kis pénzt. Ezért a magatartásáért, főleg az após, mindig korholja, de nincs, csak átmeneti foganatja. – Ildikó, a kisebbik lányuk, tizennyolc éves, a város gimnáziumában most érettségizik.

Lakásuk: – a város „Zöld-lápos” negyedében van, egy tömbház negyedik emeletén, épült 1972-ben. – Ella a férjével, Lajossal, aki huszonkilenc éves, iker gyerekeivel (Tamás és Éva) anyósánál laknak, de sokat vannak a szülőknél.

Gépkocsi: – egy tízéves Skoda Fábria.

Hétvégi ház: – a várostól 25 km-re lévő Nyírfásban van, egy cseh, összerakható faház, beton alapon, pincével, épült 1980-ban, apa hozta a házasságba.

Üzenetek: – kialakulása, mivel a család tagjai állandóan úton vannak, munkahely, iskola, lógás, pénzszerzés, stb. között. Ella írta a kezdő üzenetet a cetlire:

– Apa bevert egy nagy szeget a konyhaszekrény oldalába, arra van felakasztva az a papír rolni (olyan, mint a WC papír, csak finomabb, írhatóbb). Ebből húzunk egy darabot és írjuk az üzenetet, majd a szegre akasztjuk. Amit elolvastunk, azt egy dobozban tároljuk a szekrény tetején, hogy követhetők legyenek az események. – Ella.

*

– Gyerekek, a Nyírfásból este 6-7 között jövünk haza. Hozunk a kertből, amit tudunk. – Apa, Anya.

*

– Anya! – Történelemből 4-es lettem. – Ildikó. – Hurrá!

*

– Gyerekek! Jó ez a cetlizés! – Jóska bácsiéknál vagyunk, disznótoros vacsorán. – Anya, Apa.

*

– Anya! – Zenére és németre mentem. – Ildikó.

*

– Anya Drága! – Ettem a levesből, rizsből, húsból, szőlőből. Szeretlek! – Apa.

*

– Anyu! – Lajossal vagyok, meghívott, elmentünk ebédelni, négyre jövünk, az ikrek a Lajos nagymamánál vannak „letétben”. – Ella.

*

– Anya! – A TDK négykor kezdődik. Nem tudom, mikor jövök. – Ildikó.

*

– Apa! – Egyél! Nem tudtam tovább várni, sietnem kell a suliba. – Anya.

*

– Ildikó! – Nyírfásba mentünk apával. Vegyél 2 üveg sört, 1 kg kenyeret, 1 liter tejet, pénz a szekrényben, a köcsögben. A mi szobánkban tegyél rendet. Ne legyen az ajtó előtt cipő! Ella néni, ha jönne (nem szólt), ropival, sörrel kínáld. Jövünk! Tartsd szóval, kell neki hetven évesen egy kis kikapcsolódás. – Anya.

*

– Ella Drága! – Nyírfásba vagyunk. Ildikó a stadionban, valami focimeccsen. Ezt a lányt ez is érdekli? Nem is tudtam! – Anya.

*

– Anya! – Fodrászhoz mentem, szép akarok lenni. Tudod az a fekete hajú fiú nagyon kerülget a c. osztályból. Ő is most érettségizik. Talán elég lesz a pénzem. – Ildikó.

*

– Apa! – Párolt káposztát is egyél a húshoz. Sör a hűtőben. – Anya.

*

– Anya! – Egy zacsi liszt sincs itthon, nem tudtam a csirkét kirántani, pedig fájt a fogam rá. – Ella.

*

– Apa! – Évnyitóra mentem, már nincs időm semmire. A krumplit süsd ki, tudom te is jó szakács vagy, egyél. Majd jövök! – Anya.

*

– Kedves Ella! – Őszibarackosba mentem, szedni egy kis gyümölcsöt. „Szedd magad!” – mozgalomban. Így sokkal olcsóbb és a szebbeket válogatom. Főzök, ha visszajöttem. Finom zöldbabfőzeléket, ami a kedvenced! – Anya.

*

– Anya! – Kimegyek a kórházba a nőgyógyászhoz. Valami nem stimmel! Majd elmondom. – Ella.

*

– Ildikó! – Várd meg anyát, a húst ő süti ki! – Ella.

*

– Apa! – Az ebéd nem ment le a torkomon. Bántanak a dolgok, a munkahelyemen is, meg itthon is. Rettenetesen rossz egyedül! (még pityergek is). – Anya.

*

– Anya! – Este kilenckor jövök, hatkor mentem. Hozom az ikreket, Ella helyett. – Ildikó.

*

– Gyerekek! – Ne költsetek, fogytán a pénzünk. Be kell osztani! – Anya.

*

– Papa! – A levesbe tegyél még cukrot (csak mokka van!) – Ildikó.

*

– Anya! – Jóskáékhoz mentem segíteni, szőlőt préselni. Itt a szüret, biztos iszom pár pohárral a tavalyiból, ha még van nekik. Azért óvatos leszek. Este jövök! – Apa.

*

– Anya! – Suliba mentem szakkörre, holnap nincs tanítás, szabad leszek. Reggel ne kelts fel, szeretnék aludni, mert rám fér. – Ildikó.

*

– Apa, Anya! – Lajos nyert a játékgépen száz rongyot (mennyt veszített, nem tudom), meg kapott valahonnan egy kis dugi pénzmagot. Hétvégén Egerbe megyünk Welneszezni, az ikreket csütörtök este hozom hozzátok, ők itt vannak nektek! – Ella.

*

– Anya! – Az ebéd finom volt. Délután a művházban választási gyűlés lesz. Tiborral, Sanyival, a kollégákkal elmegyünk. Kíváncsiak vagyunk, hogy ebben a helyzetben mit ígérnek a politikusok. Ne félj, felszólalni nem fogok, csak fülelek. Jövök, amint tudok. – Apa.

*

– Lányok! – Jó lenne, ha azt a sok szennyest, amit összegyűjtöttetek, bekergetnétek a mosógépbe. Nem nehéz, de ez a felfordulás már bosszant. Olyan, mintha mindennel rám várnátok. – Anya.

*

– Apa! – Józsi bácsi (az, aki azzal a behemót nagy autóval jár), délután feljön. Meg akarja venni a hétvégi kéglit, mondta nekem. Jó lenne, kell a pénz a számlákra. Azt mondja, hétvégi bulikat akar ott szervezni. Tartsd szóval, igyekszem haza. Igaz a tiéd a kégli, de nem tudok mást tenni. – Anya.

*

– Apa! Anya! – Vártalak benneteket, de nem jöttetek. Este legépelem, amit kell apának az eladáshoz. Az ikrek aranyosak, úgy beszélnek, mint a piaci kofák. Nem tudom, hol tanulják ezeket a szavakat. – Ella.

*

A cetlik írása folytatódik, hol sűrűbben, hol ritkábban, ahogy az élet megkívánja. Közben telik az idő. Az ikrek ovisok lettek, ma már szép verseket mondanak. Ildikó azzal a fekete hajú sráccal jár, felvették az egyetemre. Ella megvan a férjével, Lajossal, aki a mai napig sem hagyott fel linkes életével, de megvan. Az öregek öregszenek, várják, hogy az élet könnyebb legyen, meg majd azt is, hogy a postás hozza a nyugdíjukat.

Alázatosan jelentem!

Páncélos alegységnél teljesítettem a tényleges katonai szolgálatomat. Ez még akkor volt, amikor a seregben T 34-es harckocsik voltak rendszeresítve, időben 1957-et írtunk. A kiképzés a kiképzési tervnek megfelelően zajlott. A század által végrehajtott lögyakorlaton vettünk részt Abasáron, mert ott volt egy harckocsik által látogatható lőtér. Pechesek voltunk, mert a lövészet idejére kifogtunk egy kiadós esős hetet. Ez azt jelentette, hogy a tankok, népiesen nevezve őket, alaposan sárosak lettek. Még az oldaluk csak-csak, azt könnyen le lehet ott mosni, de a lánctalpakba, beivódott sarat nem. A harckocsit azok a fránya mérnökök, úgy tervezték meg, hogy biztosan gondoltak arra, hogy a kiskatonákat rendszeresen foglalkoztatni kell. A lánctalp alsó része, amely a földön futott, sok-sok apró kockás mélyedést tartalmazott. Persze ennek az volt a jelentősége, hogy az úton ez a hatalmas vastömeg, jól tapadjon. Ugyan akkor ezekbe a mélyedésekbe a sár, szörnyű igyekezettel beleragadt. A katonáéknál azért azt nem lehet megengedni, hogy a harckocsi, a telephelyen, ilyen sáros lánccal álljon, csak úgy. Azt minden kiképzés, gyakorlat után, rendbe kell tenni, kitisztítani, gázolajjal lekenni, tehát fényesre „csiszolni”. Ez a „csiszolás” egyben jó elfoglaltságot adott az éppen unatkozó katonáknak.

A mi esetünknel az egész századot levezényelték a telephelyre. Ilyenkor a harckocsik, lánctalpaikról leálltak, azokat apró tagokká szedték szét a katonák, és kézi erővel megpróbálták ezekből az üregekből, az oda tapadt sarat, földet kipiszkálni. Ha már jól kiszáradt, akkor az volt a módszer, hogy a telephely beton talapzatához verték ezeket a lánctalpakat. Az ütéstől a megszáradt föld kipattant és így már könnyebb volt végleges, tiszta formába hozni.

Keserű Zoli, apró termetű, zömök kis katona volt. Pár hónapja vonult be a seregbe. Róla köztudott volt, hogy értelmi felfogásban egy kicsit elmaradt. Volt is ez miatt baja, mert szegényt mindig ugratták valamivel. Érdekes módon Zoli, rövid időn belül, jól idomult a helyzethez. Olyan volt, mint Jaroslav Hasek Svejk, a derék katonája. Mindig csak azt és annyit csinált, amennyit mondtak neki, semmivel sem kevesebbet, sem többet. Ehhez azért volt esze.

A történethez, még az is hozzá tarozik, hogy a sereg, sosem volt a szűzlányok, apácák nevelője. Itt aztán a durvább, néha az obszcén megfogalmazás is, el-elhangzott.

Keserű Zolit most azzal bízták meg, hogy ezekből a sáros lánctalpakból, verje ki a sarat. Zoli megfontolt, lassú mozdulatokkal csapkodta a betonhoz ezeket a vasakat. Egyszer valahogy nem volt kedve, vagy ereje, hogy lehajoljon, az egyik ilyen lánctalpat a harckocsi oldalához vágta. Meglátta ezt Horpács őrmester és kérdőre vonta:

- Mit csinál maga katona?
- Verem a sarat! – mondta Keserű Zoli.
- Miért a harckocsihoz? – kérdezte az őrmester.
- Mert az, keményebb, mint a beton!

Az őrmester ezen, megbotránkozott és leszögezte: – A harckocsi nem arra való, ezt tanulja meg! Most pedig, hogy jól megjegyyezze, fusson el a telephely ügyeletes szobájáig és vissza! Futás! – adta ki a parancsot.

Keserű Zoli, apró természetével elkezdett futni, lassú, ütemes léptekkel. A távolság, melyet meg kellett tennie, oda-vissza kitett vagy két kilométert. Zoli távozását már elfelejtették, mert huzamosabb idő telt el, mire visszaért.

Ilyenkor a katonai szabályzat szerint, öt méterről dízlépésben kell megközelíteni a parancsot, kiadó feletttest, tőle két méterre megállni és jelenteni kell, hogy a kiadott parancsot végrehajtotta.

Zoli nagy lihegéssel, szuszogva ért vissza. A kijelölt távolságról verte csizmájával a dízlépéseket és megállt az őrmester előtt, tőle két méterre. A kezével szalutált, az őrmester is vigyázban vágta magát és ő is tisztelgett. Várta a jelentést.

Zoli csak állt tisztelegve és a hosszú futástól lihegett, kapkodta a levegőt. Hosszú időn keresztül álltak szembe egymással, Zoli nem szólt, vagy talán nem tudott a fáradtságtól.

– Na, mi lesz? – kérdezte az őrmester.

Zoli nem szólt, csak állt és tisztelgett, lihegett.

– Mondjon már valamit! – folytatta az őrmester.

Zoli tovább lihegett és tisztelget.

– Mondja azt, hogy fogd meg a farkam! (ez utóbbi szó helyett egy trágárabbat mondott).

Zoli nagy levegőt vett és annyit mondott.

– Nem merem!

Egy számár és végül egy ló

A kis falu élte békés hétköznapijait. A hegyek közé ékelődött be, oda a formás lankák ölelésébe. Így fentről úgy nézett ki, apró piros cserepes házaival, mint egy frissen szedett epres tál, csak a hab hiányzott róla. De biztosan, ha télen szemlélte volna a kíváncsi látogató, még ezt a látványt is megkapta volna. Nem volt nagy, mindössze háromszáz házból állt, de ez is elosztásában csupán tíz utcára korlátozódott. Ebből az idősök, mégis leválasztottak egy „öregfalú”-ra való központot, amely az egyetlen, – katolikus templom közeli térre –, meg egy úgynevezett „alsó” utcára vonatkozott. A többi, bármikor is épült, „újfalú”-nak becézték. Ha lélekszámban kellene kifejezni, ezt a vegyes, magyarok és tótok által lakott települést, nem lenne több mint, másfélezer. Lakott még ebben a faluban, néhány cigány család is, de ezt úgy mondták, hogy a jobbak közül valók, mert beékelődve éltek a magyarok és a tótok között. Dolgoztak, szép házban laktak.

Egy, októberi napon, a faluba költözött egy család. Kint a szélén, a lakott házaktól eléggé távol, állt egy kis dűledező, fehér-falu viskó. Hosszú évek óta nem lakta senki, még a faluban sem tudták, tulajdonképpen kié ez a ház? Csak úgy állt ott magában, elárulva. Ha eltűnt volna, biztosan keresnék, de így általában, csak a képhez tartozott. Olyan volt, mintha egy festő, szépen oda pingálta volna, ott léteivel a kép része volt. Ezen az októberi napon ebbe a kisházba, beköltözött egy család, erre lettek figyelmesek, meg arra, hogy a ház közelében lévő gesztenyefához egy számár volt kikötve.

Beszéltek is erről, szélében, hosszában, de főleg a Talpi-féle kocsmában, sörözés, meg fröccsözés közben.

– Láttad a szamarat? – kérdezte egy barnahajú férfi a kis kopasztól, amint az a sörét kortyolgatta.

– Ha rád nézek, igen! – volt az egyszerű válasz.

– Hagyd a hülye vicceidet! Arról a srácról beszéllek, aki Agárd fele lakik, ott a falu szélén!

– Láttam, és akkor mi van?

– Azt beszéllek, van egy kis kordélya és fuvarozik. Ha valamit szállítani akarsz, elviszi! – mondta a barnahajú és tovább kortyolta a sörét.

Mások is felfigyeltek erre a beszédre, amely percekben belül kiterelbényesedett. Mindjárt elmondták, hogy Gödöllő környékéről jöttek. Két gyerekük van, a nagyobbik a lány, már tizenkét éves és szép fekete haja van. Valaki megjegyezte, hogy látszatra már olyan, akinek felmegy az anyja cipője, ezzel is érzékeltetve, nem kislány az már. – A cigányoknál ilyen lány, már szülni szokott! Jegyezte meg valaki, de ennek a beszédnek, nem tulajdonítottak nagyobb jelentőséget, innentől ez a vonal el is laposodott.

Inkább a Janiról kezdtek beszélni, mert az egyik fickó még a nevét is tudta. – Jó kötésű srác! – mondta a barnahajú söröző. – Már beszéltem is vele, szóke gyerek, nem néz ki romának. Olyan harminc-negyven közötti lehet. Csak fuvarozni akar a számárral, ebből szeretne megélni.

Aztán arról esett szó, tulajdonképpen nem is választott rosszul, hiszen egy ilyen faluban, ahol már nincs ló, nincs fuvarszköz, a szállítás gondot okoz. Mégis jól jönne egy ilyen lehetőség, még akkor is, ha csak egy kordély az egész, melyet éppen egy számár húz.

Aztán mit is fuvarozzon ez a Jancsi? Mintha önmaguktól kérdeznék. Hirtelen így Jancsinak ismeretlenül, teljes nevet adtak, ezzel is felvállalva a keresztapaságot. – Legyen a neve: Szamaras Jancsi! Erre hurrát kiáltottak és sorban koccintottak a poharakkal. A kocsmáros Talpi csak annyit mondott:

– Nem vagytok ti észnél! – és legyintett egyet, majd csapra verte a következő sörös hordót.

– Fuvarozhatna, – többek között – a szomszéd falubeli tüzépről szenet, meg fát az erdőből! – mondta a barnahajú, aki tovább vitte a prímet. A többiek helyeseltek, még azt is hozzátették, hogy olyan kisebb fuvarokat is elvállalhatna, kivihetné a hordót a szőlőhegyi présházba, behozhatná a terményt. Aztán ebből összejönne neki egy kis pénz, így legalább dolgozna. – Beilleszkedhetne közénk! – mondta valaki összegzésüképen.

Erre egy kis csend keletkezett, majd a kis kopasz halkan megjegyezte: – Kár, hogy nincs lova, még a kertekben, szánthatna is.

Néma fejbólintásokkal helyeseltek a többiek.

Hirtelen azonban arra lettek figyelmesek, hogy a kocsmá előtt megállt a kis kordély, előtte a szamár és az alacsony bakról leugrott Szamaras Jancsi. A szamár, ahogy ott állt, olyan mélabúsnak tűnt. Adódott ez abból is, hogy szürke szőre a fején, főleg a nagy fülei körül, már jócskán őszbe vegyültek. Olyan kedvetlen, bús „öregembernek” tűnt. Csak akkor lett vidámabb, mikor Jancsi a rávetett gyeplőt, kikötötte a kordély oldalához. Olyan volt ez, mintha észrevette volna, itt egy kis pihenő következik. Erre úgy reagált, hogy hirtelen, harsány iázásba kezdett és vagy tízig meg sem állt. Amikor aztán jól kikiabálta magát, egykedvűen állt, csak fülei és a farka mozgott, hogy az oda tolakodó legyeket elhessegesse érzékeny bőréről. Közömbös pofájáról azt lehetett leolvasni: – Nekem aztán teljesen mindegy!

Tudta ezt Jancsi is, hiszen már három éve voltak szoros barátságban. Ez olyan sorstársi barátság volt. A szamár elfogadta gazdájának, tudta, hogy enni, inni kap tőle, legalább egy kis abrakot meg vizet, ennyire azért nem volt szamár. Többre nem is volt igénye, mert amikor megálltak valahol, ő szívesen legelt. Nem válogatott, nem kellett neki „pástétom”, az út menti fű is megtette. Azt tudta magáról, hogyha Jancsi valamivel felbosszantotta, akkor ő csökönyös lett. Ilyenkor, szinte egy lépést sem volt hajlandó tenni. Még az elején Jancsi bosszankodott, főleg, ha sürgős volt a meló, várták a fuvart. De aztán hozzászokott, úgymond: – megtanulta, hogy én ilyen vagyok! Jancsi is elfogadta ezt a szamarat, melyet ő csak úgy magának, Rozinak becézett. Ezzel a nemét is elárulta, meg azt a személyességet is, amely ennek a folyamodványa volt. Sokszor, amikor otthon kikötötte és Rozi csak falatozott, elnézegette őt. Mindig mondta magának: – Olyan ez, mint egy ló, csak éppen egy kicsit félresikerült. Pedig titkon egy igazi lóra vágyott. Egy olyan almásszürkére, melynek szőrében fekete és fehér, kör alakú foltok vannak. De ez csak ábránd maradt számára. A Rozival is úgy kötődtek össze, hogy Gödöllő mellett egy fickó kért tőle kukoricát, mert akkoriban a földeken böngészett vagy húsz mázsát. Azt mondta neki, kifizeti, de esze ágában sem volt. Járt a nyakára, de az csak hitegette. A körzeti rendőr szerencsére a haverja volt, egyszer megkérte, hogy szorongassa már meg a kukoricás fickót. A rendőr el is ment, Jancsi elkísérte. Az ipse, mikor meglátta a rendőrt, úgy megijedt, hogy még beszélni sem tudott, pedig az még egy szót sem szólt. A végén kinyögte, hogy pénze nincs, de viheti a szamarat. A rendőrrel egymásra néztek, Jancsi bólintott, ő pedig azt mondta: – Akkor az adósság le van rendezve! Fogta a szamarat és az óta sorstársi barátságban élnek.

A szamár lehorgasztott fejjel állt a kocsmá előtt. Jancsi, pedig bement a sörözőbe, hogy egy jó korsó sört, legurítson. Amint belépett a helyiségbe, mindjárt észre is vette, hogy mindenki őt nézi. Egyetlen arc sem fordult más irányba. Olyan volt ez, mintha ő lenne a színpadon és onnan az asztaltól, mindenki őt nézné. Tulajdonképpen ezt már megszokta. Eleinte azt hitte, azért nézik őt, mert cigány, de aztán rájött, hogy ennek nincs nagy jelentősége, hiszen ő szőke, csak a bőre egy kicsit sötétebb, olyan, mint aki sokat van kint a napon. De amióta Rozi a társa, mindenki megcsodálja. Egyszer hallotta, hogy az egyik ember azt mondta a másiknak: – Pont olyan szamarat látok itt, mint te! A másik megharagudott, szitkozódott, majdnem öltre mentek. Alig tudta a megfogalmazó, érthetően megmagyarázni neki, hogy az a szamár, amit itt mind a ketten látnak, az pont olyan.

Janit, ez a váratlan kíváncsiság csak egy pillanatig zavarta. Odament a söntéshez, kért egy korsó sört, kifizette és az egyik állópultra, letette. Várt egy kicsit, hogy a habja ülepedjen, majd nagyokat kortyolva ivott a sörből.

Elsőnek a barnahajú férfi lépett hozzá, ismerősként üdvözölte: – Gyere, bemutatlak a többieknek! – mondta és körbe mutatott. A kocsmában állók először csak néztek, egyhelyben mozdulatlanul álltak, mintha leragadt volna a talpuk, de aztán sorra kezett fogtak Jancsival. Az egyik meg is jegyezte: – Jópofa szamarad van! Még kiabálni is tud!

Ez a beszélés kellett, mert a hirtelen, kissé megdermedt levegőt, felmelegítette. Megkezdődött, illetve folytatódott a beszélgetés. Janit kifaggatták mindenről. Rosszabbak voltak, mint száz öregasszony, a kíváncsi kérdések csak úgy záporoztak. Ő, pedig állta az ostromot! Elmondta, hogy van a faluban egy rokonféle, az csalta őket ide, említette a falu szélén álló kis házat, melyet átmenetileg elfoglalhatnak.

Majd lesz később telek, ha akarnak, építkezhetnek is. Az asszonynak Vácon van munkalehetőség, takarítás egy autószalonban. A két gyerek még iskolás. Ő, meg a számmal fuvarozni akar. Azért választotta ezt, mert nem szereti a kötöttséget, a maga ura akar maradni, neki ne parancsolgasson senki!

Ebbe, mintha mindenkivel egyetértés született volna, abba is maradtak, nem volt ellenvetés. Még beszélgettek egy darabig, aztán ment mindenki a dolgára. Szamaras Jancsi felpattant a bakra, ostorával csettintett egyet a levegőbe, ezt Rozi, a számár kissé kelletlenül fogadta, de megindult a számára még ismeretlen úton.

Innentől kezdve teltek a napok. Szamaras Janiék beköltöztek a kis házba, az asszony busszal járt dolgozni, a gyerekek az iskolában, Jani, pedig kezdte építeni fuvaroztató, megrendelő körét. Egyre többen kérték meg egy-egy kisebb fuvarra. Ilyenkor különböző eszközöket, ajtót, ablakot, pár zsák cementet, vagy éppen meszet, homokot, kellett az egyik utcából a másikba elvinni. Ami ez egyik helyen feleslegessé vált, a másikon felhasználták. Idegenek, rokonok, adták-vették dolgaikat. Jani fuvartarifája nem volt nagy, sokszor még azt is mondta, ha megkérdezték, mennyi az ára?

– Mit szán rá? – kérdezte és elfogadta a markába nyomott összeget. Egy-egy jobb nap után, számvetést készített. Ilyenkor kiült a ház elé tett hokedlire, nézte Rozit, amint szorgos farkcsapkodás és fülrázás közepette ette az eléje vetett füvet, vagy szénát. Számolta a pénzt és arra gondolt, hogy egyszer vesz egy lovat. Igenis vesz! Ezt egy nagyon komoly elhatározásnak szánta. Úgy döntött, ettől nem tágit. Már kezdte átvenni Rozi makacsságát, de ezt úgy érezte, ha nem lesz ilyen, akkor a terv elszáll, mint a füst. Azt, pedig nem akarta. Mindig a nagypapa jutott az eszébe, aki nagy lóvásárokról mesélt neki. Azokról a lovakról, melyeket megvett, majd eladott. Arról a színes kavalkádról, amilyen a lóvásár. Eszébe jutottak azok a történetek, melyeket a nagypapa olyan sokszor elmondott, igaz a hasonló történet, nem mindig hasonlított, a már egyszer elmondotthoz. De az mindig megmelegítette a szívét, amikor az öreg azt mondta: – Az nem is igazi cigányember, akinek nincs egy lova! Tehát, ehhez kell tartania magát.

A megtakarított pénzt, amit tulajdonképpen, a leendő lóra szánt, először nem tudta hová tegye. Persze nem sok gyűlt össze, de az elhatározás, az hajtotta. Először egy papírzacskóba tette azt a pár ezer forintot, melyet sikerült félre tennie. Aztán az volt a gond, hogy ezt a zacskót hová tegye, hogy az asszony meg ne lássa, mert akkor azonnal valamiféle tervet eszelne ki, a pénz elköltésére. A házba nem teheti, mert vagy a gyerekek, vagy a feleség, egyszer biztosan meglelné. Ahogy ott ült, kint az udvaron, várta, hogy az asszony elkészítse a vacsorát, az jutott az eszébe: – Ott az a fészker, nincs benne csak szalma, azt nem is használják, oda kellene tenni. A gondolatot tett követte. Ahogy ment a fészker felé, látja, hogy egy pár gumicsizma van a fal mellé ledobva. Rossz volt ez a csizma, a talpa eltört, befolyt a víz belé, már nem lehetett használni. Felvette. A szárába tette a zacskót, a csizmát, pedig a cserép és a szarufa közé tűzte, gondosan szalmával eltakarva.

Innentől kezdve gondolatában, ahogy dolgozott, mindig a leendő ló járt, persze a gumicsizma, a lassan dagadó tartalma is. Mindig lopva ment be oda, úgy tett, mintha a számár körül lenne dolga. Sikerült ezt ügyesen szerveznie, a család tagjai, nem sejtettek semmit.

A nyár szépen eltelt, közelgett az ősz. Lassan egy éve, hogy ide költöztek. Az üzlet is beindult, kezdtek olyan fuvarokat kérni tőle, hogy hozzon a közeli, másik faluban működő tűzépről öt, vagy nyolc mázsa szenet. A kis kocsit erre alkalmassá tette, megmagasította az oldalakat. Ezek jó fuvarok voltak, általában naponta kettőt meg tudott tenni. A szén csak kiegészítőnek kellett a fűtéshez, a hidegebb napokra. Azért pótlásnak, mert a falut, mindenütt erdő vette körül, fát itt olcsóbban lehetett beszerezni, meg a mennyiséggel sem volt baj.

Már november közepén járt az idő, amikor az egyik ember azt kérte tőle, hozzon fát az erdőről. A fuvarért jó pénz ígért. Szamaras Jancsi már számolta is, ha minden rendben lesz, tavasszal lovat vesz. A megbeszéltségekben, ment is az erdőre, de amint hajtotta Rozit, rossz sejtelve támadt. Fekete felhők gyülekeztek és lassan eleredt az eső. Megpakolta a kocsit, el is indultak, ő maga is tolt, teljes erőből. Nógatta a szamarat, de az egy százméteres út után, lecövekelte lábait. Egy tapodtat sem tett, sem előre, sem hátra. Közben esett az eső, az út teljesen felázott, a kocsikerekei belesüppedtek az erdei földbe. Bízatta Rozit, ostort rántott, csattogott vele, káromkodott, lehordta mindenféle utolsó

kurvának, lévén nőnemű, de ő hajthatatlan volt! Rá is csapott az ostorral, de ekkor úgy érezte, mintha áram ütötte volna meg a kezét. Meg is bánta tettét, eldobta az ostort, a kocsira pakolt fából kezdett lerakodni, hátha könnyebb lesz, és akkor meglesz a fuvar. De minden igyekezete eredménytelen volt. A dühtől majdnem a sírás környékezte, a kocsin annyi fa volt csak, ha ezt a fuvaroztató meglátja, egyből kiábrándul, az egészből.

Elázva, fáradtan álltak ott az erdőben. Kezdett sötétedni, nem tudta mitévő legyen. Az jutott az eszébe, egye meg a fene, ezt a fuvar, meg a pénzt. Ló sem kell!

Amikor erre gondolt, Rozi megmozdult és elkezdte húzni a kiürült kocsit. Mintha meghallotta volna, mit mondott, vagy legalább is, mire gondolt.

– Nem is olyan hülye számár ez! – mondta maga elé és örült, hogy így alakult, mert legalább ebből az esőből, ebből a nyirkosságból lassan hazaérnek.

Másnapra, elfelejtette az egészet, csak a megrendelőnek kellett megmagyaráznia, hogy az eső, a sár miatt, nem sikerült a fuvar, de ha egy kicsit jobb idő lesz, pótolja. Nem is kérdezett semmit, csak annyit mondott: – Egy ló, jobb lenne! Ezzel aztán a kérdés, be is lett fejezve. Szamaras Janit csak az izgatta, hogy ezt az újbóli felvetést, Rozi ne tudja meg, mert akkor talán még baj is lehet.

Azért újból átgondolta a ló vásárlás kérdését. A pénz lassan gyűlt, már volt vagy nyolcvanezer forint, a csizmaszárban. A kocsmában beszéltek erről, az egyik fickó mesélte, hogy Vácon, minden hónap harmadik vasárnapján van, állat- és kirakodó vásár, ott lehet kapni lovat. Azt is tudni vélte, az illető, hogy az árak eléggé eltérőek. A fogathajtó százötvenezernél kezdődik, a nyerges ló, több mint félmillió, a sport lovak, pedig elérik a kétmilliót, sőt meg is haladják. Tehát, még egy jó pár fuvar le kell bonyolítani, hogy meglegyen az összeg. Meg azt is hallotta, hogy ha valaki vesz egy új autót, a régít beszámítják az árba. Titkon arra gondolt, hogy Rozitól is megválí, kap érte egy kis pénz, azt is beszámítja az árba, és akkor meglesz a ló. Örült ennek a kalkulált eszmefuttatásnak, de beszélni nem mert róla, főleg hangosan, az erdőben történtek miatt.

Eltelt a tél, megjött a tavasz, mind a ketten, ő is, meg Rozi is, minden baj nélkül átvészelték ezt az időszakot. A fészerbe eszkábált neki egy istálló félét. A fuvarok is elkezdődtek, a pénz szaporodott, már magába, ki is választotta a megfelelő vasárnapot, áprilisban, hogy a számmal Vácra mennek, arra a bizonyos lóvásárra. De ez úgy szokott lenni: – Ember tervez, Isten végez! Most is így lett. Szamaras Jancsinak megbetegedett a fia. Kórházba került, műtétet kellett végrehajtani. Többször voltak a kórházban, hogy minden rendben legyen, egy borítékot csúsztattak az orvos zsebébe. Az asszony nem tudta honnan van a pénz, de a csizmaszárból kellett kivenni. Ilyenkor nem mérlegel az ember, mégis a fiáról van szó, a ló várhat!

A bajok után könnyebb napok szoktak következni. Így volt ez Szamaras Jancsiéknál is. A gyerek felépült, sikerült a műtét, már járt iskolába, ő pedig tovább fuvarozott. A hiányzó pénz lassan gyűlt azért a csizmaszárban. Amikor olyan messzebről bonyolított fuvarba jártak, ült a bakon, fogta a gyeplőt, az ostort csak úgy megszokásból tartotta a kezében. Rozi, pedig egykedvűséggel, némán poroszkált az úton, húzta a kis kordélyt. Úgy tett, mintha ez neki semmiség lenne. Néha megrázta nagy füleit, de nem figyelt a dolgok alakulására. Jani, pedig ilyenkor gondolkodott, ábrándozott. – Mégis csak veszek egy lovat, bárki, bármit mond! Így ahogy elgondolta, érezte a ló testének különleges illatát, kezében sörényének fényességét. Hallotta prüsszkölését, kapálódzó lábainak dobaját. Valami különös, melegséggel teli érzés futott át rajta. Úgy érezte, ez lesz élete legboldogabb perce, amikor végre megvalósíthatja nagy álmát, amiért érdemes volt küzdeni, dolgozni.

Két hónap telt el, már június harmadik vasárnapja következett. Előtte való nap belopódzott a fészerbe, elővette a gumicsizmát és a benne lévő zacskóból a szénára, borította a pénzt. Különválogatta a papírpénzeket, majd egy csomóba rakta és elkezdte számolni. Lassan ment, kétszer el is tévesztette, mindig újból kellett kezdeni, de aztán végre sikerült. Az asszony is megzavarta egyszer, mert kiabált neki, hogy kész a vacsora. Most már nem titkolhatja előtte, megvan a pénz, ezt lóra gyűjtötte, el kell mondania. Be is ment a házba, vitte magával a zacskót, benne a százötvenezer forintot. Leült az asztalhoz, maga elé tette a kis csomagot és várt. Az asszony először nem vett észre semmit, a fia kérdezte meg: – Apu, mi van abban a papírban? – Pénz kisfiam, pénz egy lóra! – mondta Szamaras Janci és várt, hogy az asszony mit szól hozzá.

– Lovat akarsz venni, nem jó a számár? . kérdezte az asszony, csak úgy közömbösen, mintha nem érdekelné az egész felvetés.

– Mondtam már neked, lovat akarok, most megvan a pénz! – szögezte le Szamaras Jancsi.

Az asszonyt csak a pénz érdekelte, ezért meg is kérdezte:

– Mennyi az a pénz?

– Százötvenezer!

– Azért, mindért lovat akarsz venni?

– Mindért!

– Mi lesz a számmal?

– Eladom!

Így pergett a hirtelen felfokozódott párbeszéd. A fia vetette közbe: – Apa, a szamarat, ne add el! – és látszott rajta, hogy szomorúság kerítette hatalmába. Jancsi szótlanul nézte fiát, hirtelen nem tudott mit mondani. A számárra gondolt, ő is megszerette Rozit, de titkon mégis úgy döntött, hogy elviszi a vásárba és megpróbálja eladni, mert az a pár ezer forint is számít egy jó lónál, melyet majd kap érte.

Az éjszaka nyugtalanul telt, többször felriadt álmából és a párna alatt megtapogatta a papírzacskót a pénzzel, mert biztonsági okokból oda tette, lefekvés előtt. Reggel korán kelt, a többiek még aludtak. Felöltözött, a pénz egy fekete kendővel a derekára kötötte, közvetlenül a hasa alá, az ágyéka fölé. Gondolta, ha oda nyúlnának, azt venné észre a legjobban. Rozit kivezette a fészernak nevezett istállóból. A számár egykedvűen állt, nem értette ezt a korai, hajnali kelést. Úgy gondolta a gazda és közöttük, csak a gazda lehet okosabb, ő csak egy számár, biztosan tudja, miért és merre mennek.

Szamaras Jancsi fogta a kötőféket és vezette a szamarat. Végig ballagtak a még kihalt falun, az erdő felé vették az utat, mondták a kocsmában, ha arra mennek, sokkal rövidebb az út. Jancsi megfogadta a tanácsot, sőt még úgy döntött, hogy nem gyalogol, hanem felül Rozi hátára és így járnak be az erdei utat. A számár ez ellen nem tiltakozott, csak Jancsi lába ért földet, néha-néha, egy magasabb földkupacnál. Jó, bő kétórai járás után elérték a város határát. Úgy döntött, leszáll a számárról, ma már nem valami nagy látványosság, számárháton járni. Nem akarta, hogy mosolyogjanak rajta, az mégis más, egyértelműbb, amikor egy ember, vezet egy szamarat és nem fordítva.

Beértek a vásárba, lehetett úgy reggel hét óra, de már a vásártér megtelt kocsikkal, lovakkal, emberekkel. Nagy volt a kavarodás. Szamaras Jancsi egyelőre, nem tudta merre menjen. A lovakat nézte, aztán megállapította, hogy ott oldalt sorakoztak fel azon gazdák, akik lovat szeretnének eladni. Ott hátrább voltak a marhák, meg a disznók. Ő a számmal a lovasok mellé sorolt be. Rozit kikötötte a vásárteret körbe kerítő vaskerítéshez és várt, nézelődött. Pillanatnyilag nem tudta mitévő legyen. Ha most jól végig gondolja a dolgokat, az lenne a legjobb, ha első lépésben nyélbe tudná ütni Rozival kapcsolatos üzletet, és aztán szétnézhetne a lovak között.

Telt, múlt az idő, az emberek jöttek, mentek, beszélgettek, ő csak állt a szamara mellett, de senki nem kérdezett tőle semmit. Azt sem, ki fia borja, de azt főleg nem, hogy mit akar itt a számmal. Rozi egykedvűen bámulta a tömeget, nem volt véleménye semmiről.

Ahogy ott állt a nagy várakozásban, szeme mindig a lovak felé pillantott. Távolról nézte őket, megpróbált valamiféle hangfoszlányokat elkapni, de így a messzeségből nem állt össze, semmiféle kép. A hangok, meg a szagok, vagy inkább illatok eljutottak hozzá. Ez utóbbiból a sült kolbász illata, amely úgy fonta körbe és át az egész vásárteret, mint futó repkény a ház körüli bokrokat. Meg is borzolta orrát, majd a gyomra reagált rá. Érezte, éhes. Mivel nem jött erre senki, Rozi békésen álldogált a kerítés mellett, úgy döntött, megnézi azt a kolbászos figurát. Oda is ment, kért egy jó adagot, mustárral, kenyérrel. Be is falta, jól esett, de most meg szomjas lett. Láttá, hogy isszák egyik bódénál a csapolt sört, odament és kért egy korsóval. Megitta, és úgy érezte, mindjárt jobb a közérzete, a sörben lévő kevés szeszfok még bátorságot is kölcsönzött neki. Fel is bátorodott és a lovak felé vette útját.

Elsőként egy világos pej lovat vett szemügyre. Nézegette, körbe járta. Mások is voltak ott, hallotta mennyit kért a gazda érte. Az ötszázezer számára elérhetetlen volt. Mondták is, ez nyerges ló. Szépnek

tartotta, megnézte még egyszer, aztán tovább ment. Az egyik lónál vagy nyolc férfi állt, nagyban alkudoztak. Csapták is egymás tenyerét, de Jani csak annyit vett ki a beszédből, hogy a ló arab telivér, Piero névre hallgat, és egy tenyész mén. Az ára a csillagos égbolt volt, amikor meghallotta a több milliót, az ágyékához kötött kendőhöz nyúlt, és nagyon szomorú lett. Mit kezd itt ennyi pénzzel? Gondolkodott és arra a következtetésre jutott, hogy semmit. Visszaballagott az ő szamarához, amely ugyan olyan türelemmel állt ott, mint a posztjára állított katona, aki csak a váltást várja. Megsimogatta a szamarát hátát, megveregette a fejét. Rozi ezen, csodálkozott, mert gazdája, sohasem szokta becézni, babusgatni.

Szamaras Jancsit mindezek ellenére, mégis a ló izgatta. Újból elindult, hátha sikerrel jár, és mégis lesz egy lova. Sokáig botorkált a lovak között, már volt olyan gazda, aki engedett is az árból, de az még mindig nem felelt meg számára. Tudta, azt nem mondhatja, annyi pénze nincs, így inkább azzal állt tovább: – Még körülnézek! A botorkálás, téblábolás során újból a sörös bódéhoz jutott. Bátorításként a torkán lekergetett még egy korsó sört. Várt. Nézelődött. Gondolkodott. Ahogy így töprengett, akkor vette észre, hogy ott távolabb is áll egy szekér, melyhez két ló volt a saroglyához kötve. Közelebb ment, mindkét ló bogárfekete, megérintette az egyiket. Nem reagált erre, a gazda mondta is: – Nagyon szelídek. Ez kanca-csikó, másfél éves. A másik, az nem eladó, vagy azt mondom inkább, már elkelt! Jancsinak tetszett a ló. Igaz, nem almásszürke, nem az a bizonyos álmai lova, de mégis, igazi ló!

Az ára érdekelte, a gazda meg is érezte, és mindjárt mondta is: – Százhatvan ezret kóstál! Szamaras Jani állt és nézte a lovat. A gazda nyújtotta a tenyerét. Ennyi pénze nincs, kell, hogy engedjen. Váratlanul belecsapott és azt mondta: – Száznegyven! A gazda egy kicsit meghökkent ekkora bátorságtól. Töprengett, kifaroltatta a lovat a szekér hátuljától, hogy jobban körbe lehessen járni. Jani végigtapogatta a lovat, a farától a fejéig. Fordítva kezdte, ez nem volt szokásos, így jött a kezére. A végén a ló fogait nézte meg. Épek voltak, szépek, tényleg fiatal a ló. Odament a gazdához és nyújtotta a tenyerét. Belecsapott és azt mondta: – Száznegyvenöt! A gazda válaszolt: – Száznegyvennyolc! Jani csak egy pillanatig habozott, befér a pénzébe, gondolta és visszacsapott a gazda tenyerébe: – Száznegyvennyolc! Megkötöttem az üzlet!

A gazda odaadta a papírokat, amely a lóval jár ilyenkor, meghívta Janit egy áldomásra. Megitták a sörüket, aztán annyit mondott: – Vigyázzon rá, jó ló! Még egyszer kezet fogtak, Jani elkötötte a lovat és megindult, hogy megkeresse a szamarát. Rozi továbbra is egykedvűen állt, csak a nagy fülei, meg a farka mozgott állandóan, hogy a legyeket hessegesse magáról.

Szamaras Jani megállt egy pillanatra. Egyik kezében a várva várt ló kötőféke, a másikban Rozi vezető pórása. Ezt azért nem gondolta, hogy lova is legyen, meg a szamara is megmaradjon. Tulajdonképpen elégedett volt a történetekkel. Ahogy elindultak és vezette a két jószágot, Rozi éktelen iázásba kezdett, mintha azt akarta volna kifejezni: – Köszí gazdám, ezt jól tetted! A vásárolók hangos nevetéssel nyugtázták a produkciót, volt, aki integetett a kezével. Jani, pedig elindult hazafelé. A városon keresztül, gyalog tette meg az utat. Ahogy elérték az erdőt, az elkerülő utat, megállította a két párát és arra gondolt, ha már lova van, mégsem megy gyalog haza, inkább felül a ló hátára. Igaz nyereg nincs rajta, a szamarán sincs, mégis fel lehetett rá ülni. Csak az a baj, hogy a ló magasabb, rá nem lehet úgy

felpattanni, mint a számárra. Ez most gondot jelentett, mitévő legyen? Ezen törte a fejét. Ahogy így gondolkodott, ott beljebb az erdőben megpillantott egy farakást. – Ez jó lesz, onnan felülök a lóra! Úgy is tett. Oda vezette a lovat, felmászott a farakásra és felült a lóra. – Na, ezt én szórén ülöm meg! – mondta, és lábának sarkával biztatta, hogy induljon el. A ló szót fogadott és útnak indult, járása megegyezett az erdei út kanyargóival. Közben a szamarat hosszú pórázra engedte és Rozi tőlük olyan öt méterrel távolabb, követte a lovat és lovasát. Ezzel a poroszkálással nem is volt baj egy darabig, amikor egy erdei zörgésnél a ló fel nem horkant. Egy kicsit hirtelen felágaskodott, Janit ez a szokatlan mozdulat váratlanul érte, így rövid úton lehuppant a földre és jól megütötte a fenekét és a jobb vállát.

Görnyedve felállt és szembe találta magát a számmal. Rozi most nem mozgatta füleit, a farka is mozdulatlanul lelógott. Jani úgy érezte, mintha a szamár cinikusan mosolyogna, és talán azt akarná mondani, kérdezni: – Kellett neked ló? Én nem voltam jó?

Bosszankodott, de nem volt mit tenni, a lóra már úgysem tud felülni, így hát elindult gyalog. A teste fájt, ahogy lépett, egyre jobban. Összeszorította fogait és lépegetett előre, utána csendesen a ló, végül a szamár. Ment ez egy darabig, de a fájdalom nem akart megszűnni, sőt fokozódott. Úgy döntött, felül a számárra. Rozi szó nélkül engedelmeskedett, vitte gazdáját, sőt még úgy is tűnhetett, mintha kihúzná magát, lám így alakultak a dolgok. Be is értek a faluba, az út a kocsmá előtt vezetett. Az emberek amint meglátták ezt a különleges képet, kirohantak az utcára. Volt nagy nevetés, hahotázás!

– Ezt sosem felejtjük el! – mondta valaki. A barna hajú haverja segített neki leszállni a számmalról. – Gyere, ezt a lóvásárt megünnepeljük! – és elindultak a kocsmába. Be is mentek, az ajtóból Szamaras Jancsi visszapillantott és látta, hogy a ló és a szamár egymás mellett állnak, olyan érzés fogta el, mintha azt éreznék, most barátkoznak össze. A ló ingatta a fejét, így szépen hullámozott fekete, fényes sörénye. A szamár is próbált valami hasonlót csinálni, de csak a nagy fülei mozogtak, rendezetlenül, ide-oda. Nem is baj, hogy így alakult. – Egy a fontos, lovam van! Fuvarozhat, szánthat és végül a nagyapjának lett igaza, mert megfogalmazódhatott az ősi magyar mondás: – Nem is ember az, akinek nincs lova!

Aztán a faluban évekre elfogadott kép maradt, hogy Jani szerzett valahonnan egy szekeret és ott ült a bakon és fuvarozott, szántott a kertekben. A kisháznál lévő gesztenyefához, pedig hozzátartozott Rozi. Ott volt kikötve, tavasztól ősziig. Ha kedve szottyant, nagy és hosszan tartó iázással verte fel a kis falu hajnali, vagy esti csendjét.

Darabolt virsli

A történet, melyet most szeretnék felidézni, úgy az ezerkilencszázhatvanas évek végén történt. Egy Nógrád megyei kis bányászfaluban, akkoriban a bánya és annak élete, mindennapjai volt a kis falusi közösség és vonzáskörzetének a meghatározó része. A bánya munkát adott, megélhetést biztosított. Volt ennek látszata is, hiszen egyre több szép ház épült a településen, olyan sáttortetős, egyszintes, kocka alakú lakások sora, utcáról utcára.

A közösség összekovácsolódott, mutatta ezt az is, hogy egyre többször „csaptak” a bányászok olyan bográcsos, sörös összejövetelt a „bányász-kultúrban”, a Gimesi kocsmájának különtermében. Az udvaron főtt a pörkölt, az asszonyok segédkeztek, mert ők is jelen voltak. Ilyenkor emelkedett volt a hangulat, vidám volt a társaság, az utóbbi időben egyre többször volt zene is, ebből aztán tánc és mulatozás kerekedett ki. Megünnepeltek úgymond minden említésre méltó ünnepet. Volt farsangi buli, tavaszköszöntő, Sándor-József-Benedek, az utóbbinál csak Sándor, meg József volt az ünnepelt, mert egyetlen Benedeket sem, tudtak felhajtani még a szélesebb környéken sem. De ez nem zavarta a rendezvényt. Aztán volt nőnap (ők ugyan kevesen voltak, de az alkalom jó volt a mulatságra), volt még Péter-pál-i aratási ünnep is. Bányászok voltak ugyan, de szolidaritásból a parasztsággal ők is megünnepelelték. Nem vetettek, nem arattak, de tudták, ez is olyan nehéz munka, mint a bányászé. Egy kiadós mulatozásba is ki lehet alaposan, másnaposan tikkadni. A kenyér napját – augusztus huszadikát – sem hagyták ki. Nagyon fontos volt a szeptemberi bányásznap, majd később a szüreti mulatság, a régi, tavalyról megmaradt borok kóstolása, az új must ízelelése.

A bánya igazgatója sem ellenezte ilyenféle összejöveteleket. Úgy tartotta: – itt kovácsolódik össze a jó csapat, ehhez szén kell, jó kohézió. Híres volt még az igazgató, szabad, úgymond magyaros szókimondásáról is.

Az összejövetelek kiadásainak alapjait maguk a résztvevők dobták össze, néha besegített a szakszervezet is. Egyik alkalommal a rendezvények sorában éppen a márciusi nőnap következett. A szervezők a férfiaktól összeszedték a virágra szánt „pénzmagot”, de a bonyolításba, hogy az összejövetel igazán jó legyen, meg a női ízlésnek, elvárásoknak is megfeleljen, három olyan „kardos” bányász menyecske is bekapcsolódott. Elmentek a szakszervezeti titkárhoz is, hogy támogassa a nőnap ünnepséget. Szinte ellenvetés nélkül kaptak pár ezer forintot. Ezen felbuzdulva az egyik menyecske felvetette a másik kettőnek:

– Menjünk el az igazgató elvtárshoz is!

A többiek helyeseltek, aztán az elhatározást tett követte. Bejelentkeztek az igazgatóhoz, hogy a nők nevében szeretnének vele beszélni. Többszöri időpont egyeztetés után fogadta a női, háromtagú küldöttséget. Előre bocsátotta:

– Az időm nem akkora, mint a... – és itt egy női altestrészt nevezett meg – csak röviden!

Az asszonyok egy kicsit megszeppentek. Már bánták is, hogy eljöttek, de mégis elmondták a kérésüket. A nőnap rendezvényt jó lenne, a bánya is támogatná.

Az igazgató szabad, spontán válasza rövid volt:

– Hát a farkam nem kéne?

Ezen aztán nagyon meglepődtek. Ijedten néztek össze. Hirtelen nem tudták mitévők legyenek. Álltak szótlanul, földbe gyökerezett lábakkal, mozdulatlanul.

A csendet az igazgató törte meg:

– Ne legyenek elkeseredve, mert ha még felkarikáznám, mint a virslit, akkor sem jutna elegendő mindenkinek. Lássák, nem vagyok én olyan kicsinyes, pár láda sörre adok pénzt, ebből aztán jut mindenkinek.

A nőnap ünnepség jól sikerült, a férfiak jót kacagtak az elbeszélésen, csak a három bányász menyecske orcája pirult el, újra és újra, ha szóba hozták a történeteket.

Ügyeletes alegység

A seregben a készségi állapot a legfontosabb. Ezért meg is tettek mindent, értelem és sokszor értelmetlen viszonylatban is. Történt az eset, melyet szeretnék elmondani, pontosan 1957 egyik őszi napjának késő délutánján. Páncélos ezred volt a miénk, ahol én a tényleges sorkatonai szolgálatomat abszolváltam éppen, mint egy képzeletbeli egyetemi évek valamelyikét. Három zászlóaljból állt, ezek voltak a páncélosok és még volt két zászlóalj, amelyek kisegítő tevékenységet láttak el, műszakiak, meg a hadtáp. Ezt így nyíltan elmondhatom ötvenkét év után, nem árulok el katonai titkot, hiszen már sereg sincs. Pedig jó lenne, mert a mai edzetlen, csenevész, tévelygős, csellengő fiatalokat egy kis férfias kiállású mőresre tanítás jobb irányba terelné. Visszatérve a történetre, a páncélosoknál a létszám nem nagy, mivel a harckocsiban csak négy ember fér el, a vezető, töltő, irányzó és a parancsnok. Egy század, minden kiegészítő figurájával együtt, nem több mint harminc fő. A teljes biztonságra való felkészülés, az azonnali bevetés érdekében a századok külön beosztás szerint hetente egyszer huszonnégy órára ügyeletes alegységet adtak.

Az ügyeletes alegység fogalma és felkészültsége szerint ebben a huszonnégy órában ügyel. Nem mehet sehová, nincs kimaradás, nincs kávéházba járás, bent tartózkodnak a körletben. Mindig olyan helyzetben kell lenniük, hogy ha elhangzik az ügyeletes tiszt parancsa: – Ügyeletes alegység, riadó! – akkor teljes díszben – ruházat, hátizsák, gázálc, fegyver – rohanás az ügyeletes tiszti iroda elé, harci alakzatban, felsorakozva. Ezért éjszaka is ruhástul kell aludni, mert a riasztást követően a legrövidebb időn belül ott kell állni az ügyeletes tiszt előtt. Tehát az a cél, hogy a vesztegetni való idő egyenlő legyen a nullával. A riadóztatott katona szinte szárnyak nélkül is repüljön a megjelölt helyre, hogy aztán a harci parancs azonnal kiadható legyen.

A katonai értékelés szerint a katona, ahogy bevonul erre egyáltalán nem képes. Tehát gyakoroltatni kell, hogy szokja a kiképzést. Azért folyamatosan, ne felejtse el, mi volt tegnap, mit kellett tenni. Ugyanis a katona nagyon feledékeny. Egyik őrmesterünk ezt úgy definiálta, hogy: – A katona egy ruhába bújtatott hústömeg és csak a baszogatás által válik katonává! Van benne valami igazság, ha most visszagondolok azokra az időkre. Tehát ennek az a folyamata, hogy a katonát állandóan foglalkoztatni kell, ellátni feladattal, képezni, hogy igazán harcra kész legyen.

Az ezred szolgálati eligazítását a soros ügyeletes tiszt mindennap délután ötkor tartotta az alakulótéren. Ilyenkor a szolgálatok megkapták a feladatukat, így az ügyeletes alegység parancsnoka az egységgel együtt. Aztán mindenki ment a dolgára. Az ügyeletes alegység „ráncba szedése”, mindig függött az éppen szolgálatot teljesítő ügyeletes tiszt vehemenciájától. Ugyanis volt olyan tiszt, aki egyszer-kétszer riadóztatta az alegységet, próbára téve gyorsaságát. De előfordult, hogy eltelt egy hét a korábbi és az új szolgálat között. A katona pedig gyorsan tanul és könnyen felejt mottója szerint elfelejtette mit tett a múltkor, tehát gyakoroltatni kellett. Ilyenkor a riadóztatás sokszor, ötször-hatszor is ismétlésre került.

Ilyen volt ez a történet szempontjából fontos alkalomkor is. Még nem volt nyolc óra, de már kétszer kellett az alegységnek végigrappolnia azt a nyolcszáz métert, amely a század körlete és az ügyeletes tiszt között elterült. A második alkalommal a korholás olyan szintű volt, hogy a katonák biztosra vették, lesz még egy újabb alkalom, amikor kipróbálhatják a futást, teljes harci díszben.

Vissza is kullogtak a körletbe. A futástól sokan kifáradtak, visszaérve leültek a stokira, vagy éppen a szörnyen féltett és mértanilag mindig elválólagosan téglatestre emlékeztető ágyra és megpróbálták lazítani. Most még a történet poénja kedvéért azt is el kell mondani, hogy a riasztás úgy történt, hogy az ügyeletes tiszt felvette a telefont és leszólt a századhoz: – Napos, riadóztassa az ügyeletes alegységet! – mondta. – Értettem! – nyugtázta a napos és a hosszú folyosó végéről, a napos asztaltól, torkaszakadtából kiabált, kiadva a parancsot: – Ügyeletes alegység, riadó! Erre a katonák összekapták magukat, fogták a felszerelést és irány az ügyeletes tiszt. De közben a huncut katonák, mert ugye az ugratás az mindig ment, szerették froclizni az éppen ügyeletes alegységet. Sokszor, csak úgy bekiabáltak: – Ügyeletes alegység, riadó! Erre néhányan ugrottak, azt hitték, hogy komoly a dolog. Aztán mikor kiderült, hogy csak vaklárma volt az egész, nagy lett a balhé belőle. Az ugratást, végző katonát ilyenkor jól megszorongatták.

Szóval csendesesen teltek a percek, a második lefutás után. Viccelődtek, beszélgettek, amikor valaki balhéból bekiabálta: – Ügyeletes alegység, riadó! A katonák körbenéztek, nem tudták eldönteni, hogy most tényleg riadó van, vagy csak valaki ugratja őket. A napost nem találták a helyén, az ügyeletes tisztet mégsem kérdezhetik meg, hogy tényleg riadó van, vagy sem. Ott álldogáltak, néhányan teljes díszben, mikor újból valaki kiáltott: – Ügyeletes alegység, riadó! A katonák összenéztek, a rangidős intett, gyerünk és elkezdtek futni az ügyeletes szoba irányába.

Az ügyeletes tiszt közben elfogyasztotta a vacsoráját és eldöntötte, még egyszer riadóztatja ezt a trehány egységet. Felvette a telefont, háttal állt az ablaknak. Bemondta a telefonba a riadót, a napos nem szólt egy szót sem. Letette a kagylót, megfordult és az ügyeletes alegység ott állt, rendben, az előírásoknak megfelelően, fegyelmezetten, pissenés nélkül.

A katona a váratlan dolgokon sem lepődik meg, nem is lehet, hogy nézne ki, ha minden puskalövésnél ezt tenné. Így volt ezzel az ügyeletes tiszt is. Csak annyit mondott: – Látják, így kell ezt csinálni

Lilaköd

Felébredtem, már sütött a nap. Az órát kerestem, de hirtelen nem tudtam belőni a célt. Persze, mert a másik oldalamra fordultam és így az óra a túloldalon volt. Rápillantottam, valami nem stimmelt, mert leolvassa háromnegyed tizenkettőt mutatott. Gondoltam, jól elaludtam. Felültem az ágy szélére, akkor látom, hogy az idő csak kilenc. Összekevertem a mutatókat, ezeken a mostani órákon, ezeket is rövidebbre szabják. Ott ültem vagy tíz percig. Végtagjaimban nem volt erő, éreztem, hogy a fejem zúg. Ilyenkor oszlik a lilaköd. Nem csoda, mert a Sós Pisti erőltette az este, hogy még igyunk egy kört. Az a korsó sör, meg a pálinka, amit kísézőnek kért, már a hátam közepére kívánczozott. Mikor beöntöttem, úgy is éreztem. Nem a gyomromba ment, valahová máshová, talán a fejembe. Valószínű, hiszen a számba öntöttem, az, pedig a fejemben van. Logikus, kár ezen rágódni. Ilyenkor mindig nagyfiú, most kapott valami lóvét. Egy építkezésnél virított, bővölte a malteros vödröt, meg a fényesre csiszolt nyelű lapátot. Negyven éves korára ezzel már annyi sódert, meg homokot trógerolt össze, hogy kicsibe megformázhatná a Gellért hegyet. Persze, nem egy iparkodós fajzat. Az anyjával él, eddig még nem nősült meg. Igaz, én sem láttam még sohasem egy nőnemű egyénnel. Ő is a Muskáti Vendéglőben tölti szabad idejét. Mondhatom azt is, hogy a szabadságát, vagy talán a készenléti szolgálatot. Az építőipari mesterek innen szokták elvinni pár hétre, vagy pár napra. Mindig ugrásra kész, kedvelik a mesterek, mert megbízható, csendes srác. Aztán a mi asztalunknál szokott ülni a Hernádi Sanyi, akinek a szakmája földmérő. Korábban a földhivatalban dolgozott. Egyszer a főnök az egyik szőlőtermelő falu zártkerti részét mérette fel vele. Ott melózott vagy fél évig, aztán egyik pincéből alig tudott átbetorkálni a másikba. Mert ugye a gazdák hívták, kínálták. Közben magyarázták, hogy ez a föld, ez a szőlő már a nagypapa korában is eddig volt. Ide kell leverni a cöveket. Hernádi Sanyi kissé szédülve verte is a karókat, aztán ebből lett a galiba. Most, negyven éves és munkanélküli. Ott szokott még ülni a Tóth Laci. Neki szerencsére van állása, ebben a szűkre szabott, elbaltázott világban. A közeli gyárban, ami még szerencsére működik, ott villanyszerelő. Olyan karbantartó tmk szerelő, de szokott feketén is melózni. Multkor Sós Pisti mondta is neki, óvakodj a hipótól, mert könnyen kifehéredsz és meglát az APEH, aztán nézheted magadat. Még a nyugdíjig van vagy tizenöt éve. Azt mondja: ő azt élve már meg sem éri. Ezt most csak úgy, itt az ágyszélén ülve gondolom végig. Mert ugye így négyen alkotunk egy csipet csapatot, vagy inkább egy szövegláda négyest. Mert ugye délutánonként, meg este, amíg az öreg Tamás bátyja be nem riglizi a vendéglő ajtaját, addig mi itt ülünk. Szopogatjuk a sörünket, jó magam inkább fröccsöket öntögetek le a gigámon. Lehet, hogy már borköves a torkom is. Mindig kérdik, miért krákogok annyit? A fene se tudja, de valami ingerli. Mondta is Török Laci: – Én a helyedben megmutatnám egyszer egy gégemesternek! Úgy döntöttem, nekem ne kukucskáljanak a nyelőcsövembe. Bírja, ameddig bírja! Aztán már úgyse lesz rá szükségem, ha pedig beteg, akkor az a másfél méteres sárgaföld, amit rám terítenek, igazi gyógyír lesz rá. Egyelőre befejezem az agykerek tekerését. Felöltözöm, leugrom a boltba, mert elfogyott a kenyér. Sokat nem veszek, mert rám szárad, ezzel óvatosan kell bánni. Tudom, akkor még nem volt gond, amikor az asszony is itt virított. Lehet, hogy jó volt, talán igen, de mára már kevésbé hiányzik. Megcsalt azzal az undok, féreg apró emberrel. Olyan volt, mint a törpe, ki lehetett volna tenni a kertbe. De biztosan rájött arra a mondásra, hogy kis ember nagy bottal jár. Ez volt a csábító ereje biztosan annak a szobafestő fickónak, aki olyan kicsi volt, hogy csak létráról tudta a falat pemzlizni. Mikor megtudtam az esetet, felment bennem a pumpa. Mindig tudtam, én vagyok az erősebb. Erre edzettem is, nem is volt baj. Bemeszeltem a törpének, pár szobafelületű nyakast. Ott nyafogott az itató előtt, véres fejjel. Na már mindegy! Még szerencse, hogy az asszony megértette az idők szavát, nem kellett sokat lefetyelni neki. Szedte a sátorfáját és eltűnt a lakásból. Nem is tudom, hol lehet most. Azt hallottam, hogy a törpe

szobafestőnél lakik, állítólag. – Na, akkor indulás a fürdőszobába! – ezt csak biztatásként mondtam.

Megjöttem a boltból, kellett volna egy kis felvágott is, de nem vettem, ezzel most felvágok, takarékos vagyok. Gyorsan összekapom magam és lecsoszogok a törzshelyünkre, a Muskátli Vendéglőbe. Ez a neve, mert Tamás bátyjának a felesége, Mária néni nagyon szereti ezt a fajta virágot. Úgy kidekorálja a vendéglőt piros muskátlival, azt hihetné az ember, hogy ez valami szoci találkahely. De szerencsére nem az, mert nem szegfű. A politikát mi mellőzzük, csak néha eresztünk meg egy-egy megjegyzést, ezzel is minősítve a magas politikát. Még szerencse, hogy nincs messze, két utcányit kell csak gyalogolni, nem fárasztó. Talán akkor, ha egy kicsit többet tankolunk mint amennyi a tartályba belefér és abból nem mindig csurog ki a kellő mennyiség. Néha azért túl-túl csordul, ez akkor fordul elő, ha nem iparkodik az ember kellő sebességgel az illemhelyre. Na de, ez ezzel jár, tehát számolni kell vele. Az utca kihalt, nincs egy lélek sem, most jöttem rá, persze azért ez az elvonulás, mert szombat van. Én csak lépkedek, unalmamban számlom a lépteimet. Egyszer elhatároztam, megszámolom, hány lépés a muskátlis, többször bele is fogtam. Négyszáz fölött mindig eltévesztettem, aztán abba is hagytam. Gondoltam, nem vagyok én Rockenbauer Pál, aki csak úgy megy az országos kékjelzésen és számolja lépteit. Az ajtón nem kellett kopogni, hiszen ki volt tárva, különben is, hülyének néznének, ha a kocsmaajtón kopognék. Köszönni azt szoktam, ilyenkor az ismerősök üdvözlnek egymást. Azt is megfigyeltem már, ha egy idegen iszik a talponálló részben, az is köszön, még akkor is, ha nem láttuk egymást sohasem. Itt legalább udvariasak az emberek, van jólneveltség, még akkor is, ha azt mondják, oda csak a bunkók járnak. Persze itt is van ilyen gyalumatlan fajzat, de ezeket hamar helyreteszik, illetve megmunkálás alá veszik. A srácokat már messziről látom. Ott ülnek a törzsasztalnál, látom az arcukról, már bevették a jókedv gyógyszert. A gyógyszeres, üres tégelyek ott vannak az asztalon, sorban. Az orvosi utasítást be is tartják: – Nem rágni, lenyelni! Sorba kezet szorítunk, leülök, az én gyógyszeremet ki is kéri, tehát minden rendben van. Be is veszem, ne legyek egy perc hátrányban sem. Kérem őket, miről folyt eddig az akadémiai székfoglaló? Hernádi Sanyi tájékoztat: – Arról faggattuk egymást, ki, mikor és hogyan kezdett el inni? Mindjárt gondoltam, hogy ilyen eget rengető, nagy kérdések kerültek az asztalra. Mindjárt a parlamentben képzeltem magamat, mert ez a kérdés ezt a formát követeli. Unszoltak, mondjam el az én verziómat, ők majd kérdeznek és kiegészítenek. Láttam rajtuk, hogy még nincs meg a székfoglalóhoz szükséges belső hangulat és felkészülés. Tóth Laci hozott gyorsan egy fehér nagyfröccsöt, melyet a gyógyszer oldására két hörpintéssel le is küldtem. Egy kicsit összpontosítottam és elkezdtem. Persze én komolyan gondoltam ezt az expozét, így is kezdtem. – Húsz éves lehettem, amikor anyám meghalt.

Váratlanul, nem volt beteg, egyszer csak rosszul lett, összeesett és vége. Ő fogta össze a családot, hiánya miatt összeomlottunk. Apám nagyon szerette anyámat. Minden nap kiment hozzá a temetőbe. A bátyámmal egyedül maradtunk. Szótlanul bolyongtunk a lakásban. – Aztán ittál? – kérdezte Sós Pisti. – Eleinte, félve! – Később belejöttél? – kérdezett tovább. Mit válaszoljak erre? Tagadjam a dolgokat, annyit mondtam: – Eléggé! Ez már a többieknek is elfogadható válasz volt. Hernádi Sanyi azért még kíváncsi volt, mert megkérdezte: – Mennyire voltál hitelesítve? Most aztán színt kell vallani, mert ismernek. – Jobb napokon két, három liter. Ők is tudnak számolni, jártak iskolába, még ha esetleg bukdácsoltak is. Miből fedeztem a rávalót, kérdezték. – Voltak gondjaim, hiszen akkor még nem dolgoztam, de szereztem pénzt! – Hogyan? – kérdezték egy kicsit értetlenül. – Egyszerűen, otthonról elvittem valamit, elcseréltem. – Az öreged nem dühöngött? Egyszerű a válasz: – Mit tehetett volna? Hirtelen eszembe jutott, mondtam is a srácoknak: – Egyszer felültem az öreg kerékpárjára és aztán gyalog mentem haza. Egy hétig törzshelyem volt az ivóban! Ezt jó és merész ötletnek tartották. Sós Pisti indítványozta, hogy egy kört kérhetek ezért a remek ötletért. Mit volt, mit tennem, intettem Tamás bátyjának, aki a tőle megszokott gyorsasággal lerakta az asztalra a tele poharakat. Hörpölgettük az éltető folyadékot, beszélgettünk erről, arról. Egyszer csak megszólalt Tóth Laci: – Nekem mennem kell haza! Úgy mondta, mintha itt lenne a vég és neki okvetlen mennie kell. Nem is nagyon marasztalták a többiek. Csak annyi szöveg zuhanyt kapott, hogy: – Siess haza, vár a mama! – Majd kapsz az asszonytól! – Nem vagy egy festői látvány! – porzottak a megjegyzések. Tóth Laci állta a sarat, intett a kezével: – Sziasztok! – még hozzá tette: – Majd holnap elmesélem! – ezzel indult az ajtó felé és pillanatok alatt elnyelte alakját az éjszaka sötét leple.

Aztán a többiek is elszéledtek, csak magam maradtam egyedül, szinte árván. Még betekertem két fröccsöt, aztán úgy döntöttem, jómagam is útra kelek, hazafelé. Már az ajtóban lébecoltam töprengve, mikor egy ismeretlen fazon intett a söntéstől, menjek oda. Nem volt égbekiáltó nagy kedvem, de mégis ráálltam az ismerkedésre. Erős, nagy, tagbaszakadt fickó volt. Nem láttam sohasem ebben a kocsmában. Nyújtotta a kezét, bemutatkozott, de most kezdett hatni az utóbbi két fröccs, így nem értettem semmit. Ha most visszagondolok, kért két fél szagosat, olyan kerítésszagot, amelyet megint beöntöttem valahová. Arra már nem emlékszem, mert innentől, se kép, se hang nem volt.

Másnap ébredtem a sürgősségin. Feküdtem egy ágyban, a fejem, a jobb karom, meg a bal lábam gipszbe volt kiperarálva. Mozdulni sem tudtam. Órákig így feküdtem, nem szólt hozzám senki, olyan voltam az ottaniaknak, mintha ott sem lennék. Úgy mentek el mellettem, mintha én lennék a fogas. Már feljött a hold, teli pofájával, pont a képembe sütött, amikor kinyílt az ajtó és megjelent Sós Pisti, a maga valóságában. Összeapta a kezét, amikor meglátott és annyit kérdezett: – Te még élsz? Aztán töredezett ismerettel előadta: – Összevesztél azzal a fickóval, de nem te voltál az erősebb!

Alkotói úr

Csabai Csaba elhatározta, hogy ettől a naptól nem a száját tépi, meg óhajtozik egy remekműre, mint legtöbb magát írónak valló „kolléga”. Hanem belecsap és megírja élete nagy művét, egy olyan regényfélést, amely róla, barátairól és a környezetéről, az itteniek bújáról, bajáról, meg minden egyébéről szól majd. Mert a panelben élőkről, még nem született egy jó mű, de majd ő most megmutatja. Azért érzett erőt magában ehhez, mert tényleg felismerte mostani – „Isten adta” – lehetőségét, hiszen az ujja mozgatja a tollat, csak úgy, függetlenül, mindentől. Mégpedig olyan módon, hogy sokszor nem is kell irányítania, jön minden úgy és ráadásul nagyon reális hangnemben. Ez a realitás sokszor olyan kegyetlen, hogy ő maga is, megszeppent rajta.

Mondta is Jucusnak a feleségének, hogy berendezkedik a kisebbik szobába. Ez lesz az ő írói munkaszobája és írni fog. Még napi penzumot is megszabott magának, az legyen négy vagy öt oldal. Maga elé tette a papírt és nézett rá. A szemét hol a papírra, hol az ujja köré fogott tollra irányította, de azt tapasztalta, hogy a papíron nincs egy sor sem, az ujja, pedig csak mereven szorítja az íróeszközt, nem csinál semmit. Ahogy így szuggerálta a papírt, egyik ablakból berobbant Araczkai Laci hangja, egy magnóról. Olyan erővel szólt, hogy ettől még jobban lebénult. Eddig nem is figyelt ezekre a környezeti hangokra, de mostantól felerősödött minden. A zajról, a zenéről eszébe jutott, hogy itt a lakótelepen csendről, nem is lehet beszélni. Talán éjszaka, olyan holt periódusról, mint a hajnali kettő-három közötti időszak. Ő rendszabályozná ezeket a dolgokat, de tudta, hogy ő maga *kevés, mint erdőtüzhöz a vízi pisztoly*. Itt zajlik az élet, az egyik lakásból teljes erővel énekel a magnóról Korda György, a másikban a részeges Koltai kergeti a feleségét, a harmadikban a vasutas veri a gyerekeket. Aztán másnap csak az a különbség, hogy felcserélődnek a hangok. Ekkor jutott eszébe Csabai Csabának, hogy amikor beköltöztek erre a paneltelepre, alig tudták megszokni ezt a zajt, csak egyszer volt csend, amikor egyik vasárnap reggel Tóth Valéria tanárnő, kihasználta az átmeneti szünetet és lemezjátszójára feltette Beethoven II. szimfóniáját. Az első úgy látszik elkeveredett. Aztán, innentől kezdve, kisebb megszakításokkal, olyan jó közepes decibellel, végig hallgatta a nagy muzsikust, mint a kilenc szimfóniáját. Ez este nyolcig tartott. Az egész telep, azon a napon, ezt hallgatta. A többiek szinte lemerevedtek. Még Németh Lehel, sem mert megszólalni. Az értő füleknek ez egy zenei nap volt, a botfülűeknek – néma, döbrent, szünet. Meg sem mertek piszenszenni, még annyira sem, hogy azt a pici zörgést, ne tán, talán, nesznek lehetne nevezni.

Csabai Csaba úgy érezte és bosszankodott is miatta, hogy a merev ujja most olyan, ahogy itt szorongatja ezt a Pax tollat, melyet a kislány szobájából hozott, mintha gipszbe tették volna. Ezt az ujját, kezdetben olyan nagyra becsülte, még meg is lepődött különleges működésén, most nem akart szuperálni. Sőt, még tehetséget is tulajdonított neki, mert volt olyan időszak, amikor szinte tőle függetlenül írt és Csabai Csaba által el sem képzelt ötletekkel, fűszerezve.

Bosszantotta ez a passzivitás, mert már gondoltban jobbnál jobb történetekkel akart előrukkolni. Hiszen ez a közel negyven év, számára is sok élményt hozott, melyet ő maga vagy éppen környezete szenvedett el, vagy átélt. Gondolt itt például Budai Gézára, akivel a Bingóban, egy presszóban ismerkedett meg. Nagydarab srác volt, birkózó, de békés természetű. Néha kérték meg, hogy egy-egy hőbörgőt penderítsen ki az utcára. Ott tengett-lengett, aztán egy diszkóban megismerkedett egy fiatal tanárnővel, elvette feleségül. Az apósának vidéken varrodája volt, neki meg kamionra jogsija és ő lett a családi vállalkozás sofőrje. Hetente vitte a portékát Németországba, hozta az anyagot. Két év után, mikor visszajött és megállt a Bingó előtt egy szürke Audival, őt egy mázlista befutónak nevezték el.

Vagy ott van a Tomi története. Az apjának több holdas gyümölcsöse van és borban „sántikált” már, mint keverte és kannásította. Ő biztosan ismerte azt a mondást: *Amiből lekvárt lehet főzni, abból pálinkát is!* Aztán elkapták a fináncok, de Tomi apja öreg is volt, meg beteg, így ő nem vállalhatta az eljárásokat, tárgyalást, meg a kiszabott másfél évet Baracskán. Helyette, fia Tomi ugrott be. Egyetemet végzett, a végrehatási intézetben raktáros volt, ő felelt a rabok tiszta gatyájáért és a végén a fater, mikor kijött a sittről, adott neki 15 milliót. Nem is volt ez egy rossz havi fizetés. Vett belőle itt a telepen egy panel kéglit és az óta, éli az életét. *Élvezd az életet, ha már mást nem tehetsz!*

A harmadik történet, amely szintén paneltörténet. Volt egy fickó, aki mechanikai műszerész volt egy gyárban. Ezt a gyárat az erős hullámú privatizáció során, mikor eladtak mindent, hidegre szerelték, ő az utcára került. Ténfergett jobbra-balra. Először, ameddig jó idő volt a játszótéri sakkozókhoz ült le, gibicnek. Aztán bejött az ősz és beszorult különböző kocsmákba. Nem volt ivós gyerek, illendőségből kért egy laza kisfröccsöt és nézegette a játékgépeken szenvedők, lélegzet utáni kapkodását. Ez főleg akkor volt, ha nem nyertek, újból és újból zsetont nyomtak a gépekbe, azok meg jó étvággal, csilingelve elnyelték. A játékosoknak ilyenkor, még a lélegzetük is elállt. Kitartóan figyelte őket és kezdte bosszantani az, amikor az ipse megfogott a forgó gépen két Bárt, vagy két Szívet, két Citromot, de a harmadik ahhoz, hogy a gép tejljen, a delikvensnek nem sikerült. Egy csendes napon ő is megpróbálta és arra jött rá, hogy érzék, meg jó szem kell ehhez. Ha ez megvan, akkor a gépet akkor állíthatja meg, amikor csak akarja. Most már biztosan tudta: *ha a padlón vagy, nézz körül és szedjél föl onnan valamit!* Aztán következett egy kis gyakorlás és a játéktérmekek egy idő után felkérték, hogy náluk ne próbálkozzon, mert a gépeket sikerrel, kifosztotta.

A negyedik történet, hogy csak most hamarjába négyet meséljen el, amelyről még Csabai Csaba sem hallott, hogy egyáltalán ilyen is létezik. Ott a közelükben lakott a Zsuzsika. Nem több, harminc évesnél, most vált el a részeges férjétől. Családjuk nem volt. Ott lődörgött a játszótéri homokozó körül, nézte a kis gyerekeket. Biztosan fellángolt benne az anyai ösztön. Egyik nap megjelent ott egy jól öltözött fickó. Óhéber szövege volt, attól még a száraz fa is kivirágzott volna. Mobil telefonba utazott. Zsuzsikának is kínált egy készüléket, benne volt egy bőr tokba. Meg is tetszett neki, aztán nyélbe ütötték az üzletet, oly annyira a nyelébe, hogy Zsuzsika még a lakására is felvitte. Teltek a napok és egyre másra megszólalt a telefon és tele volt vágyakozó suttogással, egy-egy éjszaka, summás ajánlatával. Akkor lepődött meg a legjobban, amikor Németországból jött egy kimerítő SMS és jól fizető sexmunkát ajánlottak. Kiderült, hogy a levetett telefon egy konzumhölgyé volt. Zsuzsika, pedig néha már komolyan kezdett gondolkodni, hogy kipróbálja az ősi mesterségnek ezt a válfaját.

A történetek érdekesek voltak, de az írás nem akart menni. Pedig Csabai Csaba ismert egy kínai mondást, amely szerint a – *tízezer mérföldes utazás is egyetlen lépéssel kezdődik.* Ezt a lépést kellene megtennie. A múltkor Nagy Józsi mondta neki, amikor az írói munkáról beszélgettek, hogy Csaba jegyezd meg: – *A siker titka az őszinteség, ha már ezt is színlelni tudod, befutottál!*

A két öreg

A két öreg, Maca néni és Feribá', már több mint tizenöt éve nyugdíjasok. Ketten vannak a lakásban, egyetlen lányuk férjhez ment. Mégsem férnek el. Maca néni szerint az öreg mindig útjában van, sehol nem fér el tőle, sem a konyhában, sem a szobában. – Mert örökké csak totyoroksz itt! – mondta neheztelve. Az öreg szerint, mostanában csak egy emberrel szokott találkozni, az pedig Maca néni. – Akár merre megyek, mindig ő jön velem szembe! Ez már unalmas! Aztán nem véletlen az a mondás, hogy az ember öregkorára újból olyan lesz, mint a gyerek! – Ne horkolj! Ne beszélj olyan sokat! Ne szívd az orrod! Fújd ki! Ne olyan nagy hangon! Kicsit halkabban. Nem vagyok süket! – ezzel neveli Feribá't, nap, mint nap, de az öregem nem fognak ezek a feddések. Mi is lenne, ha ennek hatására rendbe jönne minden? Mit mondana neki holnap, vagy éppen holnapután? Öreg korára az ember vágyai is elszürkülnek. Ami marad, az is szertefoszlik. Maca néni szokta mondani az öregnek: – A szellentéseid nem röpítenek a magasba!

Az öreg a szellőztetés miatt szokott balhézni, mert Maca néni sűrűn kinyitja az ablakokat, huzatot csinál, hogy jobb legyen a levegő, a bacilusok ne ülepedjenek le. Feribá' ilyenkor zsörtölődik: – Neked olyan házba kellene laknod, ahol nincs ablak, meg ajtó. Jöhetne a levegő! Erre Maca néni csak egyszerűen érvel: – Vegyél fel valamit, mert még megfázol itt nekem! Aztán ápolhatlak!

A kettőjük nyugdíja akkora, hogy abból egy hévízi wellness hétvége sem telne ki. Maca néni mégis, mesteri fokon beosztja. Az öregnek csak annyit szokott mondani a nyugdíjfizetési napon: – Te, csak üljél, egyenletesen vedd a levegőt, hogy a következő havi nyugdíjat is megkapjuk! Aztán csendben, tovább pörgetik napjaikat.

Eszmei felüdülés a Zöld Hetesben

Csabai Csaba a napokban alaposan kiírta magát. Úgy érezte, kell egy kis szusszanás, erőgyűjtés. Amíg az asszony távol van, addig egy kis kiruccanást tesz, a két utcával arrébb üzemelő Zöld Hetesbe. Ide szokott időnként betérni. Van ott már jó pár ismerőse, meg ott találkozott azzal az íróféle fickóval is.

A gipszes lábával csak bicegve tudott menni, mondta is a kocsmá ajtajában egy látásból ismert ipse neki: – A jó csődör vagy megsántul, vagy megvakul! Csabai Csaba egyetértett ezzel a felvetéssel. A jó csődörség felül nincs kétsége, hiszen Jucus ezt a napi teljesítményét nagyra értékelte. A vaksággal sincs gond, mert látja a papírt, amire ír, a többi meg csak szöveg. A pulthoz bicegett, ott már hárman is támasztották a söntést. Kért egy üveg sört, éppen le akart ülni, mikor óhatatlanul bevonták egy vita eldöntésébe. – Te értelmes fickó vagy! – mondta neki egy középkorú, kopasz, trikós ember. – A szakmáról vitatkozunk, szerinted melyik jobb szakma most? A kőműves, vagy a lakatos? Mind a hárman már túl voltak pár üveg sör elfogyasztásán. Csabai Csaba magába meg is állapította a hangsúlyokból, hogy összességében inkább a rekeszhez közelítenek. Egy kicsit gondolkodott, nem akarta elhamarkodni a választ. Latolgatta a kérdést, amikor a távolból megszólalt egy barna, gyűrött kalapos alak: – Tudod, legfontosabb a szakma, hogy basszak, ma!

Nagy lett a derűtség, Csabai Csabától már nem is várták a választ. Másra terelték a szót, közben megjelent Sörös Mari. Őt mindenki ismerte, nyugdíjas volt, a kis pénzét azzal egészítette ki, hogy a Zöld Hetesben minden reggel, még nyitás előtt kitakarította a wc-ket, meg felmosta a követ. Mari a Sörös előnevet onnan kapta, hogy sörrel mindenre rá lehetett venni. A kocsmáros Péternek elszaladt reggeliért, hozott neki lottót, vagy rejtvényűtságot, természetesen sörért. Mindig a férjére panaszkodott, hogy nem tud már semmit csinálni, pedig ő még üzemelne. Ilyenkor egy görbe este után, ha kellően megtöltötték sörrel, sok mindenre hajlandó volt.

– Jó, hogy itt van Csabikám! – kezdte. – Szeretném megkérni valamire! Csabai nem tudta mire vélni a dolgot, csak nézett értetlenül. – Egy kérvényt kellene megírni a tanács felé. Jól jönne egy kis segély. Úgy érezte, ez a nő valamit megneszelt, először gyanúsna találta, de aztán arra gondolt, honnan tudhatta volna, hogy most az elevenjére tapintott?

Gyorsan hoztak papírt, tollat is kerítettek, de ahogy leült az egyik asztalhoz, csodájára jártak. Csak úgy az ujjával rózta a papírt, benne a sorokat. Nézték a körül állók, nem értettek semmit, mert a szavak értelmezhetetlenek voltak. Csabai Csaba észrevette a döbbenetet, amely kiütött az arcokra. – Egy tükör kell hozzá! – vetette közbe. Valahonnan előkerült egy kicsi zsebtükör,

melyet Sörös Mari a papírhoz illesztett. – Olvasható! – kiáltott fel. – Ez csodálatos! – ámult egy darabig. – Gyere Jenő, fordítsd le! A felszólított szőke, fiatal srác leült az asztalhoz, bal kezébe a tükörrel, jobb kezében a toll és fordította Csabai Csaba sorait. A kérelembe fordultatos fordulatokkal, olyanokkal, melyek a hatóság részéről, szinte mérlegelés nélkül, elfogadható indokok. Nekik szinte már csak az összeget kell odaírni és továbbítani a pénztárba, hogy utalják a segélyt.

Olyan sikere lett ennek az őszinte írásnak, melyet Sörös Marinak fogalmazott, hogy a többiek is köréje csoportosultak. Csak úgy villámlottak a kérdések, panaszok, segélyekre, nyugdíjemelésre, meg mindenféle óhajra. Öröm töltötte el Csabai Csabát, ahogy odakanyarította a kérésekre felhozott indokokat. Már az is eszébe jutott, hogy csak az indokok színes kavalkádjából, melyet most hirtelenjében kitalált, a hatóságok tehetetlenségével szemben lehetne egy szociológiai összeállítást készíteni. Ebből sok mindent levonhatnának az okosok, ha egy kicsit figyelnének.

Csabai Csaba ezen a Zöld Hetes-béli sikeren felbuzdulva arra gondolt, nyithatna egy Panaszokat Papírra Puskázó Irodát. A rövidítése PPPI lenne, a három TTT-vel szemben. Többet kereshetne, mint Harács Manó ügyvéd, annál az egyszerű esetnél fogva, hogy panaszból mindig több van, mint ügyből.

Mikor már jól kiírta magát, akkor jutott eszébe, hogy ez színesebb volt, mint egy író-olvasó találkozó, hiszen itt az író az emberrel találkozott. Ezt az összegzést, frappáns megállapításnak találta. Megnyugtatóként ivott egy sört, meg egy feles sima pálinkát Sörös Marival és úgy érezte, ez a napja hasznos volt, még akkor is, ha azt a Zöld Hetesben töltötte el.

A rangjelzés

Gergő túl volt a katonai szolgálaton, már vagy tíz éve. Tudta, hogyha valami baj lesz a seregben, őt csak tartalékosnak vihetik be, de azt sem hosszú időre. Így, ebben a tudatban megnyugvással élte életét, abban a Nógrád megyei kis faluban, ahová tanárnő feleségével költöztek pár éve. A seregben az ősz hozta mindig a változást, olyan volt az öreg katonák leszerelése, mint az őszi falevélhullás. Ilyenkor levetették az agyonhordott és izzadságtól és szagától keményre dermedt molinót, meg a gimnasztorykát. Hozzá igazították a kvargli illattal vetekedő és a nyáltól fényesre suvickolt csizmapárt. Leadták az agyonolajozott dobtáras géppisztolyt és felöltöztek az otthonról csomagban egy bejgli kíséretében elküldött civil ruhába. Abba a ruhába, melyet bevonulásuknál, két évvel ezelőtt levetettek. A két év változása csak abban mutatkozott, hogy többségüknél a nadrág szára bokáig ért és a zakót, mintha kinőtték volna kissé. De ez egyetlen civille vedlett katonát sem érdekelt, a civil lét, a szabadság volt a fontos. Gergőt harckocsiparancsnoknak képezték ki, hogy látsszék rajta parancsnoksága, adtak neki egy krumplivirágot. Ez egy pici-pici csont csillagot jelentett és a megszólítás ehhez a jelzéshez őrvezető volt. Neki a seregben már nem kellett a felmosóronggyal a fekete-fehér kövezetű, sakktábla kinézetű körletben a tisztaság érdekében sakkozni. Gergő tehát élte jól megszolgált civil életét, amikor egyik éjszaka, úgy éjfél után bezörgettek az ablakon. A tanácselnök volt és kérte, hogy húsz perc múlva az irodájában tartalékos katonai szolgálatra jelentkezzen. Félálomban hirtelen nem is tudta mihez kapjon. Régi tapasztalat szerint egy nejlonzatyorba beledobta a szappantartót, a borotvát, fésűjét és megjelent az elnök irodájában. Ott már négy hasonló korú kiszolgált fiatal várakozott. Perceken belül előkerítettek egy üres nyitott platós teherautót a helyi téesz telepéről. Erre ugrottak fel mind az öten, hogy eleget tegyenek hazafias kötelezettségüknek, szolgáljanak a seregben. Lassan bedöcögtek az éj leple alatt a közeli harckocsizós laktanyába. Első lépés volt az adatok egyeztetése, létszámba vétel, melyet egy szolgálatos kiskatona ejtett meg. Aztán jött egy alhadnagy és közölte velük, hogy most ők tartalékos katonák és a harckocsizó egységnél töltőkezelői beosztásban vannak. Ez annyit jelentett, hogy a T-54-es harckocsi négyfős személyzete közül nekik az a feladatuk, hogy harci helyzetben minden lövés után újratöltsék a harckocsi ágyúját. Nem kis feladat, mert itt egy skuló olyan nyolcvan-száz kilót nyomott. Gergő gondolta, ha ezt most itt valami nagy hazafias hévvel teszi, akkor pár hét alatt a bicepsze olyan nagyra dagad, mint egy olimpiai kalapácsvetőnek. Azért nem akart annyi időt az edzésre szánni, szerényen pár nappal is beérte volna. Rájött, mivel nincs időtartamra vonatkozó ismerete, teszi azt, amit mondanak. Első lépésként kivitték őket a közeli erdőben lévő megindulási állásokhoz. Itt olyan ötven méterenként helyezkedtek el a harckocsik, bent álltak az erdőben a fák alatt. Álcázott minőségben. Szétosztották őket, egy-egy harckocsihoz. Ekkor lehetett olyan hajnali három óra. Bemutakoztak egymásnak és ültek a harckocsi tetején. Egyszer csak jött a hír: – Jön a politikai tiszt! Mindenki beugrált a helyére. Gergőnek mondta a parancsnokot alakító katona, hogy próbálja egy gyakorlólőszerral betölteni az ágyút. Megpróbálta a rekeszekből kikapni, meg kellett kapaszkodnia, mert nehéznek bizonyult, némi erőfeszítéssel aztán mégis sikerült az ágyút betölteni, harci helyzetbe hozni. Ekkor ért a politikai tiszt a harckocsihoz. Bekiabált: – Töltőkezelő, dugja ki a fejét! Gergő kidugta, szalutált és mondta: – Tartalékos töltőkezelő, jelentkezem! – Mit csinál? – kérdezte. – Töltök! – volt a válasz. – Párttag maga? – kérdezte a tiszt. Gergő elbizonytalanodott, de tudta, illetve megtanulta, hogy a seregben a gyors döntés, felér egy győzelemmel. Így jelentette: – Igen! – Helyes! – mondta a politikai tiszt és hozzátette: – Töltsön tovább! – és elment, bizonyára megnyugodva, hogy ez a szakasz a harci felkészültségen túl, politikailag is megbízható.

Később jött a századparancsnok, fürkésző léptekkel, majd megkérdezte Gergőt, hajnali háromkor, amikor még a léptek is harmatosak voltak: – Reggelizett már? Erre katonai

észjáráshoz szokott agya, mindjárt válaszolt is: – Még nem, nem volt időm! Gondolta, nem utasítja el az esetleges villás reggelit. Ilyen feltételekkel még tényleges katona korában sem várták. Már úgy kezdte érezni, hogy talán el is kényeztetik. A századparancsnok mindjárt utasítást is adott, hozzanak a tartalékosnak reggelit. Az egyik kiskatona futólépésben távozott és egy kis idő múlva egy nagy kenyérrel és vagy négy húskonzervvel érkezett. Gergő ugyan sokallta az adagot, de elfogadta, mert már régebből tudta, jobb, ha van tartalék, az legalább biztos. Mert ugye nem lehet tudni, mikor lövik ki a hadtápot és akkor itt állnak kaja nélkül.

A délelőtt olyan katonai semmittevéssel telt el itt az erdő szélén. Később kisütött a nap és melegénél máris jobban telt az idő. Dél körül lefűjták a gyakorlatot és a harckocsik visszaindultak a laktanyai telephelyre. Aztán úgy estefelé az ügyeletes tiszt kiadta a parancsot, hogy a tartalékosok varrják fel a korábbi katonai rendfokozatoknak megfelelő jelzéseket. Ahol Gergő teljesített szolgálatot, abba a században négy ilyen, hozzá hasonló öreg baka volt, akik kénytelen szolgálatot teljesítettek. Az egyik ilyen sorstárs katona civilben vízvezetékszerelő volt, a másik traktoros, a harmadik a kisebbséghez tartozó, fekete fiú és Gergő, akit csak úgy neveztek, hogy az irodista. Gergőnek könnyű dolga volt, mert csak egy-egy csontcsillagot kellett felvarrni a zubbonyára. Hasonló jelzése volt a traktorosfiúnak is, a vízvezetékszerelő nem mozdult, a többiek értetlenül nézték, ő mondta, hogy neki üres a parolija, mert sima honvéd a rendfokozata. Így el is viccelődtek egymással, hogy a seregnek nem kellett magas zsoldot fizetni ezekre az egyszerű jelzésekre. Közben észre sem vették, hogy a kisebbséghez tartozó fekete fiú eltűnt. Nem is tulajdonítottak neki nagy jelentőséget, csak akkor gyökerezett a lábuk a körlet cementpadozatába, amikor ez a srác az őrmesteri váll-lapokkal magabiztosan bevonult a körletbe. Felmérte a helyzetét és beszédét magasabb hangnemben kezdte. A többiek egymásra néztek, de mielőtt szólhattak volna egyetlen szót is, bekiabáltak az ajtón: – Riadó! Innentől kezdve mindenki futott a tartalékos beosztásának megfelelő irányba.

Ellopták az autót

Jenő a plafonon volt, már, mint idegileg. Hol is lehetett máshol, hiszen az éjjel ellopták az autóját. Jenő szobafestő volt, ennek tanult, ezt a mesterséget szerette. Huszonnyolc éves korára már önálló vállalkozónak tudhatta magát. Persze az idáig vezető út nem volt egyszerű. Keserves napok is sorakoztak az eddig megélték között. Most ott ült a Kisköcsög borozóban és dühöngött. Vele volt, még Dénes, a negyvenéves vállalkozó, korára tekintettel, csak ősz hajszálai voltak kopaszodó fején, aki vizes munkákban utazott. Ő a csapok, lefolyók, vécék szakértője, egyedül dolgozott. Ott ült még egy asztalnál Máté a harminc évével, meg az ajándékba kapott nyolcosztályos bizonyítványával. Ezt a bizonyítványt úgy kapta, tizenhat éves korában, mert az igazgató megunt, hogy Máté csak a levegőt szívja a tanteremben, mást nem is csinál. Magas termetével kilógott a többiek közül, már így feltűnőnek látszott. Úgy döntött, menjen isten hírével, neves professzor, kutató már úgysem válik belőle. Ezzel a bizonyítvánnyal aztán szinte mindent el tudott végezni, legjobban a lapát nyele illet a kezébe, tehát olyan mindenre segédmunkás volt. A hallgatóságot képezte még Rozika, aki alacsony, köpcös termetével, nem volt ugyan szépségkirálynő, de nagy melleivel, negyven évével egy érett asszony benyomását keltette. Itt lakott a szomszédban. Férje kamion sofőrként kereste kenyerét, tehát legtöbbször Svédország útjait rótt, mert oda szállított árut. Gyerekük nem volt, Rozika megszokásból lábatlankodott a Kisköcsögben, szinte naponta. A pultnál Vencel trónolt. Meglett ötvenes, ősz, göndör hajú tulaj. Övé volt a Kisköcsög borozó. Nevét furcsa szavajárásáról kapta. Akivel egy kicsit bizalmasabb viszonyba került, annak mindig feltette a kérdést: – Mi van köcsög? Alacsony termetűnek született, így a vendégek szerény visszavágása egészítette ki Kisköcsögre a helyég nevét. Így ismerte mindenki ezt a pár négyzetméteres helyiséget. Egy szerencséje volt Vencelnek, hogy egy régi katona barátja Abasári származású és a bort onnan szállította, kopott Wartburgjával, kéthetente. Tehát az itóka minőségére nem eshetett kifogás. Ott ültek egy széles asztalnál, ezen a délelőttön, mind a négyen, Vencel a pultot támasztva csatlakozott a csoporthoz.

– Ellopták az autót! – mondta Jenő, ma már vagy tizedszer. – Képzelteritek, milyen állapotban vagyok. Ne nézzetek így rám! Tőletek még sohasem loptak el semmit? Látom, néztek, mint a mozgóképszínházban. Ez nem film fiúk! Ez sajnos a mai szaros valóság! Mérgében magába öntötte fehér fröccsét. A poharat kemény mozdulattal tette az asztalra. A többiek szótlanul hallgatták, még a lélegzetüket is visszafogták. – Lopnak mindent, nem kímélnék semmit, senkit. A múltkor hallottam, hogy egy építkezésről éjszaka, ellopták az összes téglát. Oda állt egy teherautó, kiugrott belőle négy markos fickó és szépen felrakták a falnak valót. Azt mondják, többen is látták, azt hitték éjszakai műszak. Csak az nem tűnt fel nekik, hogy nem leraknak, hanem fordítva. Itt nincs olyan, hogy ez szent! Ezt nem szabad

bántani! Már Ádám elszúrta a paradicsomban, amikor megmondta neki a fő-fő direktor, az almát nem! Mégis leszakította!

– Melyik autódat lopták el? – kérdezte bárgyú arckifejezéssel Máté.

– Melyiket, melyiket? – tette fel a kérdést Jenő magából kikelve. – Hány autóm volt, te hülye?

– Egy! – mondta egy kis idő múlva Máté és érezte, hogy valamit most biztosan nem jól tett.

– A Suzukit, te állat! Ha tudnád, mennyi munkám feküdt benne. Azért hajtottam, hogy a cuccaimat, vödröt, létrát ne kelljen cipelni. Benne van négyévi melóm. A feleségem, Zsóka mindig mondta: – Apukám, megéri, hogy éjjel nappal csak a létrán állsz? Már szinte a földön egyenesen nem is tudtam menni, mert a létra szárai lettek a lábaim.

– Az a kis piros volt a te autód! – egészítette ki Dénes kissé tudálékosan.

– Igen az! – helyeselt Jenő. – Suzuki! Suzuki a mi autónk! A rabló is így gondolta, hogy az ő autója is.

– Mennyibe került? – szólalt meg Máté és csodálkozott azon, amit Jenő mondott az előbb.

– Mennyibe, mennyibe? Számít az? – dühöngött Jenő. Aztán beszélni kezdett, mintha szeretné megmagyarázni az előzményeket, másnak, de talán legjobban önmagának. – Apránként raktam félre a pénzt, mert ugye a szobafestés, mázolás nem hoz annyit a konyhára, hogy abból mindjárt autó legyen. Itt megállt és körül nézett, lélegzetvételnyi időt tartott, majd folytatta: – Ez nem vendéglátói munka, hogy csak úgy számlázunk a vendégnek a vastagon fogó ceruzával. Erre Vencel felkapta a fejét és szúrós tekintettel nézett Jenőre. – Jó, jó, fröccsökből nem lehet meggazdagodni! – nyugtatta a Kisköcsög tulajdonosát. – Meg élni is kellett. Ott vagyunk mi négyen, feleségem, meg a két fiam. Anyám is velünk lakik. A végén ő segített. Kis, megtakarított pénzét adta oda. Mondta is: – Fiam, legyen meg a kocsija, mert látom fontos ez neked. Aztán, ha úgy hozza a sors, elviszel a templomba vasárnaponként! Egy kicsit elérzékenyült, meg is állt az elbeszélésben, felemelte poharát, inni akart belőle, de az üres volt, közömbösen letette és folytatta: – Szegénynek fáj a lába, nehezen megy már, de a templomot, azt nem hagyná ki soha. Gondoltam, eltekerek vele, ha már az égiekkel akarja tartani a kapcsolatot. Legalább nekem is lesz ott fenn pár piros pontom.

– Voltál már a rendőrségen? – kérdezte a Kisköcsög főnöke. – Mert be kell jelenteni!

– Okos Berci! – mondta erre Jenő. – Persze, hogy voltam. Elmondtam, hogy a garázsba tartottam, ott a házunk mellett. Két napja betonoztuk le az alját, hogy ne a szemétkébe álljon. Egy éjszakát töltött csak kint az utcán szegény, más kocsija is ott áll és mégsem viszik el! Az enyém szúrt szemet a rablónak és mindjárt el is kötötte. Az ügyeletes rendőr felvette a jegyzőkönyvet, aláíratta velem és képzelték azt tette még hozzá: – Jobban kellett volna vigyázni! Ezt én tudom te fakabát! Ezt az utóbbit már csak magamban mondtam.

– Majd a biztosító fizet! – szögezte le Rozika olyan magabiztossággal, mint aki naponta intéz ilyen ügyeket.

– Azt aztán nézhetem! – reagált erre Jenő. – Csak a kötelező biztosítást fizettem. Cascóra már nem tellett, így a biztosító messziről szalutál és integet, mint bakter az állomáson átfutó vonatnak.

– Ez aztán szép móka! – foglalta össze Máté és intett Vencelnek, hogy készítsen még egy kört és sorban a pultra, rakta az üres poharakat.

Vencel felállt és átbetorkált a pult túlsó oldalára, hogy megkezdje a fröccsök készítését. A többiek rövid szünetet tartottak a beszélgetésben, amikor Máté előrukkolt egy újabb kérdéssel:

– Idefigyelj Jenő! Milyen állapotban volt az a kocsi? Mert, ha már öreg volt, akkor ne sajnáld!
– mondta bölcselkedve.

Jenő nagy levegőt vett és elkezdte mondani: – Nem vagyok én hülye, hogy ócskát vegyek! Különb is a Suzuki, nem akarok itt hírverést csinálni neki, olyan, mint a Trabant volt régen. Egyszerű, kis hibalehetőség, csak a naftát kellett belenyomni, aztán ment, mint a villám. Igénytelen egy jószág! Sajnálom, mert hozzám nőtt.

Vencel sorba kirakta a poharakat, intett a kezével, hogy minden rendben. Ezt a többiek úgy vették, mint a karmester intését, felemelték poharaikat és ittak.

– Most mit fogsz tenni? Se kocsi, se pénz! – mondta Rozika és kíváncsi tekintettel nézett Jenőre. Jenőben még mindig forrt az indulat, nem tudott lecsillapodni. Gondolkozott, még a fröccséből is ivott, aztán szólalt meg:

– Egyet tanultam belőle az biztos! Nem veszek ilyen autót! Kocsi az kell, az fontos, nem cipekedhetek. Veszek egy tragacsot, valami pár százezerért, aztán az árát beállítom a számlába, apránként és kvittek vagyunk! Van olyan tétel a festésnél, hogy takarítás, igazítás, meg még kitalálok egy-két olyan valamit, amit a megrendelő nem tud ellenőrizni és rendben lesz minden! – mondta összegezve megállapításait. Látszott rajta, hogy némi nyugalom szállta meg. A többiek helyeseltek: – Így kell ezt tenni! – mondta Vencel a Kisköcsög tulajdonosa és arra gondolt, hogy ha ő járna így, biztosan hasonlóan cselekedne. Talán a bort nem vizeznél, mert a szódával úgy is vizes lesz. Némi hallgatás után Jenő vette át ismét a szót:

– Még egyet mondok, lazítás képen. Anyám betett a kocsiba öt műanyag flakont, sima csapi vízzel, hogy vigyem el a parókiára és szenteltesem meg a pappal, mert ő csak ilyen vizet iszik. El is vittem, de bent maradt az autóban. Ezt is ellopták!

Ezen mosolyogtak.

– Anyám mondta, ne bánkódjál fiam! Bízunk a sors kegyelmében. A rabló megissza a szenteltvizet, aztán biztosan jobb útra tér!

Ismerkedés

Horvát Lajos még egy darabig ült a presszóban. Időérzékét teljesen elveszítette. Úgy érezte minden üres körülötte. Fizetett és kiment a Körútra. Céltalanul elindult. Szemlélődött, de egy idő után érzékelní kezdte, hogy nem lát semmit, pedig nem vak. Legalább is nem rögzülnek benne a dolgok, az események. Bámul, mint egy pusztai marha, de üres minden. Így csatangolt az utcán, mert volt ideje. Nem sürgette senki, semmi. Mondhatta volna azt is: – Enyém a világ! Ezzel a világgal azért mégsem volt elégedett, hiszen magányos volt. Ezt a magányosságot is, mindig másként értékelte. Volt, amikor terhes volt, úgy érezte senkit sem érdekel személye. Átnéztek rajta, mint az ablaküvegen. Máskor meg fordított volt a helyzet, ő nem bírt elviselni senkit. Azon drukkolt, hogy ismerőssel, még véletlenül se fusson össze, mert akkor meg kell szólalni. Jó képet kell vágni, azt, pedig rühellte.

Egy mozi plakátja előtt megtorpant. A mozi nevét kereste, régen mindegyiket tudta, volt olyan nap, hogy két filmet is megnézett. Persze az régen volt, fiatal korában, de hol van az már, így túl a harmincon, pár évvel, már öregnek érezte magát. A mozik sem a régiek, több már nem is létezik. Az egyik körútiból például presszót formáltak. A piára több a vevő, mint a kultúrára, meg azt könnyebb beönteni. Bement a mozi előcsarnokába. Végig nézte a képeket, vett egy zsölyjét és belépett a moziba, mert a soros vetítés már megkezdődött. A nézőtér üres volt, itt-ott ültek emberek. A középsősor közepére leült Horváth Lajos. – Itt a legjobb, innen jól lát az ember! – nyugtatta magát és kényelmesen hátradőlt a székben. Egy lány is most jött be. A sötétben kereste, hová üljön. Válogatott és döntött, amikor a szeme meg szokta a szűrt fényt és tudott tájékozódni. Leült Horváth Lajos mellé. Ő a szeme sarkából megnézte a lányt. Így első látásra, nem volt valami szép. Úgy huszonöt körülnek saccolta. – Közepes! – nyugtázta egyszerűen. A mellein azonban megakadt a szeme. – Ez igen! – beleharapott a szája szélébe, a szemét nem tudta levenni róla.

A lány észrevette. Megigazította a pulóverét. Még erősebben kihangsúlyozta így is feszülő részeit. Láthatólag élvezte Horváth mohó nézését. Keresztbe fonta lábait, kivillant fehér térde és a combjából is egy darab. Lassan visszatolta a ruháját, kényelmesen elhelyezkedett és nézte a filmet. Horváth nem tudta, mit nézzen. Mindkettő érdekelte. A lány időnként Horváthra nézett. Találkozott tekintetük. Ilyenkor összefonódott a két szempár, hosszan nézték egymást. A lány feltette a kezét a karfára. Horváth mellé csúsztatta, de nem fogta meg. Várt. Láta, egyre erősebben hullámszik a lány keble. Ő is izgatottabb lett. – Valamelyiknek kezdeményezni kell! – összegezte a történeteket, de mind a ketten vártak. A lány nem bírta tovább. Horváth úgy érezte, felordít, olyan erővel szorította kezét a lány. – Mondani kellene valamit! – unszolta magát, de a legkritikusabb pillanatokban olyan üres volt a feje, mint a kipakolt fiók. Nem jutott eszébe semmi, csak szorították egymás kezét. Horváth leengedte a karját a szék karfájáról. Hozzáért a lány combjához. Lassan rácsúsztatta. A lány csak nézte, de nem szólt. Hirtelen kigyulladtak a villanyok. Mindketten felriadtak ámult képzelgéseikből. – Beszélni kell! – erősített Horváth Lajos. A lány szólat meg először. – Nem érdekel a film? – De igen! – Akkor miért nem nézed? – Mert van szebb, amit néztek! – válaszolta, de érezte, itt elcseszte a választ. – Úgy véled? – Meggyőződésed! – És ha tévedsz? – Ebben nem szoktam! – A gyakorlat miatt? – Azt hiszem! – mondta egy kissé elbizonytalanodva. – Szoktál így ismerkedni? – És ha én kérdelek? – fordított a kérdésen. – Én nem igen! – tette hozzá a lány és mintha hihető lett volna a szava. – Akkor most miért? – kérdezte Horváth. – Nem tudom. Kellett, hogy megfogják a kezem, így érzem, van mellettem valaki. És te olyan nehezen akartad ideadni a kezed. Vagy megbántad? – nézett rá a lány és Horváth most vette észre, milyen szép kék a szeme, illik hozzá a görbén ívelő szemöldök, amely fekete ceruzával volt még jobban kihangsúlyozva. – Nem hinném! – mondta Horváth. – Ráérsz? – kérdezte a lány természetes magatartással.

Látszott, nincs benne semmiféle mesterkéeltség, vagy póz. – Miért? – akadt meg egy kicsit Horváth, de maga sem tudta miért kérdezte ezt a miértet. – Csak úgy kérdeztem. Szeretném, ha velem maradnál egy kicsit – mondta a lány. – Itt? – értetlenkedett Horváth Lajos. – Tudsz jobb helyet? – tette fel a kérdést egyszerű természetességgel a lány. – Mondjuk, kint a levegőn. Ott sokkal jobb! – indítványozta és a lány mellei, izgatták egyfolytában. De ahogy nézte, látta mozgását, hallotta szavát, másként érzékelte a lány közelségét. Olyan volt, mintha minden pillanatban változna, néha ismeretlen vonásait mutatná, néha pedig szívet melengetően kedves oldalát. – Gyerünk! – megfogta Horváth kezét és húzta maga után. – És most merre? – kérdezte a lány. – Mondjuk, szálljunk fel egy buszra! – És hová megyünk? – A végállomásra – szögezte le a fiú.

A buszon nem szóltak egymáshoz. Nézték a várost és időnként egymást. A forgalom nagy volt mindenütt. Lassan ment a jármű. A kipufogó hangja olyan erősen hangzott, hogy Horváthnak fájni kezdett a feje. Néha összeráncolta a homlokát. A lány észrevette. – Csak nem fáj a fejed? – Ez az átkozott kipufogó. Megőrjít a hangja – ráncolta homlokát újból. – Gyere, majd megdörzsölöm a homlokod! – és nyújtotta a kezét. Végig dörzsölte a homlokát. Horváth úgy érezte a lány kezének érintésére, mérséklődik a fájdalom és egy bizsergető érzés futott végig a testén. Megfogta a lány kezét. – Finom kezed van! – mondta és megcsókolta. A lány ijedten kapta el, de aztán megbánta. Elmosolyodott. – Mindjárt leszállunk. Mit csinálunk itt? – kérdezte a lány lágy hangon. – Majd eldöntjük! – mondta egyszerűen. Ő maga sem tudta miért hozta ide. Pont ide. Pazarétre. Leszálltak. Talán a csendesség, a kevés ember. Bizonytalan volt, most mindenben. – Sétálunk, jó? – indítványozta Horváth. – Én csak ötig érek rá, még dolgozni kell ma! – mondta a lány határozottan. – Csak ötig? – kérdezte csodálkozva. – Igen! – Mit teszel, hogy vissza kell menned? – Egy presszóban vagyok felszolgáló! – És két részben dolgozzátok le a munkaidőt? – csodálkozott Horváth. – Sajnos! Nem valami kellemes, de mit tegyen az ember? – Változtass állást! – szögezte le Horváth Lajos, és nem vette le a szemét a lány melléről. – Könnyű azt mondani! – tette hozzá a lány és egy kicsit hátrább maradt. – Megtenni is egyszerű! – szögezte le a fiú. A továbbiakban, találmra kiválasztott egy utcát, azon indultak el. Lassan mentek egymás mellett, úgy beszélgettek. – Nem fogunk eltévedni? – kérdezte a lány aggodalmasan. – Van szánk, majd megkérdezzük, merre kell menni! – mondta magabiztosan Horváth. – Nem szeretnék elkésni. Még haza kell előbb mennem! – Hol laksz? – érdeklődött a lánytól. – A Baross utcában! – Figyelem az órát, nyugodt lehetsz! Horváth úgy érezte, jól esik ez a séta. A lány is kellemes társalkodónak bizonyult. A mellei, pedig szörnyen izgatták. – Voltál már szerelmes? – kérdezte a lányt, mert kíváncsi volt, erről mi a véleménye. – Egyszer, de nagyon! – válaszolta őszintén. – Miért lett vége? – Nem is tudom. Azt hiszem egy rossz lépésem miatt. – Sajnálod? – Már elmúlt. Akkor rossz volt! – itt egy kis szünetet tartott. Horváth Lajosnak az volt az érzése, mintha a lány visszaemlékezne azokra az időkre. Talán egy film peregne le emlékezetében, egy kicsit megállt, körülnézett, de szótlán maradt. – Jöhet még más és az biztosan nem fog kérdezni tőled semmit! – mondta a fiú, teljes magabiztossággal. Olyan egyértelműen, mintha erre ő már régen mérget vett volna, ez nem lehet másképpen,

csak így! – A szerelem, a szeretet a fontos! – mondta a lány és egy nagy sóhaj tört ki az ajkán. – Én is úgy vélem! A külső adottságok másodlagosak! – okoskodott Horváth, de érezte ezzel a másodlagossággal túllőtt a célon, mert őt is, pont ez izgatta. – Azért jó, ha egy lány csinos. Valld be őszintén, te is a melleim miatt vagy velem és nem másért! – foglalta össze az eddig történeteket, kemény szigorral. Horváth Lajos elvörösödött. Tudta, most utolérték. Nincs menekvés. Mit válaszoljon erre? Ez a lány a veséjéig lát. Ennek nem lehet hazudni. Az élet iskolájából egy-két osztályt valószínű már ő is kijárt. – Szereted a nagymellű nőket? – kérdezte a lány hirtelen, és láthatóan élvezte fölényét.

Horváth Lajos úgy állt a lánnyal szemben, mintha lábai gyökeret eresztettek volna. Az utca néptelen volt, csak ők voltak ott, egymással szemben. A lány egy mozdulattal kigombolta a blúzát és kivette egyik mellét. – Nézd, úgysem láttál még ilyet! A lány melle szép formás volt, nagyobb az átlagnál. Bimbója feszesen állt, a körülvevő holdudvar sötétbarna színű. Horváth Lajos kimeredt szemmel nézte. – Veled sem megyek semmire! – mondta a lány határozottan. – De ezzel kvittek vagyunk! – tette még hozzá. Visszatette, határozott mozdulattal, sarkon fordult és otthagya Horváth Lajost az utca közepén, akin egyszerre futott végig a szégyen és az izgalom.

A hét csoda

Csabai Csaba éppen hazafelé ballagott a melóból. Hat éve, hogy megvált a Végvári Erőművek izmos csapatától, ugyanis a rendszerváltást követő években fel kellett ismernie, hogy a Művek életében *a csúcson túl csak a lejtő következik*. Ez egy széntüzelésű erőmű volt, átálltak a gázra, jó páran feleslegessé váltak. Ő a feleslegessé válást jó érzéssel megelőzte, meglepetésre kilépett. Most éppen eszébe jutott a Művekben töltött évek sora, amikor a sarkon összefutott Nagy Józsival. El sem akarta hinni, hogy ilyen véletlen létezik.

– Szevasz Csaba! Meg sem ismersz? – ripakodott rá a volt TMK szerelő kolléga.

– Ne haragudj, de egy kicsit elbambultam. Ha hiszed, ha nem, éppen a régiekre gondoltam – mondta Csabai Csaba, és kezét ráztak.

– Mi van veled? – érdeklődött Józsi. – Igaz, hogy író lettél? Hallottam ilyen dolgokat!

Csabai Csaba szerényen mosolygott. Arra gondolt, mit is mondhatna ennek a srácnak, aki korban egyívású vele. Beszéljen az irodalomról, a nagy tervekről, vagy azokról a buktatókról, ami most a megjelenést ötvözi. Meg sem értenék, hogy eddig, keservesen pár novellája jelent meg. Hogyan magyarázza meg neki, hogy amit a kezdet kezdetén érzett, amikor írni kezdett, hogy a nagy álmok szétfoszlóban vannak. Hirtelen Woody Allan egyik mondása jutott eszébe: *„az élet dolgait két részre osztom: rettenetésekre és kibírhatatlanokra!”*

– Próbálkoztam, próbálkoztam – mondta Csaba visszafogottan.

Nagy Józsi „nagy” levegőt vett, kezével megfogta Csaba vállát, és azt mondta: – Van egy nagy ötletem! Meghívlak a feleségeddel a hétvégén, hozzám a telekre. Tudod, nagy horgász vagyok, lesz egy kis halászlé, sült hal, meg amibe a hal úszni tud! A régiek közül szoktam találkozni Tóth Misivel, meg Rapcsák Benővel. Megbeszélem velük, és értesítelek.

Csabai Csaba nem mondott sem igent, sem nemet, csak az jutott az eszébe: – *igened legyen igen és a nemed legyen nem, de mondj nagyon keveseknek nemet és még kevesebbeknek igent!* Kimondatlanul, ebbe maradtak. Csabai Csaba már el is felejtette ezt a pár nappal ezelőtti utcasarki találkozást Nagy Józsival, amikor egyik este megszólalt a telefon.

– Halló! Nagy Józsi vagyok! Üdvözöllek írókám! Tehát, ahogy megbeszéltük. Szombaton, nálam a telken. Jöhetek HÉV-vel, akkor legalább hörpinthetünk pár pohárral. Ott lesz a régiek közül a Tóth Misi a feleségével, meg a Rapcsák Benő, szintén a nejével.

– Köszönöm! – mondta Csaba egy kissé bizonytalanul, de Nagy Józsi erélyes volt. – Nincs semmi köszönés, gyertek! Kaját nem kell hozni, egy-két nyeles üveget a zsebedbe rakhatsz és kész! Várunk, ott legyetek! – tette hozzá ellentmondást nem tűrő hangon. – Szevasz Csaba! – köszönt el és letette a telefont, mint aki jól végezte a dolgát.

Csabai Csaba és felesége Ágota, szombat délután HÉV-vel utazott, Nagy Józsi, Pilisben lévő telkére. Aránylag könnyen eligazodtak ebben az aprótelkes labirintusban, mert Józsi helyszínrajzi leírása tökéletesre sikerült. Pontosan elmondta, hogy hol találhatnak KPM-es forrd csövekből tákolt kerítést. Az a fickó a KPM-nél dolgozott, de a következő támpont a vasúti sínekből épített kerítés volt. Ez a tulaj már tudta, valószínű, hol szűnnek meg a szárnyvonalak,

és mi válik feleslegessé. De további támpont volt a régi, kiszuperált, bontott gyártelepi téglá és betongerenda. Szóval meg voltak a pontos, tájékozódási pontok.

Mondta is Tóth Misi, mert ő is ezen az útvonalon jött a feleségével, Ilonával, hogy: – *Ez a kommunizmus hét csodája közül az egyik. Mindenki lopott, mégsem hiányzott soha, semmi!*

A közismert világ hét csodája mintájára, a magyar virtus, humoros szellemben, védekezésésként, megalkotta a „kommunizmus hét csodáját”. Mondta is Rapcsák Benő, aki negyven évével még most is, töretlenül, az átszabott, kifordított, logisztikailag „újra gondolt” Végvári Erőműveknél dolgozott, hogy e csoda szerint, *először mindenkinek volt munkája, másodszor bár mindenkinek volt munkája, senki nem csinált semmit.* Ő, mint tanuló kezdte itt a lakatos szakmát. Ő bizonyítani tudja a dolgokat. De az is igaz szerinte, hogy e hét csoda, most ironikus nosztalgiaiával fűszerezve született meg, de van mai valóságalapja is.

– Ezt mivel bizonyítod? – kérdezte Nagy Józsi, amikor kint a hétvégi ház teraszán leültek az asztalhoz, hogy a bevezető, első kupica pálinkát elfogyasszák.

– *Azzal* – kezdte Rapcsák Benő – *hogy bár senki sem csinált semmit, a terv 100 százalék felett teljesült!*

– Vagy mondhatjuk azt ebből a hét csodából – vette át a szót Tóth Misi, – *Bár a terv 100 százalék felett teljesült, mégsem lehetett semmit kapni!* – ezen aztán jót derültek. Nagy Józsi ágyas pálinkája megtette a hatását. Ezt az ágyasságot Józsi hosszan ecsetelte, mert a pálinkát egy ágyra kell helyezni. – Mint a szűzlányt! – tette hozzá. Ez az ágy aszalt szilvából, almából és mazsolából állt. Ezen, kellett érelni, legalább hat hétig, akkor aztán átvette az ízeket, és csodálatos módon itatta magát.

A halászlé nagyon finom volt, a paprikás lisztbe forgatott snicigek pedig ropogósra sülték Nagy Józsi feleségének, Rózsának a jóvoltából. Csendesen falatoztak a vasrudakból összehegesztett és szovjet azbeszt hullámpalával fedett teraszon. Ez a sok hegesztés Nagy Józsi keze munkája volt. Mondta is: – A szomszéd egyszer megkérdezte, mondd, neked mi a szakmád? Mondtam neki tmk lakatos és hegesztő! Miért kérde? – tettem fel a kérdést. – Azt hittem soha sem lesz vége a trafózümmögésnek. Gondoltam – mondta a szomszéd – addig abba sem hagyod, amíg a földet az éggel össze nem hegeszted! – itt egy kis szünetet tartott. – Így van ez, ha csak ehhez ért az ember!

– *Na, de a hét csoda közül, mindenkinek megvolt mindene* – mutatott körbe Rapcsák Benő és még hozzátette: – *pedig nem lehetett kapni semmit!*

Ez a logikai összetétel fejbe vágta Csabai Csabát. Milyen kézenfekvő mindez, talán még azzal lehetne kiegészíteni, *nehogy már a befőtt tegye el a nagymamát*, hogy – *Bár mindenkinek megvolt mindene, mégis mindenki lopott!* – fejezte be a teljes hétpontos sort Csabai Csaba. Érezte, ez egy frappáns befejezés volt. Mindenki őt nézte. Ki is húzta magát.

– Írókám, látszik, te bölcs ember lettél! – mondta Nagy Józsi, és vállon veregette. – Büszke vagyok rád!

Aztán a társaság kettévált, a férfiak és a nők külön-külön csoportot alkottak. A nők rakosgatni, mosogatni kezdtek. A négy férfi, pedig a múlt nosztalgiája után a jelen valóságáról próbáltak valami elfogadható definíciót összehozni.

Nagyon messzire nem tudtak elmenni, mert bármibe belekezdtek, valahol, egy ponton megakadtak. Abban aztán egyet értettek, hogy *ha már kapitalizmus lett, ám legyen, mit lehet mást csinálni? Az biztos, a kapitalizmusból legalább kétféle van. Az egyik ilyen, a másik olyan! Az ilyen, hajszálla olyan, mint a miénk!*

Csupasz kezekkel

A vasúti jegypénztárnál hosszú sor állt. Csaba előtt legalább még húszan váraakoztak. A barna hajú nőt figyelte, aki a kalapját igazgatta. Ez a kalap tűnt fel neki először. Nagy igyekezetében a nő leejtette a pénztárcáját. – „Itt az alkalom!” – ismerte fel a lehetőséget Csaba. Kilépett a sorból. – Bocsánat, tessék! – felvette és nyújtotta. – Ó, köszönöm! – mondta a nő. – Szívesen! – Nem is vettem észre. – Előfordul. Jegyet vált? – Igen! – Megengedi, segíthetek? – de nem akart tolaakodónak tűnni. – Köszönöm! – Hová utazik? – Nagykanizsára! – Micsoda véletlen. – Maga is oda? – kérdezte és megigazította a kalapját. – Nem! Csak arra. Fonyódig együtt utazunk.

Felsegítette a nő csomagját. Szembe ültek egymással. Fiatalabb volt. Csaba egy jó huszonötösnek nézte. Izmos, formás testén kedvvel legeltette szemét. – Kettesben, elviselhetőbb az utazás – szötte a beszéd fonalát tovább. – Beszélget az ember – mondta a nő egyszerűen. – Gyorsabban telik az idő.

A vonat lassan döcögött, a kerekek egyenletesen csattogtak. A csomagtartóban összeverődtek a csomagok. – Csak nem fog a fejünkre esni? – aggodalmaskodott a kalapos nő és tekintete egy pillanatra megakadt Csabán. Nem hinném! – mondta lazán a fiú. Egymáshoz közelebb tola a csomagokat. Leült, összeért a térdük. – Bocsánat! – udvariaskodott. – Á semmi! – legyintett könnyedén a nő.

Megigazította a szoknyáját, kemény combja felvillant. Csaba huszonnyolc évesen nagyot nyelt.

– Szüleikhez utazik? – kérdezte a nő és élvezte a fiú zavarát. – Igen! – Sűrűn jár haza? – Nem! Mostanában ritkábban. – Nem szeret utazni? – Haza igen. Csak vissza rossz jönni. – Nem szereti Pestet? – Egyedül mit kezdjen az ember? – Maga fiatal még! – A fiatalság nem védjegy! – Megismerkedik valakivel és már nincs is egyedül! – Nem megy mindig olyan könnyen! – Nem hinném. – Ha akarok, akkor sohasem sikerül! – magyarázta Csaba és maga sem hitt ebben. – Velem sem akart? – kérdezte a barna hajú nő és megint igazított a szoknyáján, ügyes, apró mozdulatokkal. – A véletlen hozta! – erősítette meg Csaba. – Hamar ment. Nem is volt nehéz. – De nem mindig utazik az ember. – És nem mindenki ejti le a pénztárcáját?! – Biztosan véletlen volt! – jegyezte meg Csaba. – Ezt nem tudhatja. – Így szokott ismerkedni? – Ne sértsen meg, tényleg véletlen volt.

Ebben is maradtak. A vonat lassan, komótosan rőtta a kilométereket. Szó esett köztük sok mindenről. Csaba legszívesebben arról beszélt, hogy szereti a foglalkozását. Üzletkötő egy német cégnél, szerszámokat árul, fúrót, köszörűt, még vésőt is. Ez jól kiegészíti elképzelését, hiszen lakatos az eredeti szakmája. Sportol, karate a kedvence. A lány egy kicsit csodálkozott. Csabának el kellett magyaráznia, mi is ez? Karate, keleti küzdő sport, jelentése szerint üres kezlet szimbolizál. – Képzeld el, úgy kell harcolni, hogy nincs a kezledben semmi, bot vagy más eszköz, csak a két csupasz kezled. Két danos bajnok vagyok! – húzta ki magát Csaba. – Nem lehet könnyű! – mondta Eszter. Majd ő is vallomást tett a csattogó kerekek kíséretében életéről. Érettségi után fodrásznak tanult, ez lett a szakmája és ma is bodorítja a tinik haját, kisebb nagyobb sikerrel.

Az oldottabb beszélgetés során Csaba keze a lány combjára tévedt. Nem húzta el a lábát. Az esti szürkületben a kéz maradt a helyén, a vonat ablakán csak a lenyugvó nap vörös fénye nyugtázta ezt az eseményt. Csaba szóltanul megfogta Eszter vállát, maga felé húzta. A melle kemény volt, combjáról lecsúszott a keze. A szájával harapott. – Pesten megkeresel, ugye? –

aggodalmaskodott Eszter. – Mikor jössz vissza? – kérdezte Csaba. – Egy hét múlva. – Add meg a telefonszámodat. Egy kis cetlire írta és még hozzá tette: – Gyere fel a lakásomra, egyedül lakom. A noteszlapot Csaba zakója oldalzsebébe tette. – Vigyázz rá, el ne veszítsd! Szombaton várlak! – Siess vissza! – mondta búcsúzó Csaba.

Otthon, délben keményre tömte a hasát. Ha hazament kedvenc ételeit főzték. Tudta, hogy ez nem mindig jó egy sportolónak, de az otthoni ízek miatt kivételt tett. Azért volt benne, annyi fegyelem, hogy délután tett egy kiadós sétát a faluban, hogy legalább mozogjon.

Apjának vitt egy doboz olyan tabletta csomagot, amely frissít, erőt ad. – Majd beszédem! – mondta az öreg és feltette a dobozt a hűtő tetejére. – Ez vitamin! – hangsúlyozta apjának. – Szüksége van erre a szervezetnek! Ez maga az egészség! Az öreg bólintott és a fia felé fordult. Csaba érezte, valami fontosat fog kérdezni. – Nőüléssel, hogy állsz? Lesz egyszer unoka? – jött a kérdés. – Majd az is lesz apám! Még nem tudom! – zárta rövidre.

Eszterre gondolt, a szombatra. Összeszorította a fogát. Nem tudott szabadulni a gondolattól, a majdani élményektől. A vasárnap kellemes volt. Nyugodtnak érezte magát. Az éjszakai vonattal indult vissza. Az átszállástól félt, ritkán kapott ülőhelyet. Ma sikerült. A kupében sötét volt. Fény csak a szomszéd kocsiból szűrődött át. Egy kettős ülés egyik fele volt szabad. Belülről aludt valaki. Kabáttal takarta be a fejét. A szemközti padon két idősebb férfi, a belső horkolva aludt. – Szabad ez a hely? – kérdezte az ébren virrasztó férfitől. – Az hiszem igen! – Köszönöm! A bőrröndöt feltette. Ballonkabátját maga mellé akasztotta. Mindenfelé alvó emberek. A vonat nehézkesen haladt. Csaba a homályból gyéren kirajzolódó fejeket figyelte. Fiatal nincs sehol. Mellette nem tudta ki alszik. A nemével ugyan tisztában volt, rövid szoknyája és fehér térde mindent elárult. – „Fel kellene ébreszteni, de hogyan?” – gondolta. Nem volt álmos. Semmiféle ötlet nem jutott az eszébe. A vonat hirtelen fékezett. A kabát alól egy vörös hajú kócos fej bukkant elő. Félve pislogott. Nem tudta, hol lehet. – Mi történt? – Semmi különös, csak lefékezett ez a vágató vonat. – Hol vagyunk? – Most hagytuk el Siófokot. – Csak Siófokot? – Igen! – Ez magának vágató vonat? Márt azt hittem Pesten szaladtunk ki a Vérmezőre! – Nem vagyok hitetlen ember, de erről a vonatról nem tétélezném fel, hogy annyi erő rejtőzne benne. – Csak vicceljen! – mondta sértődött hangon a vörös hajú lány. – Ne keseredjen el, egyszer azért odaérünk! – biztatta, nyugodt hangon Csaba. – Csak nem mindegy, hogy mikor? – Magának miért olyan sürgős? – Mert nem szeretek utazni! – Akkor miért teszi? – Nem tudom, mi jogon faggat engem? Micsoda maga? Vizsgálóbíró? – Egy utas a sok közül! – összegezte Csaba. – Akkor utazzon, és ne foglalkozzon mások bajával! – ezzel ismét bebújt a kabát mögé, talán azzal a szándékkal, hogy aludjon. Kis idő múlva előbújt a kabát alól és természetes hangon kérdezte: – Van gyufája? – Igen! – Legyen szíves! – cigaretta volt a szájában. A fellobbanó láng megvilágította az arcát. – „Harminc éves lehet. Nem is csúnya!” – jegyezte meg Csaba. – Köszönöm! – Szívesen, de miért nem alszik? – Már megint kérdez? Ha tudni akarja, társalogni akarok magával. – Rendelkezzék velem! – Fanni vagyok! – Csaba!

Kezet fogtak. A lány keze finom volt. Ott felejtette. Csaba lassan engedte el. – „Kezdődik!” – gondolta. – Te szeretsz utazni? – a kérdés egyszerű természetességgel hangzott. – Nem nagyon, de kell! – mondta Csaba. – Utaztál már hosszabb ideig? – „Tegez a pimasz!” – most vette észre. – Most te lettél a vizsgálóbíró? – kérdezett vissza. – Ne haragudj, másképpen nem tudok beszélgetni! – mondta a lány. – Vonattal én sem szeretek. A repülő, az más! A tengerhez szeretnék eljutni. – A Balaton is jó! – szögezte le Csaba. – Á, unalmas! Minden nyáron ott vagyok. – Mit teszel ott? – Fürdök! – Ki lehet bírni! – legyintett Csaba. – Csak a férfiak elviselhetetlenek! – Nem kell velük szóba állni! – Muszáj! – Miért? – Élni kell valamiből! – „Csak ez hiányzott! Balaton gyöngye! Holszezonban árkedvezmény! Jól kifogtam!” – futott végig

Csaba fejében. Fanni megigazította a haját. – Tetszem neked? – Szép vagy! – kicsit ingatta a fejét. Csaba tágra nyitott szemmel nézte a lányt. – Örülök neki. Mivel foglalkozol Pesten? A kérdés Csabát egy kicsit meglepte. Mit mondjon ennek a lánynak, hogy ne tűnjön kisebbnek. – Festő vagyok! – lódította Csaba, egy kis gondolkodás után. – Festő? – Igen! – Festő ismerősöm még úgyszem volt. – Nagyszerű! Akkor most már ismersz egyet! – Ugye lefestesz? – Akarod? – Nagyban, meztelenül!

„Mi lesz ennek a vége?” Ezen már Csaba is elmosolyodott. – Van műtermed? – „Csak folytassuk a játékot!” – és élvezte a kialakult helyzetet. – Van! – mondta Csaba és elképzelte magát kézben ecsettel és festő palettával. – Miért nincs szakállad? A festők mind szakállasak. – Honnan tudod, ha még egyet sem láttál? – Láttam a képüket. – Hol? – A lexikonban! – „Micsoda tortúra!” – gondolta Csaba. – „Még egy ilyen válasz és kiugrom az ablakon!” A déli pályaudvar következett. Az emberek öltöztek. – Majd segíték! – ajánlkozott Csaba. – A kijáratig elviszem! – folytatta. – Kösz, majd a férjem cipekedik! Szevasz, örülök, hogy megismertelek! – intett a lány lenge kacérsággal és eltűnt, mint a forgószél. Maradt valami utána, a fiú nem tudta kitalálni, mi? Eszébe jutott Eszter. – „Mennyivel más. Határozottabb, érettebb, vággyal telített.” Most vette észre, hogy még fáj a harapás helye. – „Még öt nap!” Erősebben lélegzett.

Másnap reggel indult a hét a szokásos rend szerint. Gépkocsijával Csaba Fehérvárra utazott. Meglátogatta a vevő partnereket, üzleteket kötött, számára előnyös feltételekkel. Jól érezte magát. A következő napokban Győr, majd Sopron következett. Ezekre az utakra sem panaszkodhatott. Eszter többször eszébe jutott, ahogy vezette az autót és kibámult a szürke, alatta elfutó aszfaltra. Miért is gondolt erre a lánynak annyiszor? Ez egy önként feltett kérdés volt, kereste rá a választ, de csak annyit tudott összegzésként megállapítani, hogy valami, Eszterrel kapcsolatban hatalmába kerítette és ilyenkor még a légzés is nehezebb, valami összerándult a gyomrában.

Pénteken, mikor végzett vidéki útjával, az autót a garázsba tette. Gyalogosan bandukolt hazafelé és arra lett figyelmes, hogy egy lány átszaladt az úttesten egy autó előtt, szinte kicentizve a köztük lévő távolságot. A lányban Kittit vélte felismerni. Évfolyamtársa volt a gimiben, szőke loboncos hajával mindig kitűnt a többiek közül. – Kitti! – kiáltotta. A lány a hangra megállt, visszanézett. Állt egy darabig, majd megindult Csaba felé. Összeölelkeztek. – Szia! – Hogy vagy? – Jól! – És te? – Én is! – futott végig a szokványos szövegfüzér. Aztán ott a járdán, ahol találkoztak, végig beszéltek az elmúlt évek történetét. Kitti sem ment férjhez, örült Csabának, ő meg Kittinek. Azzal váltak el, majd találkoznak. Csaba villamosra szállt és ahogy ott állt az utolsó peronon, az jutott eszébe, hogy az élet sok minden jót tartogat az ember számára. Élni kellene ezzel. Akarat kell, kitartás és egy kis szerencse! Erőt érzett magában.

A megállótól hazáig futott. Nem tudta, mit tegyen. – „Holnap délután négykor!” A szombatra gondolt. – „Hová is tettem a címet?” – és lendületesen keresgált a zsebében. Szombaton a papírlapot kezében tartva kereste a számot. A lépcsőházban hevesen vert a szíve. Eszter kemény combja kísértett. – „Nem fordulok vissza!” Remegett a keze, amikor a csengőre tette. Várt. Csengetett. Egy rövidet, szerényen, kissé félve. Ajtó csapódott egy emelettel feljebb. Összerezcent. Az előszobában kigyulladt a villany. Az üvegajtón kirajzolódott Eszter formás alakja. Csabából most kitört az izgalom.

Levetkőzve

Szombat reggel volt. Kora reggel, még nem volt öt óra. Ficiver Géza nyugdíjas, munkába készült indulni, az előszobában a cipőjét fűzte, amikor a folyosóról, a szomszéd felől mozgást hallott. – Ez sem tud aludni! – jegyezte meg önmagának, de a zaj nem akart megszűnni. Akkor lett gyanús számára a dolog, amikor a lakás bejáratí ajtajának kis ablakára tekintett és kint a folyosón nem égett a villany. Ez egy kis izgalommal és egyben félelemmel töltötte el. – Vajon ki járkaíhat ilyen korán itt az emeleten? – tette fel a kérdést egy kissé bizalmatlanul. Nem volt mit tenni, menni kellett a buszhoz, mert az nem vár. Kinyitotta az ajtót és a lakásból kiszűrődő gyér fényben fedezte fel, hogy Palika, az unoka áll a szomszédos lakás ajtajában és nyomja a csengőt. Öltözetét tekintve nem volt rajta más, csak egy fehér póló, egy világos gatyá és egy pár szürke csíkos zokni. – Biztosan kijött egy reggeli levegőzésre ide a folyosóra és most nem tud visszamenni – magyarázta Ficiver Géza a látottakat önmagának. Másra nem is gondolt.

Palika, az unoka, aki már huszonhét éves és nőtlen, két éve ennek a szomszéd lakásnak a tulajdonosa. Kázmér bácsi, a nagypapa, aki aktív korában villanyszerelő volt, átengedte a lakást neki, ez önkormányzati volt, így az ő nevére vették meg. Palika nem egy férfiszépség, sötét szemüveget viselt mindig, nem tudni miért, inkább divatból és a feje kopaszra volt nyírva. Alakja átlagos, középtermetű, sportos ruhát viselt, többnyire melegítőket. Korábban csendes gyerekek ismerte mindenki, a hangját nem is lehetett hallani, csak azóta lett nagyfiú, amióta Kázmér bácsi felesége, Amália néni meghalt. Ő jobban vigyázott a rendre, nem volt zajongás, de eltávózása óta Palika egyből felnőt看t férfivé lett. Még nőt is hozott a lakásba, erősítős hangfalakat vett, melyet esetenként őrült erővel bömböltetett.

Ficiver Géza, mint szomszéd, ez ellen csak úgy tudott védekezni, hogy amikor nagy volt a zaj, akkor ő is felerősítette a tévé hangját. Ennek hatására eddig még csillapodtak a zajok, de mi lesz akkor, ha erre Palika majd nem hajlandó reagálni? Még most működik egy fékrendszer, ez nem más, mint Kázmér bácsi jelenléte, aki eddig még leállította unokájának ezen akcióit, szerencsére.

Ficiver Géza indult kifelé a lakásból, mert mint említve volt, menni kellett a buszhoz, mert a műszakja reggel fél hatkor kezdődik. Nem volt mit tenni, kiment és a lépcsőházban felgyújtotta a villanyt, és mivel Palikával is találkozott, hiszen nem voltak távolabb egymástól, mint másfél méter, ugyan jóval öregebb lévén, mégis köszönt a fiúnak. – Jó reggelt! – mondta, melyre elcsukló hangon csak ennyi válasz jött: – J...j...jó...jó...reg ...gelt!

– Na ez is beivott, vagy még nem ébredt fel! – nyugtázta, majd bezárta a lakás ajtaját és elindult lefelé a lépcsőn, a harmadik emeletről. Palika változatlanul nyomta a csengőt, amely érdekes, zenei dallamot muzsikált.

Amint megtette a lépcsőn az első fordulót, meglepetésére egy ing volt a lépcsőfokokon elterítve, majd lejjebb egy nadrág. De amint kitekintett a lépcsőfordulóban, egy nagykabátot, lejjebb egy pár sárga színű sportcipőt látott, ledobva. Végül egy sildes, bézból sapkát talált: már nem volt ideje foglalkozni a látottakkal, hiszen a busz indulása sürgette, csak nyugtázta a dolgokat és mindjárt logikus magyarázatot is talált rá. – Palika elment szórakozni, még péntek este. Most tért haza. Milyen érdekes, hogy a kódszámmal működő kapun be tudott jönni, pedig összesen nyolc billentyűt kell megnyomni. Aztán, amikor ezt sikerrel vette, már azt hihette, hogy otthon is van, hiszen a lépcsőházban valamivel melegebb volt, mint kint. Palikát elfogta és kedvezően befolyásolta ez a komfortfokozat érzés. Csak le kell vetkőzni, és mindjárt be lehet bújni az ágyba és aludni. Amint ezt gondolta, Ficiver Gézának nagybátyja esete jutott

az eszébe. Még gyerek volt, kisiskolás. A nagybátyja Orosházán, a csirketelepen dolgozott. Egy olasz volt a tulajdonos, még ma is emlékszik a nevére, mert ezt nagybátyja mindig ismételte: Bernandidelli Dzsidsza. Csirkét, libát, kacsát vágtak ezen a telepen, és vasúti hűtőkocsikban szállították Olaszországba. Ez a meló nem volt valami felemelő, így a nagybátyja cimboráival, meló után be-betért a Kispötyösbe és beivott. Amikor hazament, ő is rendesen levetkőzött, de a lefekvést ilyenkor úgy kezdte, hogy a paplant felakasztotta a fogasra, és a nagykabátjával pedig betakaródzott. Csak reggel felé lett gyanús neki a művelet, mert ha a lábát takarta be a nyaka lógott ki, ha fordítva tette, akkor a lába fázott.

Palika, az unoka csak egy dolgot nem kalkulált a számításába, hogy az alvásra kész állapot és az ágy között ott volt a zárt lakásajtó. Palika nem egészen esztétikus állapotban nyomta, nyomta a csengőt. Azt a csengőt, melyet pár héttel ezelőtt cserélt le egy ilyen kellemes zenét adó, bim-bam csengőre. Az egyszerű, harsogó csengőt, melyre még a szomszédok is felébredtek, ki nem állhatta. Az mindig belehasított az agyvelejébe. Gyűlölte, ezért is cserélte le.

Kázmér bácsi, a nagypapa, tegnap este aggódva figyelte az órát. Unokája nem szokott elmaradni. Erre akkor gondolt, amikor már éjjel egy óra is elmúlt. – Hol lehet, mi történt vele? – kérdezte, ismételve többször. Sajnos feleletet nem kapott rá, aztán a várakozás, meg az öregkor fáradtsága, ágyba invitálta és mélyen álomba szenderült. Amíg az öreg aludt, Palika szorgalmasan nyomta a csengőt, de nem történt semmi, csak azt érzékelte, hogy körülötte a levegő egyre hidegebb lett. Kázmér bácsi pedig tovább aludt. Egyelőre nem hallott semmit. Így hetvenöt éves korára már a hallása sem volt az igazi. Erre a bim-bam zenére egy kicsit fel is ébredt. Azt hitte, hogy valahol szól a rádió, felnyitotta a szemét, de még sötét volt. – Messze még a reggel! – nyugtázta és átfordult a másik oldalára.

Azt később sem lehetett tudni, hogy Palika mikor és milyen módon került beljebb a lakásba, csak azt mondta egy másik szomszéd, hogy látott a lépcső egyik fordulójában aznap délután egy pár sárga sportcipőt. Ficiver Géza, amikor este hazament a műszakjából, csak azt tudta megállapítani, hogy minden eltűnt, nyomtalanul.

Mokrány úr utazása

Mokrány Pál ezen a reggelen korán kelt. Az asszony még aludt, mondta is neki tegnap, hogy ma elutazik. Szeretett volna kimozdulni ebből a ketrecből. Úgy érezte, hogy hetvenhárom évesen ez a kertes ház mégis csak egy szűk terület. Borzalmas, amikor az ember már nem kell senkinek és érzi, nem jó semmire. Ő a bányából ment nyugdíjba már vagy húsz éve. Akkor még reggel csörgött az óra, menni kellett a sikktára, de hol van az már? Az óra is csak ketyeg, de csörögni már ő sem tud. A lakás, a kert az egy terület, nem is nagy, már vagy ezerszer körbe járta. Ismeri minden szegletét az év négy évszaka szerint. Már ez is unalmas. Mokrány Pál arra gondolt sokszor, mikor lesz ennek egyszer vége? Igaz az a mondás, hogy egy idő után az ember már várja, hogy mindennek legyen vége! Néha még talán az izgalomba tudja hozni, hogy az asszony elküldi a boltba. Elindul egy szatyorral, kezében cetli, amire felírta mi kell. Megvásárolja, ez egy fél óra, aztán bemegy a parkban lévő borozóba, megiszik egy fröccsöt. De sokszor ilyenkor a délelőtti órákban egy-két ember lődörög csak ott. Azokkal szót vált, de ők sem tudnak már újat mondani. Talán az időjárásról szóló változást, de ezt ő maga is tudja. Felesleges szóbeszéd az egész. Valami más kellene, egy kis mozgás, utazás, de az ember ebben is nehezen mozdul. Mokrány Pál, aki a bányában csak szaki volt mindenkinek, elhatározta, hogy elutazik. Világot akar látni, ezért Pestre megy el. Úr akar lenni, nem bányász.

Kit érdekel ez ma már? Szépen felöltözik, fehér inget vesz fel, azt a szürke öltönyét, amely akkor volt rajta utoljára, amikor a bányából búcsúztatták. Fekete félcipőt hozzá. Így is lett. Szépen megborotválkozott, még egy kis illatosító kölnivel is bekente az arcát. Ne mondják, hogy olyan falusi szaga van, azok a fránya pestiek. Sokat nem akart költeni. Az utazás az nem kerül pénzbe, mert ő már csak felmutatja a kalauznak a személyi igazolványát és mehet is. Neki még a régi van, az a barna színű. Ez még érvényes! A rendőrségen egyszer azt írták bele, érvényességi ideje: Határozatlan idő! Ez a Horn-féle szabadjegy. A régi kiváltságokból mára, egyelőre csak ez maradt meg. A szomszédja egyszer mondta, hogy ez érvényes villamosra, buszra is, tehát erre nem kell költenie. Csomagolt magának két szelet kenyeret egy kis felvágottal, tett mellé egy műanyag flakonba teát, ha szomjas lenne, majd iszik belőle. Titkon arra gondolt, ha majd meglát egy borozó félét, a pesti fröccsöt is megkóstolja. Az elemózsiát bele tette a bőr táskájába. Ez a táska már hosszú éveken keresztül kísérte. Szögletes volt, inkább egy cipődobozra hasonlított. Felül, középen nyílt, tulajdonképpen olyan volt, mint egy orvosi táska. Ki mondja meg, hogy esetleg nem az? Eléggé viseltes volt, ezt horda a bányába, ebben vitte a kaját. Ott volt mindig vele, sokszor a föld alatt, párszáz méterre, úgy gondolta, ma sem válik meg tőle. Nincs rá írva, hogy szénpor szagú, igaz volt ideje kiszellőzni, elfelejteni a bányát, de gyűröttsége, feketesége változatlan maradt.

Rendberakta magát, még az előszobai tükörben is belenézett. Elégedett volt, úgy érezte, tényleg egy úri ember áll itt, vele szemben. Fogta a lakás kulcsait és elindult az állomásra. A cserhádi lankákon, most bukdácsolt végig a felkelő nap, első sugarai.

A vonat az előre kinézett időpontban befutott az állomásra. Nem voltak sokan, hová is utaznának? Már nem várja az embereket az üzem, a munkahely. Ez is eltűnt az utóbbi években. Most csak az utazik, akinek a városban van dolga, meg a Mokrány Pál féle kóborlók, de

koruknál fogva, ők sincsenek sokan. Felszállt a kupéba, mindenfelé, szétszórtan, ültek emberek. Olyan üres hely nem volt, ahol ő lehetett volna egyedül. Egy szőke, olyan harmincöt év körüli fiatalasszony mellé telepedett le. Sokáig nem szólt egy szót sem, a vonatra figyelt, a tájat bámulta. Szoktatta magát az utazáshoz. Elég régen ült vonaton, azt észrevette, hogy a vasút nem sokat változott, a vagonok olyanok, mint régen. Úgy ahogy tiszták, de tele van firkálva minden részük. Mokrány Pál törte meg a kettőjük közötti csendet, amikor megkérdezte a szőke nőt: – Hová tetszik utazni? – Pestre! – mondta válaszképpen, de nem mutatott valami nagy érdeklődést Mokrány Pál iránt. – Pesten lakik? – kérdezett tovább. – Igen! – A férjéhez utazik? – forszírozta a kérdéseket. – A férjem? Hová gondol, úgy nézek ki, mint egy férjes asszony? – nevetett fel a szőke nő. – Nem akartam megbántani! – mondta Mokrány Pál, és furán érezte magát. Nem akart ő semmit, csak egy kis beszélgetést, hogy teljen az idő. – A férfiakra vigyázni kell! – emelte fel figyelmeztetőileg a mutató ujját a szőke nő. – Csak nem fél tőlük? – kérdezte csodálkozva. – Sohasem féltem. Szeretem a szabadságot. Egyedül jobban mozoghat az ember. A férfi csak kellék az életemben! – ezt az utolsó mondatot kicsit legyintve, úgy félvállról vetette oda. Gondolta birkózzon vele az öreg, ha tud! Mokrány Pál el is gondolkodott. Az ő idejében ilyen nem volt. A nők mások voltak. Talán nem voltak ilyen szabadok, de lehet, hogy mégis? Csak ő nem vette észre?

– Különös elv ez! – szögezte le az öreg kissé csodálkozva. – Miért, talán nincs igazam? – kérdezte emelt hangon, kihívóan a szőke nő és úgy nézett Mokrány Pálra, mintha nem is erről a világról való lenne.

Mokrány Pál szótlan maradt. Olyan szótlan, mint amikor a felesége korholja otthon. Mit mondjon ennek a nőnek? Aztán az jutott az eszébe: – Kell egyáltalán valamit mondani? Ő egy ismeretlen ember, nincs közük egymáshoz, csak utastársak, akik most egy irányba vonatoznak. A szőke nő sértődött arcán, szabályos időközönként átfutott a távíróoszlopok elsuhanó árnyéka. Egy rövid időre kemény csend állt köztük. Aztán mégis a nő szólat meg először: – Ugye nem haragszik rám? Nem akartam megbántani, hogy szólítsam? Még be sem mutatkoztam! – próbálta melegebb hangon engesztelni. – Mokrány Pál! – mondta az öreg és nyújtotta a kezét. – Veres Edit! – válaszolta és kezét fogtak. A kézfogás akaratlanul is hosszúra sikerült. Ezt az időt Mokrány Pál különösnek érezte. Különösnek azért, mert a kéz melegségén kívül, mást nem érzett. Arra gondolt, hogy valamikor, ha egy ilyen korú hölgy megfogta a kezét, az már nem menekülhetett, de most minden közömbös. Úgy látszik ez csak ábránd volt a részéről, a múlt kísértése. Közte és a hölgy között vagy negyven év korkülönbség van. Hová gondol? Ő egy öreg trotli, legfeljebb egy öregúr, ha már így nevezi magát. Érezte, nem alkalmas már semmire, még a beszélgetésre sem. A vonat tovább döcögött, monoton kerékcattogásokkal. Olyan szünetféle ékelődött köztük.

Mokrány Pál később elővette táskájából a szalvétába csomagolt szendvics félét és lassan falatozott. A szőke nő jó étvágyat kívánt, ő megköszönte és evett tovább. Nézte a tájat és az jutott az eszébe, hogy legalább tíz éve, nem mozdult ki a falujából. Ez a tíz év hosszú idő, el sem tudja képzelni, mire elegendő. Mennyit fejlődött a világ, ez idő alatt? Vagy talán nem történt semmi? Majd Pesten meglátja, mert ott húsz éve járt utoljára. A sógorával utazott a városba, szintén úgy, mint most, csak egy napra. Nagy kalandra emlékszik, a sok emberre, a nagy zajra. Meg arra, hogy a Keletiből trolival mentek a Nyugatihoz. Ezt most ő is megtalálja, ha nem változott meg az óta. Közben a vonat befutott a Keletibe. Utazó társától röviden elköszönt és a leszállás után, megindult a tömeg sodrásával a kijárat felé. Kilépett a térre, körülnézett. Ismeretlen volt minden. Feltúrva a terület, egy hatalmas daru gémje fedte át a teret. A trolit kereste, egy fiatal férfi megmutatta neki, merre menjen. Nehezen, de megtalálta. Közben emberek lökdösték, úgy érezte, mindenütt útban van. Felszállt a trolira, leült és ekkor

mintha beléje hasított volna: – Mit keresek én itt? Ez a kérdés nem csak úgy egyszerűen ötlött fel benne, hanem fájdalmasan. Eszébe jutott a ház, a kert, amely most olyan volt, mint egy kis oázis, ahonnan, ha egyszer hazamegy, nem vágyik ő már sehová. Jó, most megmutatja magát a világnak, megnézi maga is a világot. Ezzel aztán kész. Ez már nem változtat az ő sorsán, életén. Talán az lenne a legjobb, ha leszállna és a következő vonattal, indulna is vissza. Talán délre haza is érne, az asszony akkorra mindig megfőzi az ebédet, legalább leülne vele és elfogyasztanák együtt. Hiányzott neki most a felesége, még akkor is, ha sokszor korholja, szidja, mert nem jó neki semmi, amit tesz. De most ezzel is kibékülne.

A troliról vagy négy megálló után leszállt. Mégis úgy döntött, inkább hazamegy. Várt egy darabig, aztán elindult, hogy a visszafelé vivő megállót keresse. Közben betévedt egy mellékutcába, ott vette észre a pincelejárat feletti feliratot: – Borozó! Ide bemegy, döntött. Több lépcsőn kellett lemenni. Mikor belépett a helyiségbe nem is néztek feléje. Észre sem vették. Odalépett a pulthoz és kért egy fehér fröccsöt. Kifizette, elvette a poharat és falnál lévő asztalra tette. Ivott belőle. A bor olyan volt, mint az otthoni parki borozóban, semmiben sem különbözött. Azt várta volna, hogy talán százhusz kilométerrel arrébb, más lesz az íze. Valami mást várt. Csalódást érzett. Már a bor sem az igazi. Már semmi sem az. Rossz hangulata támadt. Megitta a fröccsöt, kért még egyet. Ezt az utóbbit csak úgy bánatában itta meg. Körülnézett. A pince füstös volt, koszos, valami áporodott szag lengte be a helyiséget. Most vette csak észre, hogy egy nagy utazásra vágyott, Mokrány úr utazására. Talán jól is indult, de aztán szertefoszlott minden. Most itt van egy pesti pince fogságában, eszébe jutott az ezerszer megunt kertje, annak kellemes, nyugtató levegője, a csendje. Haragudott magára, hogy hetvenhárom éves fejjel egy gyerekes elképzelést kergetett.

Felcaplatott a meredek lépcsőn, szerencsére hamar megtalálta a troli megállóját és visszament a Keleti pályaudvarra. Felült a legközelebbi vonatra és arra vágyott, tiszta szívvel, hogy legyen már vége ennek az utazásnak és holnaptól kezdve, amíg csak lehet, ne változzon semmi, mert ezt a meguntnak vélt életét, ő Mokrány Pál, szereti.

Kenyérmorzsa

Zsóka néni azokat a tulipánokat igazgatta a vázában, melyeket nemrég hozott neki a piacról Mihály bácsi. Gyönyörködött benne, meg jól is esett, hogy az öreg nem feledkezett meg az ötvenegyedik házassági évfordulójukról sem. Mert ugye tavaly volt az ötvenedik, az arany. Meg is ünnepelték, még tortát is sütött az öregnek, mert olyan volt mindig, mint egy gyerek. Édességgel lehetett levenni a lábáról. Sok baj volt vele, mert egy kicsit szórakozott lett öreg korára. Így hetvenhat évesen már nem ritkaság, hogy nem úgy működik a szíve, mint ahogy kellene. Szervizbe kellene vinni, mint az autót, de ott sem csinálnak vele semmit. A vérnyomásával is baj van, szedi a bogyókat, amit az orvos felírt, de ez is csak napi rutinfeladat. Kiszámolja, szortírozza, beszedi és kész! Zsóka néni sem mondhatta, hogy minden rendben van vele, mert ugye négy évvel volt csak fiatalabb az öreg postásnál. Mert Mihály bácsi igazi postás volt, levélkihordó. Kerékpárral járta esőben, sárban, fagyban, napsütésben ezt a városrészt, ahol most is laknak. Ült a kerékpáron és menetközben füttyörészett. Úgy is hívták: – a füttyös postás! Negyvenkét évet kerekezett a nyugdíjig. Zsóka néninek az ízületei fájtak, szinte folyamatosan. Meleg fürdőre vágyott mindig, de ez a vágy csak álom maradt. A házassági évek teltek, mint általában a napok. Voltak jobb időszakok, de akadtak hullámvölgyek is. Lassan csiszolódtak össze, de még most sem megy minden úgy, ahogy azt Zsóka néni szeretné. Mert Mihály bácsinak már vagy ezerszer elmondta, a mosdót mosakodás után törölje szárazra. A vizes törölközőt tegye a szárítóra, ne hagyja el. – Mindig én pakolgassak utánad? A poharakat mosd ki! Mindig tiszta trutyi! Gusztustalan!

A mozgás sem az igazi, bizony így van. Zsóka néni korholja az öreget azért is: – Ha bejössz a lakásba, tedd le a cipődet. Ne taposs össze itt semmit! A feddés, feddés marad, nem változik semmi. Talán egy-két napig, aztán a kerék visszazökken a régi, kijárt vágásba. De kérdem, talán így is járható lenne? Zsóka néni azonban megrögzött dolgaiból nem enged. Amitől a legjobban kiborul, az a kenyér morzsája. – Mindenfelé csak morzsát kell szedegetnem utánad! Vigyázhatnál egy kicsit jobban! – mondja százszor, ezerszer Mihály bácsinak, aki mindig ünnepélyes fogadalmat tesz, hogy jobban fog vigyázni. De érzi, hogy ha megfeszül, akkor sem tudja az ígéretét betartani, mert ez a frissen sült kenyér héja olyan kemény, hogy pattog mindenfelé. Már arra is gondolt, hogy ezt a pékek teszik direkt ilyené!

A tulipánok elhervadtak, öt nap után Zsóka néni a szemétkébe dobta. Mihály bácsi azonban már nem tudta levinni a zacskóba zárt hulladékot, mert tegnap este elvitte a mentő. A feje fájt szörnyen, meg nem tudta mozgatni a bal lábát, karját. Zsóka néni tíz napig járta a kórház neurológiai osztályát, amikor a tizenegyedik napon, reggel az ágy üres volt. Mihály bácsi, most már, mint képzeletbeli postás, szolgálati kerékpárján, elkerekedett az égi mezőkre, hogy utolsó levelét az illetékesnek kézbesítse. Talán már nem füttyörészett...

Eltelt vagy hét hónap, közelgett a karácsony. Zsóka néni egyedül ült a konyhában az asztalnál. Néha kitekintett az ablakon. A hó akadozva esegedett. Kezével végigsimította a viaszosvásznat, mellyel az asztal le volt takarva. Nem talált rajta egyetlen morzsát sem, pedig most szó nélkül letörölné.

Néprádió

Ötvenháromban került Tóth László MÁV pályamester és családja Békés megyéből Bács-Kiskun megyébe. Szolgálati okból helyezték át egy másik pályaszakaszra. Legalább is ez volt az indok. Tóth tudta az igazi okot, valaki beárulta a főnökeinél Békéscsabán, hogy az egyik pályaoőrnek adott két vödör oltott meszet az építkezéshez, hogy a faluban lévő házát ki tudja javítani. Abban az időben még nem volt annyi tűzép, meg efféle telep, hogy csak úgy lehessen kapni meszet, cementet.

Az is igaz, hogy az állomás épületét tatarozták, onnan akkoriban ez a két vödör mész nem is hiányzott, ennyit el is pocsékoltak a maltert keverő inasok. De hát a szabály az szabály, meg akkoriban még a falnak is füle volt. Nem mondhattál semmit csak úgy meggondolatlanul a kocsmában, a boltban sem, de még otthon a lakásodban sem, mert könnyen előfordult, hogy pont a szomszéd, az ablak alatt kihallgatott és már jöttek is a lódenkabátosok és a fekete autóval úgy elvittek, mint a pinty. Pedig már akkor is nagy éhség volt az információra. Főleg politikai téren. Sajnos ehhez barátilag sem lehetett hozzájutni, mert ki tudja, mi lakozik a barátokban. Tehát bizonytalan volt minden.

Akkor még nem volt televízió, csupán rádióra lehetett szert tenni, de már ezt is kivételesen jó összeköttetések révén. Emlékszem abban az időben ott a békési kis faluban már volt vezetékes rádió. Ez nem volt más, csupán a falra akasztott hangszóró, hozzá vezeték, amely a községházára futott be, innen szolgáltatták a zenét, a Kossuth vagy a Petőfi adó műsorát. Ez a mai kábeltelevíziózás ősi formája volt, szólt éjjel-nappal, de csak azt hallgathattál, amit „onnan” a vezetéken irányítottak.

Ha rádiód volt, az már nagy kincsnek számított. Ma is előttem van az a szürke szövetes, barna fakazettás kis doboz, amelynek két gomb volt az elején. Az egyikkel be és ki lehetett kapcsolni, a másik gombon, pedig két jel volt, egy „K” és „P”, jelezve a két alapadó („Kossuth” és „Petőfi”) fogási lehetőségét. Nem volt nagy, talán egy kicsivel nagyobb, mint a mai „postai egyen csomag” terjedelme, olyan húszszor tíz centi nagyságú. Ez volt a Néprádió.

Azért voltak ügyes és leleményes emberek is. Szinte semmiféle tiltással sem lehetett megakadályozni, hogy valaki bővebb információhoz jusson a Szabad Európa Rádió hallgatása révén. Az ügyesség ott kezdődött, hogy ebbe a Néprádióba beépítettek egy kis szerkezetet, tehát tovább fejlesztették és már lehetett is fogni Cseke Lászlót. Csak arra kellett vigyázni, hogy ezt csak én tudjam, senki más. A hallgatást is olyan halkan kellett végezni, hogy meg ne hallja más, mert akkor vége volt mindennek. Igaz, értékelhető híreket este hét és tíz óra között mondtak. Ebben az időben már faluhelyen azért csend van, tehát a rádió hangja könnyen

kiszalad a zárt ablakon is. Meg egy kicsit erősebben is kellett hallgatni, mert ugyan azon a hullámhosszon éktelen zörejjel, visítással működtek a zavaró állomások. Szinte zenész, illetve szövegfülnék kellett kialakulni, hogy lehessen hallani valamit.

Történt ekkor, hogy Tóth László pályamester egyik szomszédja a Kovács Miklós, szert tett egy ilyen „feltuningolt” Néprádióra. Már alig várta, hogy hallgathassa, de ugye ezt az utcáról is le kellett ellenőrizni, mi szűrődik ki, mi nem. Ezt azért nem bízhatta másra, magának kellett meggyőződnie mindenről.

Egyik este Tóth László pályamester a falu másik felében járt. Volt egy kis megbeszélni valója. Úgy közel tíz óra lehetett, amikor hazaért. Az utcai világítás abban az időben eléggé gyér volt, meg felhős is volt az ég, nem nagyon lehetett látni. A kóbor kutya miatt mindig vitt magával egy husángot, így volt ez most is.

Odaért a házához látja, hogy a Kovács Miklós ablaka alatt valaki kuporog. Ez nagyon gyanús lett neki, meg eszébe jutott az a bizonyos két vödör mész is, az áthelyezés. A szomszédot meg kell védeni az ilyen besúgóktól. A gondolatsort tett követte, odament az ablaknál kuporgó alakhoz és pár kemény ütéssel jó helyben hagyta. Aztán, mint aki jól végezte dolgát, hazament és lefeküdt. Másnap reggel szomszédja bekötött fejjel újságolta:

– Képzeld, egy marha jól fejbe vágott az ablaknál, pedig csak azt akartam meghallgatni, mennyire szól a rádióm.

A becsület kötelez

Ott kezdtem a munkát, Újpesten, a külső Váci úton, egy szőrmeárugyárban. Segéd munkás lettem. Ez a katonai leszerelésem után történt, úgy ötvenkilencben. Ahol szüleim éltek vidéken, meló semmi, csak a néma csend, üresség. Úgy döntöttem, kis tarisznyámba teszem a mesebeli hamuba sült pogácsát és egy esti, éjszakai vonattal – akkor még ilyenkor is gőzmozdony vontatta vonatok jártak – Pestre utazom, szerencsét próbálni. Pestet az álmok városának képzeltem. Bízom benne, hogy én is megtalálom majd a számításomat, de úgy látszik, ehhez a számoláshoz nem volt elég az amit a középiskolában tanítottak. Már az első napok úgy kezdődtek, hogy a haveroknál kellett aludnom, két összetolt fotelban, mert nem volt albérlet. Harmadnap azért szerencsém volt, mert a Bérkocsis utca 21-ben sikerrel jártam, egy kis hajdani cselédszoba bérlője lettem, melynek ablaka a második emeleten, a liftaknára nézett. A napot a szobából sohasem lehetett látni. Ez ugyan nem keserített el, hisz fiatal voltam, akkor ki törődik azzal, hogy süt-e a nap, vagy nem? A melóba gyorsan beletanultam, nem volt valami nagy agyi megerőltetés. Korpás juhbőröket kellett egy forgó, rácsos dobból kiszedni, napi tizenkét adagot. Egy ilyen dobba kétszáz darab fért, nyolc óra kellett ahhoz, hogy minden rendben legyen. Aztán fürdés és irány a város, az élet. A műhelyben dolgozott egy fiatalasszony, aki a Nyírségből jött. Ildikó volt a neve. Vele az volt a baj, hogy nagy száját szabtak neki. Tartottak is ezért tőle. Meg, beszéltek, szeret kéregetni. Mármint ruhát, cipőt, azzal a felkiáltással, hogy fizetéskor megveszi. Volt ugyan fizetése, vehetett volna magának szoknyát, blúzt vagy kabátot. De mint később kiderült, kellett a pénz haza, otthon négy éhes gyerekszáj várta a napi betevő falatot. Ezért kellett háromszáz kilométert utaznia hetente a hírhedt fekete vonattal. A használt dolgokhoz könnyebben hozzájutott, aztán, ha hazament, akkor pesti öltözettel büszkélkedhetett a falusiak előtt. Így pesti máz ragyogott rajta. Az elkunyerált ruhadarabokat nehezen akarta mindig kifizetni. A kölcsönadók pedig azzal a gondolatla adták Ildikónak a használt szoknyát vagy blúzt, hogy a kapott pénzt megtoldva újabb ruhát vehetnek. Tudta ezt Ildikó és ki is használta a nők ilyen való gondolkodási logikáját. Történt aztán egyszer, hogy Ildikó táviratot kapott, melyben szomorú hír állt, meghalt az egyik gyermeke. Sajnálták az asszonyt, de egy kicsit kételkedtek is a távirat valódiságában. Aztán mégis kiderült, hogy mindez igaz, pénzre volt szüksége, szabadságra, mert valóban haza kellett utaznia, intézni a temetést. Ismerték akadozó fizetési hajlamát, így a kért kölcsön elmaradt. Jómagam másnap találkoztam Ildikóval, kint az utcán, a tízes villamos megállójában. Nagyon szomorú volt, a szeme kisírva, arca beesve, sajnálatos látványt nyújtott. Váltottunk pár szót, melyet ebből a korábban beszédes asszonyból úgy kellett kihúzni. Tényleg tragédia érte, valóban meghalt a kislánya, valami járványban. Haza kellett utaznia, de nincs pénze. Megsajnáltam. Nagyobb összeg kellett neki, majdnem annyi, mint a havi fizetésem. Azt mondta, meg hozza nekem, de bennem is munkálkodott a kisördög, meg is mondtam neki, hogy másnak is tartozik, nincs valami jó vélemény róla. Sokáig gondolkodott, megfogta a kezem és annyit mondott: – Zsivány becsületszavamra, megadom! Hittem neki! Másnap elhozta a pénzt. Ahogy átvette, félórán belül ki is lépett a gyárból. Csak a haveromnak mondtam el, hogy adtam neki, meg mennyit. Nem telt bele egy óra, mindenki állat baromnak, hülyének titulált és ujjal mutogattak rám. Így, megbélyegezve éltem napjaimat, heteimet. Már lemondtam mindenről, magamat ezért egy lökött fickónak tartottam. Számításom szerint jó kis tanuló pénzt fizettem, de meg is érdemlem. Már ki is ment a fejemből ez a történet, amikor úgy szeptember közepén, a tízes villamos megállójában Ildikó várakozott. Intett, menjek oda, nem is akartam vele találkozni, szégyelltem hiszékenységemet. Nem beszélt sokat, a táskájából elővette a pénzt és hiánytalanul a kezembe számolta. – Köszönöm! – mondta és még hozzá tette: – A zsiványbecsület kötelez! Mást nem mondott, már nem is tudott, mert felugrott az akkor beérkező tízes villamos egyik peronjára és eltűnt, örökre.

Elkésett döntés

Ezen a késő őszi, hidegbe hajló estén, valahogy korán lefeküdtek, pedig nem éreztek fáradtságot. Csalogatta őket az ágy. Nem volt kedvük mással foglalkozni. Balázs eloltotta a villanyt. A lefekvés nála gyorsan ment. A ruhadarabokat szétdobálta a szobában. Akármerre lépett, letett egyet. Reggel, amikor felébredt, fordított volt a helyzet. Perceken keresztül kábultan ült az ágy szélén. Az öltözés pedig egybekapcsolódott a reggeli tornával, mert amit az este szétdobált, reggel meg kellett keresni. Ágota ezért szörnyen haragudott rá. Sokat veszekedett vele, de minden hiába. Balázsnál ezek a mozdulatok feltétlen reflexekké váltak. Öt éve voltak már együtt, de az asszony nem tudott a férje szokásain változtatni, pedig sokszor tett már erre kísérletet.

Balázs pár évvel ezelőtt faluról jött a fővárosba, ugyanúgy, mint Ágota. Balázs most volt huszonnyolc éves, Ágota három évvel fiatalabb. Balázs egy alföldi kisvárosi gimnáziumban érettségizett, de aztán ezzel a papírral nem tudott ott semmit domborítani, így a szerencsepróbálást választotta, Pesten. A szerencse csak annyira állt melléje, hogy abban az üzemben, ahol a karbantartók szerszámaait cipelte, lehetőséget kapott és hegesztő szakvizsgát tett. Ágotának már nem volt ilyen szerencséje, ő egy csomagolással foglalkozó kft-nél dolgozott, de mivel nem volt más választása, meg a havi bér is elfogadhatónak mondható, így ő egyelőre egy megállapodott hölgy szerepében élt. A házasságukban eddig még nem talált hibát.

Szótlanul feküdtek egy darabig. A kályhában a tűz duruzsolása, nyugtató volt. Balázs a falon a tűzhelyből kiszűrődő, ugrándoató fényt figyelte. Sokszor úgy látta, mintha egy féllábú alak táncolna. Máskor, pedig ez a kép hirtelen átváltozna egy tüzes nyíllá és minden egyes átalakuláskor, belevágódna a szekrény oldalába. A politúron megtörő fény szemének ütközött, játszadozott vele.

– Beteg a nagymama! – törte meg a csendet Ágota.

– Hány éves már? – kérdezte Balázs, csak úgy tájékozódásként.

– Hetvenöt!

– Szép kor! – csettintett a nyelvével. – Igen.

Újból csend ült a szobára, életet és mozgást, csak az ugrándoató fény jelentett. Enyhe sóhaj verte a mennyezetet, majd Ágota szólalt meg ismét.

– Nem lehet, hogy magukra hagyjuk a két öreget!

– Menjünk haza ápolni őket? – tört fel Balázsból a logikusan következő kérdés.

– Miért, talán nehezedre esne? – kérdezett vissza Ágota és bosszantotta Balázs értetlen viselkedése.

– Nem tudom, de félek valamitől! – mondta Balázs és felkönyökölt a jobb karjára. – Mitől? – volt az egyszerű kérdés.

– Ott ragadunk! – állapította meg Balázs.

– Úgy érzed, hogy most Pesten laksz? – kérdezte Ágota és arra gondolt, hogy itt Dunaharasztn is olyan, mintha falun lennének. A HÉV befut ugyan a Boráros térre, de addig bumlizni, utazni kell.

– Nem egészen – nyugtázta csendesen Balázs.

– Oda csak melózni jársz. A várost csak azon az úton ismered, amerre menned kell, minden nap. A többit nem!

– A város mégis más... – okoskodott Balázs, hogy valamilyen érvet mondjon. – Ha kedved van, elmehetsz szórakozni! – rukkolt elő a nagy ötlettel, melyben ő maga sem hitt.

– És eddig hányszor volt kedved? – kérdezte Ágota kemény hangon.

– ... !? – Balázs nem felelt.

A csend kopogott. A tűz duruzsolása zajjá erősödött Balázs fülében. A képek, mint megannyi filmkocka peregtek előtte. Az eső... a sár... sáros cipők ... mindent összekene vele... A falusi utcák kihaltak. Esik az eső, egyre sűrűbben. Az esti szürkület... magányos csend mindenfelé. A villanyoszlopok lámpáinak fényei, nem tudnak áthatolni a sűrű esőn... Hallja lépteit... két cipő kopogását... egyedül érzi magát... a városra gondol... Fényes kirakatokra... mozgó reklámokra... a forgalomra... emberekre... nőkre... nőkre... szőke... barna... szőke... vörös... szemébe nevetnek... nevetnek... nevetnek... – mintha egy különleges világban repülne. Csak a nevetés, a feléje forduló arcok rémítenék. Mást nem is hallott, csak ezt. Aztán mintha szétszakadna a kép, nem lenne hang, csak Ágota figyelmeztetése ébresztené a valóságra.

– Figyelj csak rám! Hányszor? – ismételte meg az iméntikérdést.

A szédület, zuhanássá vált a hangra. Felkönyökölt az ágyban, tájékozódott. A falon mozgó fény érte el leghamarább a központot. Kapcsolt.

– Egyszer sem! – szögezte le Balázs.

– Na, látod! – nyugtázta elégedettséggel Ágota. Arra gondolt, hogy a nagymama, mindig jó volt hozzá. Volt időszak, amikor csak ő foglalkozott vele. Anyja elhagyta egy vörös hajú fickóért. Elköltözött Pestre, őt otthagya falun a nagyiéknál. Néha meglátogatta, de abban sem volt köszönet, mert szombaton jött és vasárnap már is visszautazott. Egy kék szoknyára és egy fehér blúzra emlékszik, ezt hozta egyszer neki és a suliban, ebben a ruhában igencsak megnézték a fiúk. Más érdemlegesre, már nem is emlékszik.

– Azt mondd, menjünk vidékre? – kérdezte Balázs. Arra gondolt, már tiszta minden előtte, az asszony ezt jól kigondolta és most következik a végrehajtás kegyetlen gyötrelmei. – Pakoljunk össze, és máris menjünk? – kérdezte élesen és számára fájdalmasan.

– Nem úgy gondoltam, hogy azonnal – váltott enyhébb változatra Ágota.

– Mégis, hogyan? – kérdezte Balázs és erős mozdulattal felült az ágy szélére.

– Gondolkozzunk rajta! – mondta Ágota és szemében könnyörgés látszott.

– Mit tennék én ott? – kérdezte hevesen Balázs.

– Szakmád van! A faluban, pedig van egy kis üzem, ha még működik?

– És én hegesztenék? – volt az újabb kérdés.

– Hihetetlen ez?

– Nem! – szögezte le letaglózva, egyszerűen Balázs.

– Az üzem a szomszédban van, szinte az utca végén. Nem kellene korán kelned, utaznod. Oda még gyalog is elmehetnél – érvelt Ágota. Érződött szavain, hogy a győzedelmeskedés felé, megtette az első lépéseket. A fiú kezd puhulni.

– És tízezreket fizetni az albérletért!

– Ott még az sem volna!

– Ez már durván hetvenezer megtakarítás. Jól jönne havonta. De mit tennél te? – kérdezte Balázs.

– A nagypapa szerezne valamit.

– Nem fizikait?

– Nem. Valamilyen irkálóst! – mondta könnyedén Ágota.

– Beszélni kell az öregekkel! – állapította meg Balázs. Ebből az is kiértődött, mintha már beleegyezőleg nyilatkozna, de önmagában még nem döntött el semmit.

– Két hét múlva, úgyis megyünk! – nyugtázta Ágota. Ebben az összegzésben részéről az is benne foglaltatott, hogy hátha ez a döntés kedvező irányba vihetné kettőjük életét is. Ott lennének az öregek mellett. Segítenék őket, meg a gyerek is jöhetne már, titkon sokszor megfordult a fejében az anyaság érzése, de erről Balásznak még nem beszélt.

A kályhában kialvóban volt a tűz, már nem pattogott annyira, a fények is csökkentek, tört pislákolássá váltak. Mintha minden nyugalomra váltott volna.

– Szép álmokat! – mondta Ágota.

– Neked is! – válaszolta Balázs és a fal felé fordult. Érezte a falból kiáramló hidegséget. A gondolatai is ezen a pályán futkostak. – Hegeszteni!? Nem is lenne rossz. Igazi hegesztő lennék! – összegezte eddigi megállapításait. Azt tudta, nem fog sohasem a Panteonba kerülni, de ha meghal, jó lenne, ha hagyna maga után valami maradandót. Most jutott eszébe, mi lenne, ha születne egy fia? Ők még fiatal házaspár, nincsenek lekésve semmire. Ezek a gondolatok cikáztak a fejében, mikor egyszerűen, minden átmenet nélkül, mély álomba merült.

Hat nap múlva a postás hozott egy táviratot. Ágota vette át, elolvasta és szótlan szomorúsággal lerogyott az ágy szélére. Balázs kivette a kezéből, olvasta ő is, majd Ágota mellé ült és átfogta az asszony vállát. A távirat szövege kavargott mindkettőjük fejében. – „Nagymama tegnap reggel meghalt, jövő pénteken lesz a temetése. Nagypapa.” Úgy érezték, mintha összedőlt volna minden körülöttük.

Kupec, kofavilág

Mihály bátyám lehorgasztott fejjel ült a szobában az asztal mellett. Mindenki láthatta, akinek egy picike szeme is van, hogy most mérges. Valahogy kudarcot vallott. Elszámította magát a reggeli újfalui piacon. Régen a kupecség, mármint a lókupecség, jól ment, mindig sikeres volt, de most a tyúkos kofaság, az nem neki való. Mert ugye, ha belegondol, fiatalon úgy adta, vette a lovakat, ahogy csak akarta. Nem volt semmi akadály előtte, jó volt a beszélőkéje, az italt sem vetette meg, bírta is. Egy jó üzlet után hamar húzta a kocsmában a cigány a nótáját, de ha megbántották, a bicska is kinyílt a kezében. Többször összeverekedett a kakaskodó legényekkel, de bátorságért ő sem szaladt a szomszédba. Igaz, néha ő húzta a rövidebbet, ilyenkor szótlanul elkullogott, nyalogatta sebeit, de ha felépült, volt hadd el hadd! A lovak terén jó gazdának tartották. Volt két pár lova, az egyik pár deres, a másik pár szürke volt. Ő úgy mondta mindig, a deres jobban bírja a szántást, a szürkékkel csak boronálni lehet. Azok inkább parádés kocsik elé valók. Aztán voltak olyan futó lovai, melyeket megvett egy vásáron, hazavitte. Egy kicsit megabrakoltatta, kisimította a bordáit, aztán újból vásárra vitte. Ebből jött aztán a haszon, ha sikerült jó üzletet kötni. Földje is volt, az apjától is kapott, meg az asszony is hozott. Elvult, gazdálkodott, meg kupeckodott a lovakkal. A maga ura volt, nem szerette, ha parancsolnak neki, még az asszony sem mondhatott soha semmit. Mikor bejött a téesz időszak, akkor is egyenes gerinccel állta a sarat, inkább választotta a nehéz napokat. Mindig azt mondta: – Az a nyikhaj Fütyülős Tóth Béla ne parancsoljon neki, ne ő mondja meg, mikor kell szántani, meg vetni! Tudom én azt magam is! A téesz világon így szerencsére kívül maradt, sajnos a körülmények azonban összeszűkültek. A lovaktól is meg kellett válnia, a földből is eladott egy-egy darabot, meg az idő is eljárt felette. Ötven éves elmúlt, amikor Újfaluba, a tejfeldolgozóba került. Ő mindig úgy mondta, a tejpor gyárban dolgozik. Üzleti érzékét itt sem veszítette el, mert állandó éjszakás műszakot vállalt, aztán reggel mikor kijött a gyárból, a hóna alatt volt egy zsák, tejporral tele. A portásoknak este, mikor műszakba ment, leadta a kőbányai behűtött üvegeket, hogy szopogassák unalmukban, nagy semmittevésükben az éjjel. Otthon még a disznók is tejporos moslékot ettek, gömbölyödtek szépen. Egyszer az egyik olyan nagyra hízott, hogy alig tudták négyen kihúzni az ólból. A böllér így is nehezen fért hozzá. A lóval még korábban volt egy utolsó kalandja. Vett egy lovat, szegény párát alig tudta bevezetni az istállóba, mert tulajdonképpen dögrováson volt. De a kupecség rafináltsággal is jár, gondolta, lesz még ebből jó üzlet. El is adta egy pocsaji cigánynak, mert az lovat akart mindenképpen, de aztán beütött a krakk, mert a ló harmadnapra feldobta a patáit. A cigány felesége, meg két nő, követelte vissza a pénzt. Nagy patáliát csaptak a kocsmában, a vége az lett, hogy Mihály bátyámat a három asszony alaposan elagyabugyálta. Pár napig ki sem jött a szobából, nem is beszélt akkor sem, meg később sem erről a dologról. Már pár éve nyugdíjas volt, amikor megint előtört belőle a kupec vér. Mivel nem volt már lova, így az udvarban fogott három tyúkot és a bicikli csomagtartójára erősített dobozba, bekerekezett az újfalui piacra, hogy kofaságának szerezzen érvényt. A felesége csak arra lett figyelmes, hogy kora délután Mihály bátyám betolta a kerékpárt az udvarra és a dobozból, a megutaztatott, immár világot látott tyúkokat bedobja az elkerített részre. A tyúkok nagy rikácsolással, repdeső szárnyakkal landoltak a többiek között. Ő pedig mérgesen beballagott a szobába és szótlanul, a rácsozból töltött magának két kupica pálinkát és ezzel, örökre búcsút mondott a kupec, kofavilágnak.

Kitakart szemmel

Simon Péter végzett a munkával. Iratait elrakta, bezárta a fiókokat. Felöltözött, kiment az utcára és elindult hazafelé. Az úttesten átment, nem is nézett körül, ez az átkelés már olyan megszokott volt számára. Hirtelen azonban autófékezés rázta fel. Visszanézett, ott állt előtte, pár méterre egy nagy szürke Audi. Nagyon megijedt. – Az anyád keservit, azt akarod, hogy elvegyék a jogosítványom? – egy dühös férfi kiabált ki az autóból. Lehetett olyan ötvenöt éves. Sötét szemüveget viselt. Egyedül ült a kocsiban. – Ha rövidlátó vagy, tegyél fel szemüveget! – mondta tovább az autóban ülő férfi. – Szarházi! – kiáltott rá válaszként Simon, és mint aki jól végezte dolgát, tovább indult. Az autó motorja is felberreget és a kocsi meglódult, de húsz méter után hirtelen megállt. – Simon! Simon! – kiabált a kocsiból a szemüveges férfi. Simon hallotta a fékek csikorgását. Már azt hitte, újból egy autó állt meg mögötte. – Úgy látszik, ma el akarnak taposni! – mondta önmagának. Ijedten nézett vissza. Az Audi ott állt, lehúzott ablakkal, benne a szemüveges férfivel. Simon nem ismerte meg. – Gyere, elviszlek! – integetett feléje az autós. – Ki lehet ez? – morfondírozott Simon. – Nem ismersz meg, gazember? – kérdezte és levette szemüvegét. – Nézd csak, a Pongó Géza honvéd! – tárta szét a kezét Simon és közelebb lépett. – Képes lettél volna a kocsim alá feküdni? – kérdezte Pongó. – Te sem kíméltél olyan nagyon! – válaszolta Simon egy kissé barátságosabb hangon. – Sok baj van veletek, gyalogosokkal! – összegezte az autós ismerős. – Az autósok sem verhetik a mellüket! – próbált érvelni Simon, hogy egy kicsit visszavágjon. – Esetleg fél téglával! – folytatta. – Ne magyarázz, szállj be! – utasította Pongó Simont, aki engedelmeskedett. Megkerülte a kocsit és beült előre.

Pongó Géza gázt adott, kapcsolt. Erősen meghúzatta a kocsit, újból kapcsolt. Negyedikbe tette a sebességváltót. Simon nézte a sebességmérő órát. Hatvannal mentek. – Hol laksz? – kérdezte bevezetőként Pongó és megelőzött egy cammogó Skodát. – Angyalföldön! – mondta egyszerűen Simon. – Nincs kedved kijönni velem Gödöllőre? – kérdezte Pongó, előre nézett, szemét nem vette le az útról. – Addig beszélgetünk. Egy kis szajrét kell elhoznom. Jó? Simon egy kicsit gondolkodott, úgy sincs semmi dolga. Mára nem tervezett semmit, beleegyezőleg nyugtázta: – Rendben van! – Másfél óra, majd sietek! – tette hozzá Pongó, aztán egy rövid csend ült köztük. Az útra figyelt, fékezett. Sárga volt a kereszteződésben a lámpa. Sebességbe hagyta a kocsit. Körülnézett. Zöld lett. Rálépett a gázra. Jó erősen. Felbőgött a motor, újból kapcsolt. Simon erősen kapaszkodott. – Nem kíméled, amint látom! – mondta Pongónak. – Egyszer úgy is tönkre megy! – legyintett. – Csak nem mindegy, hogy mikor? – vont a kétségbe állítását. – Imádom a sebességet! A száguldásnál nincs jobb! – és hogy nyomatékot adjon ennek az összegzésnek, egyik kezével ütemesen ütögette a kormányt. Simon hirtelen nem tudta mit válaszoljon, egy idő után annyit mondott: – Jó kis kocsi! – Tragacs ez öregem! Talicska, öreg már! – összegezte a kocsi bizonyítványát Pongó. – Sajátod? – Persze! – Mikor vetted? – érdeklődött Simon. – Hat éve. Úgy kaptam kintről. – Nagybácsi? – Nem. Az apámtól. Kint voltam nála. Párizsban és megajándékozott. – Mikor ment ki az öreged? – kérdezett tovább. – Már régen. Negyvennyolcban, vagy ötvenben. – Mi tett ott abban a szép városban? – Már nyugdíjas, régebben esztergályos volt. – Nem akartál kint maradni? – Mi a fenének? Jó nekem itt! Már a Kerepesi úton mentek. Pongó Géza jól vezetett. Könnyedén fogta a volánt, de biztonságosan. A motort nem kímélte. A gázra nagyon haragudhatott. Méregből taposta. A kocsi jól futott. Itt egy kicsit hosszabb szünetet tartottak. Mind a ketten az utat nézték, a szürke aszfaltot, ahogy elfutott az autó kerekei alatt. Aztán összegzésként még hozzá tette: – Mihez kezdtem volna én ott? – a kérdés után egy kis szünetet tartott. – Kőműveskedtem én már eleget. Annyi téglát egymásra malteroztam, hogy összerakva, magasabb lenne, mint a nagy OTI palota. Csak ezt tudom, ez a szakmám! – És most mivel foglalkozol? – kérdezte hirtelen Simon és Pongó felé fordult. – Önkormányzatnál vagyok, építésvezető! – Az prima! –

csettintett a nyelvével Simon. – Változatos, meg néha leesik valami, ha az ember figyel! Meg nincs egy helyhez kötve. Egész nap furikázok, építési területek között. Könnyen lehet üzleteket kötni és ez sem utolsó! – Megnőszültél? – kérdezte Simon. – A család? – kérdezett vissza. Először nem válaszolt, úgy tűnt, mintha gondolatait rendezgetné, majd csak annyit mondott: – Háromszor! – Az igen! – mondta Simon Péter. – Szép teljesítmény! – összegezte némi iróniával. – Három asszony, öt gyerek, de már van két unokám is. Ők a legaranyosabbak! – mondta Pongó Géza és az utat figyelte, közben fokozta a sebességet. – Azért a nőket sem mellőzöd? Vagy allergiás vagy? – Nem hiszem. Sokszor úgy éreztem magam, mint egy bivaly! – Lustaságban? – kérdezte szelíden Simon. – Süket! Erőben! Ilyenkor, ha elkapok egy pipit, jaj, annak! – De neked is, ha nem figyelsz az úttesten! – intette hangosan Pongót. – Ha kitöröm a nyakam, akkor legalább jössz velem a másvilágra. – Autózni? – Szolgának! Esetleg segédvezetőnek!

Egy nagy bútorszállító autó ment előttük. – Sétakocsikázást tart ez a fickó? – kérdezte Pongó fennhangon. Simon a sebesség mérőre nézett. A kocsí száz hússzal ment. – Megy ez! – próbálta magyarázni. – Döcög! Nem sebesség ez! – legyintett egy kissé bosszúsan Pongó és hozzá tette: – Leelőzzük a nyavalyásokat! Balra indexelt. Középre ment a kocsival. Szembe jött egy másik teherautó. Pongó tartotta az irányt. Kétszer erőteljesen megnyomta a kürtöt. Simon érezte, hogy Pongó erősebben rálép a gázra. A bútorszállító kocsi, fékezett. – A marhája... – sziszegte Pongó és sebességet kapcsolt. Szeme az úttesten. Erősen balra vágta a kormányt. Simon megrémült. Hirtelen nem tudta mibe kapaszkodjon. Hozzávetődött Pongó Gézához. – Kapaszkodj, majd megmutatjuk ezeknek a... – mondta Pongó. Simon nem hallotta a hangját, mert a bútorszállító kocsi motorja elnyomta. Mellettük ment jobbról. Egy darabig együtt ment a két kocsi. Szembe feltűnt egy személyautó. – Vigyázz, ott szemben! – kiáltott Simon. Úgy érezte, most belerohannak a személyautóba. Becsukta a szemét. Csak az jutott az eszébe, hogy: – Mi a fenének ültem én ebbe a kocsiba bele. Tudhattam volna, hogy így vezet. A honvédségnél is örökké száguldott! Amíg a szöveget mondta magában, nem gondolt másra, érezte, ezt kell tennie, mert így eltereli figyelmét a kialakult helyzetről. Azt várta, hogy vége legyen ennek a fülsiketítő motorsúgásnak. Ha ez megszűnik, és még levegőt vehet, akkor megmenekült! A motor zúgása erősödött. Crescendóként csapott Simon fülébe. Érezte a kocsi kissé jobbra, kanyarodik. A motorzúgás gyengült. Aztán csak egy motor zakatolt egyenletesen. Öngyújtó kattánását hallotta, kinyitotta a szemét. Pongó Géza gyújtott rá, egy cigarettára. – Kérsz? – nyújtotta feléje a dobozt. Simon kotorászott benne. Érezte, remeg a keze. – Mi van? Beijedtél? Csak nincs tele a nadrágod? Megállhatunk! Simon szótlan maradt, tudta, most egyetlen szó sem hagyná el a száját, dadogni, meg minek? Meggyújtotta a cigarettát. Hosszan szívta. A füstöt egyszerre engedte ki a száján és az orrán. Lassan megnyugodott. A sebességmérő százat mutatott. A szívverése is egyenletessé vált, a régi tempóban dobogott. – Merész srác ez a Pongó fiú! – összegezte magában. – Mindig így hajtasz? – kérdezte félelem nélkül. – Általában, ez a tempóm! – Hány évig akarsz élni? – Legalább hetvenig! – hány év

alatt? Pongó értetlenül nézett rá. – Ilyen ütemben a hetven éved, fele idő alatt lepereg! – állapította meg a hallottakat értékelve Simon Péter. – De azért jó hecc volt? – kérdezte mosolyogva Pongó. – Sohasem szoknám meg! – Jó szórakozás! – Különös hobbyd van. Könnyen rámegy az életed! – intette Simon. – Csak egy van, de nem mindegy hol veszíti el az ember? – ezt úgy félvállról, flegmán buggyantotta Simon elé. – Nem hinném! – Egyszer úgy is kitöri az ember a nyakát. Én ebben a dobozban fogok kimúlni! – mondta Pongó olyan hangnemben, mintha már el is döntötték, az ő életében, ennek így kell lennie és kész! – Választhatnál szebb halált is. Túl borzalmas. – mondta Simon és egy kicsit megborzongott. – Nem sokáig tart... pillanat műve az egész, főleg ha így megyek. Azért is teperek száz fölött mindig! Simon nem szólt, úgy tűnt Pongónak, mintha törné a fejét azon, amit az imént mondott. Érezte, ennek az irodista fickónak, ilyen életfilozófia, nem fér abba a kiművelt fejébe. – Pedig szebb lenne kilencvenhét éves korodban, végelgyengülésben meghalni! – törte meg a pillanatnyi csendet végül Simon. Pongó Géza csak legyintett. – Nem vagyunk kiválasztottak. Te sem, meg én sem! A ma emberének nincs végelgyengülés! – Igen! – mondta beleegyezőleg. – Születni nehezebb, mint meghalni! – tette hozzá halkan Simon és fészkelődött az ülésben, de a biztonsági öv nem adott nagy mozgási teret, így beletörődve ült tovább és megadólag nézte az utat. Pongó Géza is magába roskadt egy kicsit. Szótlanságra váltott, úgy tűnt, mintha a beszélgetéseknek itt vége szakadt volna. Olyan semmissé vált közöttük minden, csak a motor egyenletes zúgását lehetett hallani. Jó tíz perc is eltelt, amikor Pongó megszólalt. Már az első mondatból kitűnt, hogy most itt egy nagy összefoglaló szöveg következik. – Élni, élni öregem az a művészet! Főleg jól élni! – visszakapcsolt egy sebességet. – Gürizik az ember egész életében, és a végén eltűnik. Nyomtalanul! – megint rálépett a gázpedálra, a motor erősebben dolgozott. – A halottas kocsi nyomát, az utolsó nyomot is elmossa az eső! Aztán a kutya sem emlékszik rá! – itt megnyomta a dudát, de nem volt ennek a túlkölésnek semmi értelme. Olyan levezető cselekedet volt csak. – Néha tesznek a sírodra egy szál virágot, mert az illendőség így kívánja és kész! – legyintett a kezével, mint aki mindent befejezett.

Emelkedőnek ment a kocsi. Fulladni kezdett a motor. Pongó visszakapcsolt és csökkentette a sebességet. Újból kapcsolt, ötvenet mutatott az óra. Pongó befejezésként még hozzá tette: – Nagy szavak! Élni kell öregem! – mikor befejezte ökölbe szorított kezével egy felemelt, erős igenlő mozdulatot tett. Felértek a domb tetejére. Az út hirtelen kanyarodott, majd hosszú lejtő következett. Pongó nem kapcsolt, lassan engedte a kocsit, majd úgy háromszáz méter után váltott sebességet, a kocsi hirtelen megugrott. – Nem nekünk való ez! – mondta már egy kicsit lazábban. – Hagyjuk a politikusoknak! Egy kis zenét inkább? – bekapcsolta a rádiót. – Lassan meg is érkezünk. Még három kilométer. Simon figyelte az utat. Fákkaal övezett utcába hajtott be. Egy kőkerítéssel körülvett ház előtt állt meg. – Mindjárt jövök! – mondta csak úgy megszokásból. Kiugrott a kocsiból, besietett a házba. Rövid idő múlva vissza is jött. Egy nagy bőröndöt cipelt. A kocsi hátuljába tette. Lecsapta a csomagtartó tetejét. Beült a kocsiba, beindította a motort, hátrafelé ment, majd előre. Éles szögben fordult, gázt adott, kapcsolt. Újból az országúton futott a kocsi, visszafelé. Simon cigarettára gyújtott, hallgatta a zenét, élvezte a kocsi egyenletes sebességét.

Pongó komor arccal vezetett. Mintha megváltozott volna, nem annak a könnyű embernek tűnt, mint az ide jövő úton. Nem nézett Simonra, mikor megszólalt. – Tudod, valamiből meg kell élni az embernek. Egy kis szajré... jó üzleti érzék és már is elmúlt a vész! – Meg egy kis körültekintés! – intett enyhe mosollyal Simon látszatként. – Az természetes! Tiltott dologgal... nem foglalkozom! – magyarázkodott Pongó Géza. Elhallgatott. Simont nem is érdekelte ez. – Ez az ő dolga. – gondolta. – Ha megüti a bokáját, hát csak üsse, neki fog fájni! – nyugtázta önmagában. Visszafelé az út gyorsan elfogyott a kocsi kerekei alatt. Pongó szótlán volt, csak a vezetéssel volt elfoglalva. Néha kérdezett Simontól, mit tesz? Hogyan él? A válaszra már nem

is volt kíváncsi. A Váci úton az Árpád híd előtt megállította a kocsit. – Ne haragudj, de megyek Óbudára. Itt laksz a közelben úgy is. Nem? – Igen! – mondta kissé meglepetten Simon, amikor érzékelte Pongó sietését. – Kösz a kocsikázást! – tette még hozzá Simon és kiszállt az autóból. Pongó kapcsolt, felbőgött a motor, a kocsi megugrott és elkanyarodott a híd irányába.

Simon Péter ezzel a délutáni kis autózással többet nem is foglalkozott. Elfoglalta a munkája. Talán három héttel később, amikor bement a Négyszögletűbe, hogy munkavégeztével megigyon egy laza fröccsöt, került a kezébe egy búvárlap. Ahogy lapozgatta, az egyik oldalon nagy cím: Lebukott az autós drogfutár! Több kép és az egyiken felfedezte Pongó Gézát. Megismerte mindjárt, pedig a szeme nagy fekete áthúzással, ki volt takarva. A cikk ecsetelte az eseteket, ahogy a szállítmányokat, vitték, hozták. Simon gondolkodott, feltette a kérdést önmagának önkéntelenül: – Megérte? Választ talán Pongónak kellene adnia, de már nem teheti meg. Aztán ahogy teltek a napok Simonnak a szelíd, de veszélyes délutáni autózás jutott egyre többször az eszébe, meg a kitakart szemű barátja.

Elszállt örökség

– Mit csinálsz vasárnap? – kérdezte Feri Miklóst a villamosmegállóban, és esőkabátját összehúzta magán. – Még nem tudom. – Szeretnék meghívni ebédre. Eljössz? Miklós egy kicsit gondolkodott, úgy tett, mintha latolgatna a választási lehetőségek között. – Igen! – mondta aztán határozottan. – Fél egy felé várunk! – Jó! Kösz a meghívást! Miklós régen várt már erre az alkalomra. Nem az ebéd izgatta, kíváncsi volt az öccsére, hogyan élnek, milyen lehet az a házasság albérletben. Képeket próbált összerakni, de képzelete nem állt össze egy egészé. Feri csak úgy tudta elképzelni, amilyen otthon volt. Napokon keresztül vidám, vagy szótlan. Sokszor megfedkezett a környezetéről, csak olvasott. Ez a szenvedélye volt a legerősebb. Úgy nagykabátban, sapkával a fején ült a meleg szobában és órákon át olvasott. Sokszor napokon keresztül aludt. Túlságosan rapszodikus volt ahhoz, hogy kiegyensúlyozottan éljen. Miklós szemében így Feri házassága valahogy elképzelhetetlen volt huszonegy évesen. Vasárnap délelőtt, úgy kilenc óra körül elindult, egy csokor virággal a kezében, hóna alatt egy üveg rizlinggel. Az eső esett még ma is, az ég már egy hete komor fellegekkel volt kitapétázva. Olyan képet rajzolt az ember emlékezetébe, mintha sohasem változna már meg. A busz majd egy órán át zötyögött vele a Pest közeli faluba. Pontosan érkezett. Már várták a kapuban. – Szevasztok! – köszönt egy kissé megilletődve. Kinyitották a bejárati ajtót. Nem a környezettel találkozott, hanem az illatokkal. Vasárnapi ebéd volt. Eszébe jutott az otthon, az édesanyja, amint fodros kötényében főzi az ebédet. Ott sűrög a konyhában. Miklós az apjával, meg az öccsével, Ferivel az udvaron beszélgetnek. A tavaszi napsugár és a szellő kellemes simogatása érződik. Jól esik ez a simogatás. Nem tudta megmagyarázni, hogy miért pont egy tavaszi vasárnap jutott most éppen az eszébe. Hallani vélte az édesanyja hangját, amint kiszólt a konyhaajtóból. – Kész az ebéd, gyertek ebédelni! Az ebédből másra nem emlékezett, csak a húslevesből kifőtt sárgarépa, zöldség és főtt burgonya halmazra. Ezt még evés előtt hárman megették. Még most is érzi a répa édeskés ízét, de a rántott hús és a sült krumpli íze is ott kavargott a szájában. Az évszakoknak megfelelően savanyúság, jó erős paprika, vagy fejes saláta, uborkasaláta egészítette ki az otthoni étlapot. Ezek aztán egyszerre megszűntek, amikor Pestre költözött. Ott úgy érezte, egyedül van, elszakadt a világtól. A húsleveses vasárnapok nincsenek többé. – Gyere már beljebb! – szólt rá Feri. Most találkozott az arcokkal. Erzsi, a feleség, meg Feri is, vidám volt. Jó kedvvel fogadták. – Ha nem sértelek meg benneteket – a virágot átadta Erzsinek. – A ház asszonyának! Az üveget az asztalra tette. – Ezt, pedig a ház urának! – mondta Miklós és egy kicsit hátrébb lépett. – Nem kellett volna, nem azért hívtunk meg – szabadkozott Feri. – Szép a virág, kedves vagy Miklós! – köszönte meg Erzsi és tágra nyílt szemében öröm bujkált. Miklósnak eszébe jutott egy régi mondás: – Az ajándékozás mindig jóleső érzés. Annak is, aki adja, annak is, aki kapja! Leültek. Miklós körülnézett. – Na, hogy tetszik itt? – kérdezte kihívóan Feri és figyelte bátyja reagálását. – Jól! Ügyesen megformáltatok. – Nem volt más választás! – szabadkozott magyarázatként Feri. – Kénytelenek voltunk ezzel beérni! – mondta egy kicsit szomorúan. Egy parasztház nagy konyhájában laktak. Ez a konyha eléggé eltért a megszokott falusi konyhák méretétől. Talán dupla méretű volt. Mondta is egyszer az öreg Jónás bácsi, aki a ház gazdája: – A másik felét kamrának szántuk, csak az elválasztó fal késik egy kicsit! Az öregek az első szobában aludtak, nappal sem mozdultak ki. Nem zavarták Feriéket. Tapintatosak voltak. Meg a mozgás is nehezükre esett. Ültek az utcai ablak előtt, és az utat bámulták egész nap. Ők a kis levesüket, kevéske pörköltjüket nokedlival, általában a hátul lévő nyári konyhába főzték és fogyasztották el. Ez a nagy konyha csak az üvegezett ajtón keresztül, az udvarról kapott némi világosságot. A helyiség nem volt üres, amikor albérletbe kivették. Itt trónolt egy hatalmas konyhaszekrény. Nem a megszokott méretű volt. Feri már arra is gondolt, hogy ez a fába álmódott edényvár, hatalmas toronyként magasodik a konyhában. Biztosan a fabrikáló asztalos vágya, vagy éppen bosszúja csúcsosodik ki benne. A szobát, nevezhetjük a nevén, a konyhát ezzel együtt adták

ki, tehát meg kellett tűrni. Bele kellett nyugodni, hogy vele kell lakniuk, mert behemót nagysága miatt, mozdíthatatlan gólemként viselkedett. Barátságtalan óriás, ha az esti fények megtörtek rajta, akkor még ijesztő is volt. Erzsí sokszor félt, hogy a szekrényről álmodik, mely álmukban egyszer eltapossa őket. Feri egyik nap függönyt szerelt eléje. A szekrényt középre tolták, és nyugodt érzéssel feküdtek le este, eltűnt az óriás. Más hasznuk is lett belőle, mert kinevezték a függönyt, meg a szekrény által határolt sarkot „fürdőszobának”. Igaz csak egy mosdótál volt benne és csapként, amelyből a vizet öntötték egy vödör szolgált, de a szükségletet ez is kielégítette. A másik sarok már barátságosabb. Erre a helyre mindig úgy gondolt Feri, hogy a kezét végighúzta a hasán. Szájában érezte a hazai kolbász ízét, melyet anyósék küldtek időnként, postai csomagban. Tehertaxival hozták a bútort, amikor ide költöztek. Egy heverőt, asztalt meg két széket. Az asztal alacsony volt, a székek magas lábúak. Már nem nagyon lehetett válogatni az üzletben. Sorba álltak az emberek még bútorért is. – Honnan van pénzük, a fene se tudja! – mondta Feri és széttárta karját. Az alacsony asztal és a magas székek nem passzoltak egymáshoz. Feri dilemmája szerint az asztalt kellene magasítani, vagy a székeket rövidíteni. Az utóbbi mellett döntött, mégpedig úgy, hogy a székek lábaiból lefűrészelt egy-egy tíz centis darabot. Az első szék négy lába jól engedelmeskedett, mert pontosan állt a lábain, de a másik szék megviccelte. A levágott darabok után billegett, ezért a sántító lábat rövidítette másfél centivel, mert úgy érezte, ezt kell tennie. Aztán a másik lába sántított a széknek. A vágási kísérletek eltartottak egy darabig, mire végre megnyugodott a szék és Feri is. Csak az lett a baj, hogy ez a szék a sorozatos farigcsálás után, inkább kisszék lett, normális szék helyett. Ezek után büntetésül, ő ült ezen a becses bútor darabon. Megmosolyogták ezeket a történeteket. Feri töltött egy pohár szilvapálinkát, közben Erzsí megterítette az alacsony asztalt és invitálta a többieket. Miklós az esőre panaszkodott. – Mikor lesz ennek már vége? – kérdezte, hogy mondjon valamit. – Elázik minden! – tromfolt rá Feri és ezt komolyan is gondolta. Mivel csak a két csodaszék tartozott a konyhai bútorokhoz és hárman voltak, Feri egy végére fordított ládán egyensúlyozott. A leves finom volt, a rántott szelet is az otthonit idézte. Közben beszélgettek. – Nem könnyű így élni! – mondta Miklós. – Már nagyon elégünk van ebből! – tette hozzá Erzsí. Feri szótlan maradt, látszott rajta, hogy gondolatai elkalandoztak.

Mikor megszólalt, annyit mondott: – Az örökség segítene, talán. Abból lenne egy kis pénz, amivel lehetne kezdeni valamit! Miklós támogatta, ezt a gondolatot, mert akkor ő is pénzhez jutna. Eszébe jutott az otthoni ház, a nagy udvar, a kert, ahol olyan jókat játszottak. Az öregek három éve, hogy véglegesen eltávoztak erről a világról. A ház azóta ott áll üresen, a Berettyóhoz közeli faluban. Már megegyeztek, hogy eladják, oda egyikőjük sem akar költözni. Talán már nem is éreznék ott jól magukat. Az a gyerekkor volt, elkerültek onnan. Már csak az emlékek élnek. A házat többen megnézték, de komoly vevő nem akadt. Róza néni, a szembe szomszéd, akit megbíztak a felügyelettel, mindig mondja: – Egyre több üres ház van a faluban.

Az öregek eltávoznak, a fiatalokat, pedig már ez az élet nem érdekli. – Mi van a házzal? – kérdezte Miklós, hogy ő is tisztába legyen a helyzettel, mivel öccse járt ott az utóbbi időben. – Romlik! – mondta egyszerű összeggel Feri. – Amelyet nem laknak, az csak megy tönkre. Azért kellene minél hamarabb túladni rajta. – De ha nem viszik? – kérdezett egyszerűséggel Miklós. – Na, ez már baj! – szögezte le Feri. Ittak a borból, majd Miklós indítványozta, hogy hívják fel Róza nénit, hogy most élő tudósítást adjon a jelenlegi helyzetről. – Rendben! – mondta Feri és elkezdte keresni mobiltelefonját. Hosszú keresgélés után a behemót konyhaszekrényen lelte meg. – Mindent magához szippant! – jegyezte meg félhangosan. Bepötyögte a számokat és várt. Egyszerre csend, ülte meg a helyiséget, a várakozás csendje. Néhány másodperc, aztán valószínű kiment a hívás. Feri mosolygós arccal, meg egy kicsit a pálinka és a bor hatására, emeltebb hangon kezdte: – Csókolom Róza néni! Hogy tetszik lenni? Szünet következett, majd ez a szünet egyre hosszabbra nyúlt. Ahogy teltek a másodpercek, Feri arca összébb ment. A vidámságból átkódolódt a megdöbbenésbe, majd a szomorúságba. – Köszönöm! – mondta halkan és letette a telefont. Erzsi és Miklós feszült várakozással nézett Ferire. Ő várt egy darabig, látszott rajta, hogy össze kell szednie magát, aztán megtört hangon annyit mondott: – A sok eső... kidőlt a ház hátsó fala...

Elveszett remény

A negyvennyolc éves Tóth Sándor kálváriája pontosan egy éve kezdődött. Lehetne ez mondjuk az évforduló, a számvetés ideje, ahogy azonban az ember belegondol, akkor ez egy kegyetlen vesszőfutás volt inkább. Ott kezdődött, hogy ez a szőke, jóképű, magas, még fiatalembernek számító szobafestő, az utcán találta magát. Egyik percről a másikra. Érettségi után tanulta ki a szakmáját. Állítólag a tapétázási munkában volt kiváló. Ezt értette a legjobban, szerette is csinálni. Nem kocsμάzott, nem az a fajta volt. Mindig tisztán járt, szépen vasalt ingekben, tiszta nadrágban és fényesre kefélt cipőben a vasárnapi focimeccsekre. Nagyszájú szurkoló volt, ha Tóth Sanyi biztatásként bekiabált a pályára, a lelátók minden szegletében hallották a hangját. Mindenki tudta, hogy jelen van. Munkája során nem volt ilyen hangos, úgy látszik itt működött nála a szelep, ahol a felgyülemlett gőzt kiengedte. Felesége a Juli, szép, melles, negyvenkét éves asszony. Ahol laktak, ott a telepi ÁBC-ben dolgozott, mint bolti eladó. Egy gyerekük volt csak, a Zoli. Ő már megnősült, egy távolabbi faluban laknak, sofőr egy kereskedelmi cégnél. Két gyerekük van, még iskolások, az unokák a nagypapa kedvencei.

Tehát eltelt egy év, Tóth Sándor, ha eléje tennék az egy évvel ezelőtti fényképét, biztosan megkérdeznék: – Ki ez az ember? Nem ismerne magára! Egy évvel ezelőtt itt kezdődött minden, ebben a Gömbölyűnek nevezett kocsmában. Valamikor Gomba volt a neve, legalább is így ismerték városszerte. Egy nagy kör alakú épület, körben ablakkal. A teteje, pedig fekete palával volt befedve, egy mókás ács gombaszerű tetőt szerkesztett az épületre, innen a neve. De utána csak Gömbölyűnek ismerte mindenki. Bent középen a söntés, egy körpulttal. Teljes egészében körbe lehetett ülni. A csapos a kör közepén sasszézott egész nap, a sörcsapok, a boros tégelyek, a töményt rejtegető üvegek között, hogy kedvébe járjon a vendégeknek. Így volt ez egy évvel ezelőtt is mikor Tóth Sándor belépett ide, hogy hirtelen jött bánatára, bocsánatot keressen. Sört rendelt és kért hozzá egy feles jó szagút is, hogy hatásosabb legyen a zsibbadás. Kerekes Péterrel, ezzel a negyvenéves, örökös segédmunkással próbálta megosztani gondolatait.

– Nem gondoltam volna, hogy ilyen szar alak ez a Jocó. A Jocó a főnököm volt vagy öt évig. Ő nem más, csak egy vállalkozó. Nem volt semmi baj köztünk. A múltkor mondta egyik reggel, hogy nincs annyi meló, mint szokott lenni. Valamit át kell szervezni. Gondoltam szervezd aranyom, csak rendben legyen minden! És lám, másnap azt mondja nekem: – Sándor barátom, holnaptól meg kell válnunk egymástól! Még, hogy barátom? Barát az ilyen ember? Kérdem én tőled? Válaszolj rá őszintén!

Kerekes Péter csak szótlanul bámult Sándor arcába. Az elfogyasztott sör már megtette álmosító hatását. Nagyokat és laposakat pislogott. Tóth Sándor csak nézte elnyújtott szótlan nézéssel Kerekest, majd megszólalt:

– Tudom, neked mindegy, nem a te bajod az enyém. Gondolod, majd lesz valahogy! Ez igaz, de mit szól ehhez az én szép feleségem, a Julika? Mert ugye az komoly asszony! Nem tűri a lazaságot! Most, hogy munkanélküli maradtam, mehetek a fenébe...

Ez volt annak az ominózus évnek az első napja. Amikor Tóth Sándor munkanélküli a Gömbölyűben befejezte az első felháborodásában jogos kitörését, szép lassan hazament. Lassan, mert szokatlan volt számára az ilyen jellegű feltöltés és vigyázni kellett minden lépésére. Az asszony ugyan nem tört ki üdvivalgásba. Próbálta megérteni ezt a szörnyű sérelmet, meg kissé elázott férjecskéjét. Nem volt szócsata, nyugtatta, hogy majd talál másik

munkát, hiszen ismerik. Csak a reményt nem szabad elveszteni. Meg sajnálta is Tóth Sándort, a férjét, akivel eddig megérttek együtt huszonnégy évet.

Aludtak rá egy éjszakát. Másnap Tóth Sándor fejfájással ébredt, zúgott minden körülötte. Pár napot pihent, aztán nekiindult, hogy újból munkát keressen. Járt a várost, beszélt pár haverjával, de semmi. Ígéret az volt, mondták, menjen be valamelyik nap délután a Gömbölyűbe, ott majd beszélgetnek. Már szinte rendszeresen bejárt a kerek épületbe. Várakozott, beszélgetett, sörözgetett. Így teltek a napok. Jelentkezett a munkaügyi központban is. Nem sok jóval biztatták, azt mondták neki, képezze át magát egy másik szakmára, hátha akkor jobb lesz a helyzet. Egy idő után már ebben sem bízott.

– Most mondd meg nekem, kedves Kerekes Péter, mit tegyek? – kérdezte barátját egy jó hónap után. Ekkor is a Gömbölyűben állt a kör alakú pultnál és várta három sör és két feles után, hátha a szerencse éppen erre jár. – Megy az idő, fogy a pénz! Ez a konkrétum, nincs más! Egy festő nem talál munkát! Emlékszem, régen a gyárkapura volt kiírva, miben van felvétel. Most meg? Még gyár sincs! Kapu van, de az is le van rogyanva, csak a szél csapkodja, ide-oda!

Megkapta az első munkanélküli segélyt. A postás hozta, a kapuban találkozott vele. Kezébe számolta a pénzt, az apróból akart adni neki, de a postás visszautasította: – Kell az neked, az utolsó fillérig! – mondta és felpattant táskákkal vértezett biciklijére és elhajtott.

Tóth Sándor ott állt letaglózva, megsértve és egy kicsit megalázva. Tőle már a postás sem fogadja el a borraivalót? – Ki vagyok én? Egy senki? Egy szarházi? Így mérgelődött, amint ballagott fel a harmadik emeleti lakásukba. Alig találta meg a kulcsot, a bal zsebében szokta tenni, de ott nem volt. Már kezdett pánikba esni, hogy nem mehet haza, amikor a farzsebében tapintotta meg. Belépett a lakásba, az asszony sehol. Aztán ugrott be: – Persze dolgozik! Neki legalább van munkája! – legyintett és fáradtságtól, meg az elfogyasztott söröktől, úgy ruhástól, ledőlt a heverőre.

Ajtócsapódásra ébredt, hirtelen nem tudta hol van. Később eszmélt, hogy már este van és megjött az asszony. Ott állt vele szemben, a szoba ajtajában. Nagyon mérgesnek látszott. Sándor érezte, itt most baj lesz. Tudta: – a part is ott szakad, ahol a leggyengébb! Juli, a felesége letette a szatyrokat és nekirontott.

– Mit képzelsz te? Egész nap a kocsmában lógsz, és nem mégysz semmire? – mondta az asszony és ilyen felháborodott arcát még nem látta sohasem. Úgy érezte, itt a vég, legalább is rosszul érintette ez a korholás. – Cefreszagod van! – folytatta az asszony és az ablakhoz ment, hogy kinyissa. – Bűdös vagy, az ember gyomra felfordul. Tóth Sándor mondani akart valamit, de az asszony megelőzte: – Takarodj a fürdőbe, tedd rendbe magad! Kiment a fürdőbe és arra gondolt, itt vége van mindennek! Hová jutott?

Szóttalanul vacsoráztak és Tóth Sándor úgy gondolta, jobb, ha lefekszik, így legalább az asszony abbahagyja a korholást. Feküdt az ágyban, nem jött álom a szemére. Arra gondolt: – Valamit tenni kell! Ez így nem mehet tovább! Tudta, ez a fajta elhatározás, meg a körülmények, nem hoznak semmi jót. Álmodott valamit, amint felébredt, mindjárt el is felejtette. – Még az álmok is elfutnak tőlem! – jegyezte meg, ahogy borotválkozott. Nézte kissé megfakult és megvékonyodott arcát. – Hol van az a karakán srác, aki voltam pár évvel ezelőtt? Erre a kérdésre, azonban nem tudott válaszolni. Inkább elindult, hogy a sokadik napon újból megkísértse elfutó szerencsáját.

Ez a nap azért más lett. Bejött a Gömbölyűbe egy öreg nyugdíjas férfi, akivel beszédbe elegyedett. Kiderült, hogy tanárember, keres egy tapétázni tudó mestert, mert szeretné egy kicsit rendbe tenni öreg lakását. Ő már tudta, ha valamit az ember el akar intézni, azt mindig a kocsmában kell keresni...

– A nád se zörög szél nélkül! – mondta az öreg tanárembernek Tóth Sándor és arra gondolt dobogó szívvel, talán lesz egy kis meló. Finoman vázolta, hogy ő tud tapétázni, ez a szakmája. Meg is egyeztek, hogy azonnal megnézi a lakást. Így is történt. Létre is jött az üzlet, holnap kezdi a melót.

Este elújságolta Julikának, a feleségének. Az asszony látszatra örült is, legalább nem a kocsmában fog lógni, hasznosan elfoglalja magát. Tóth Sándor reggel izgatottan készült. Összeszedte szerszámain, meg a tapétázáshoz szükséges állványát és felcihelődött és elindult melózni. Három napig járt az öreg tanáremberhez. Két szobát kellett tapétázni és a mellékhelyiségeket pedig kifesteni. Ahogy dolgozott, úgy gondolta, most mestermunkát csinál, megmutatja, milyen ez a szakma és hogyan kell szépen dolgozni.

Aztán amikor végzett, nem csak a tanár úr volt elégedett, hanem ő maga is. A pénzt gondosan eltette, fogta szerszámaint és elbúcsúzott. Útja a Gömbölyű felé vezetett. Vacillált, hogy most bemenjen, vagy sem? Úgy döntött, nem! Megy haza, lássa az asszony, hogy ha meló lenne mindig, akkor rendben is jönnének a dolgok.

Így bandukolt, amikor a semmiből előtoppan Kerekes Péter, a haverja. – Hová, hová? – kérdezte lelkendezve. – Már vártunk, pár napja felénk se néztél! – neheztelt egy kicsit. – Melóztam! – szögezte le Tóth Sándor és elégedett mosoly futott át az arcán. – Az jó! – mondta Kerekes Péter. – Gyere, gurítsunk le valamit! – tette még hozzá és elvette egyik táskáját. – Nem! – válaszolt határozottan Tóth Sándor. – Nem lehet most! Megyek haza, majd máskor! – háritotta el az invitálást, de azért érezte, jó lenne egy korsó sört meginni. Viaskodott önmagával, akarta is, meg nem is. A Gömbölyű egyre közelebb került hozzájuk. Ez abban a vacillálásban úgy tűnt, mintha a dolgok fordítva történnének. Nem ők mennek arra, hanem az ivó jön feléjük, egyre közelebb, szinte kikerülhetetlenül. Egyszer aztán, akaratukon kívül, ott álltak a Gömbölyű ajtajában. Innen már csak egy mozdulat és bent vannak. A mozdulatra már nem emlékezett, de arra világosan, hogy a sörös korsó fülét fogja és a hideg ital, jóleső érzéssel csordogál át a gigáján.

Ez az este is a meló ellenére a semmibe végződött. Tóth Sándor úgy érzete, minden a régi, pénze is van, fizetett a haveroknak. Jöttek, mentek a vendégek, az idő közelgett a zárórához, amikor két nő betévedt az ivóba. Nem voltak szépségkirálynők, talán még mostani alakjukkal, felcicomázott ruhájukkal a kifutó közelébe sem mehetnének. De itt különös figyelem szegődött rájuk, mert a sok férfi között, ők ketten voltak másneműek. Azt mondják, a pénznek nincs szaga, a két nő szimata kitűnő volt, mert Tóth Sándoréhoz csapódtak. Ment az élcelődés, a sikamlós megjegyzések sora, közben cserélődtek a poharak. A hangulat fokozódott. Az alacsonyabbik nő Tóth Sanyi nyakába csimpaszkodott, amikor kinyílt az ajtó. Ott állt a maga valóságában Julika, Tóth Sándor felesége és intett a kezével.

Az intésre olyan csend támadt, hogy a legkisebb rezzenést is hallani lehetett. Senki sem mert mozdulni, olyan volt a kép, mint a moziban, amikor a vásznon megáll a vetítés, minden kimerevedett. Aztán becsapódott az ajtó, az asszony eltűnt.

Tóth Sándor a hirtelen jött történetekre, egy pillanatra megszeppent. A nyakába kapaszkodó nőt eltolta magától. Felállt, hogy induljon, mert az első reagálás ezt diktálta számára. – Csak nem szaladsz utána? – kérdezte valaki magabiztosan. – Majd otthon megtalálod! – tette hozzá Kerekes Péter és felemelte poharát. – Igyunk! – indítványozta. Erre, mint egy vezényszóra újból a régi, hangos ivóvá vált a Gömbölyű.

Most már nem volt mese, záróráig maradtak. Nehéz léptekkel cipelte táskáját és állványát hazafelé. Sokszor meg kellett állnia, mert a lépések sora nem akart passzolni. Felbotorkált az emeletre, közben a lépcsőházi villany is elaludt. Alig találta a kapcsolót, hogy újból világosság legyen. A lakás ajtaja előtt megdöbbentő kép fogadta. Egy nagy bőrönd állt az ajtó előtt, mellette cipői és több ruhája rádobva. Tudta, itt valami történt, de hirtelen nem tudta felfogni, hogy mi. Csengetett. Semmi válasz. Újból megnyomta a csengőt, közben a kulcsot szerette volna beilleszteni a zárba. Nem ment, mert a másik kulcs belülről benne volt a zárban.

Tóth Sándor leült a lépcsőre, bámult a semmibe. Először a bezárt ajtót nézte, arra az út elzárva. Aztán a lefelé vivő lépcsőre tévedt tekintete, arra lehet menni. Úgy érezte nincs ereje semmire, közben a lépcsőházi villany is elaludt, csak az átláthatatlan sötétség maradt, tartósan.

Három kalap

Sanyi, amióta az eszét tudja (mire kellene használni), mindig hajadonfővel járt. Sosem volt sapkája, se télen, se nyáron. Történt aztán, hogy új munkahelyre került, egy hivatalban lett tisztviselő. Ez a beosztás már nem engedte meg, hogy csak úgy pulóverben, lezserül mászkáljon. Jobb kinézetűnek kellett lennie, legalább is öltözetben. Sanyinak ez nem tűnt fel, minden reggel vasalt inget tett eléje a felesége, azt felvette, pantallót húzott és zakót öltött. Meg volt elégedve magával.

Ott a hivatalban dolgozott egy kollégája. Jóska volt a neve, egy irodában ültek, itt fogadták az ügyfeleket. Jóska is hajadonfővel járt, csak abban különbözött Sanyitól, hogy értelmes fejét elhagyta az a buta haj. Ez még talán nem is lett volna baj, hiszen nem volt felírva sehova sem. De jött az ősz, a hidegebb hónapok és Jóska kitalálta, vegyenek kalapot. Mármint mind a ketten. Együtt jártak vidékre, kiszállásra is, mindenki tette a dolgát, ebben nem is volt semmi baj.

Mind a ketten barátkoztak a gondolattal, hogy kalapot vesznek. El is mentek az üzletbe, felpróbáltak a Misiknél – így hívták az üzletest – vagy egy tucat kalapot. Aztán választottak. Sötétszürke kalapot, egy kicsit sötétebb szürke szalaggal. A kalap alsó karimáján pedig egy fekete, pár milliméteres bőr csíkkal, körben. Teljesen egyformát. Már így is jöttek ki az üzletből, fejükön a kalappal.

Bent a hivatalban, az irodában még alakítottak a formáján, hogyan is hordják. Aztán ebben is lett megállapodás. Ettől kezdve Sanyi és Jóska viselte a kalapot. Reggel, ha jöttek, fejükön a kalap, délben, ha mentek az étterembe, fejükön a kalap, este munkavégeztével, fejükön a kalap.

Nem voltak egyformák, még természetben is különböztek, mégis azt mondták: – Jönnek az ikrek! Mindenki csodálta a kalapokat, a választást, a viselést.

Így teltek a napok, már befordultak a tél finisébe, amikor Sanyi és Jóska együtt mentek az utcán. Azt vették észre, hogy a hivatal elnöke jön velük szembe. Valami furcsa érzésük támadt, talán kérdőre vonja őket, mit járkálnak hivatali időben az utcán. Hirtelen földbe gyökerezett a lábuk, az elnök is megtorpant, nem a találkozás miatt, hanem azért, mert az ő fején is kalap volt, pont olyan, mint az övék.

Elnyújtott sípszó

A három személykocsiból és egy 325-ös sorozatszámu gőzmozdonyból álló szerelvény Dalabból Rét községig közlekedett. Menetrend szerint, mindennap. Ez egy szárnyvonal volt, Dalabból 15 óra 40-kor indultak és közben két falu, Kávás és Becsi érintésével értek Rétre. A menetidő nem volt több harmincöt percnél. Kiss János ötvenéves mozdonyvezető már tíz éve szolgált mostani váltótársával, Sebes Ferencel ezen a kis gőzösön. Előtte bent a városban, a nagy pályaudvaron dolgozott, egy hasonló tolatómozdonyon. Onnan néha, főleg a nyári szabadságolások idején, elrángatták, nagyobb mozdonyokra. Egyszer két hétig vezetett egy 424-es mozdonyt, Budapest és Békéscsaba között. Az nagy élmény volt számára, meg szakmai kihívás is. Mert mozdony és mozdony között azért van különbség, ezt megtapasztalta. – A nők sem egyformák! – mondta mindig, ha erről a kiruccanásról faggatták. A mai, pénteki indulásra felkészültek, Sebes Ferenc fűtővel. Sebes nem volt több harminc évesnél, nem akart ő vasutas lenni, itt volt csak meló, elvállalta, Először nem tetszett, mert piszkos, szénporos, gázos, füstös lett mindene. Aztán egy idő után, ha nem érezte ezt a szag kavalkádot, már hiányzott neki. Meg azt szerette, ha megpakolta a kazánt szénnel, égett rendesen, volt gőz bőven és füst a levegőben, kikönyökölve a mozdonyból, élvezte az elsuhanó tájat. Szabadnak érezte magát. Kiss Jánossal alkottak egy párt, ki is jöttek egymással, még hangos szó sem volt köztük, sohasem. Mindenki tudta a dolgát, nem kellett arra figyelmeztetni. Kiss János indulás előtt nézte a zsebóráját, melyet egy fémláncon a mozdony oldalsó ablakának a görbölőjére szokott felakasztani. Az óra itt himbálózott, régi jószág volt, Kiss szerette, mert rugós szerkezete megbízhatóan vitte körbe-körbe a mutatókat és mutatta az időt pontosan, amely a vasútnál létfontosságú volt. A vasút egy egyszerű logikával felépített rend szerint működött. A fővonalakon közlekedtek a gyorsvonatok, elvétele egy-két személy. Aztán ezekhez kapcsolódtak jobbra, balra leágazásokból a szárnyvonalak. Így csatlakoztak egymáshoz a vonatok, melyek percnyi pontossággal közlekedtek. A mai napon is, mert a vonatnak a megadott időben kellett elindulnia, meg egy szomorú esemény is kísérté útjukat, ma 16 órakor temetik Decsiben, Ellenbach Pál vasutas forgalmista kollégájukat és ők abban az időben pont a temető mellett haladnak el szerelvényükkel. Nem lehetnek ott a temetésen, mert a szolgálat az szolgálat, a vonatközlekedés meg nem állhat le. Ellenbach Pál forgalmi szolgálattevő volt Decsiben. A szívével voltak gondok, alig múlt ötven éves, amikor a baj érte, felesége és két gyermeke gyászolja. Jó kolléga volt, megbízható, szerették őt, mindig számíthattak rá. A MÁV saját halottjának tekintette, vállalta a temetéssel járó költségeket, szervezéseket.

A véletlen hozta, mert az életben sok véletlen kíséri az ember útját, hogy az útba eső Kávás községben is temetésre készültek. Ugyan ebben az időben temették Tóth Mari nénit, aki egyedül élt egy régi házban, hozzátartozója nem volt. A napokban töltötte a hetvenkilencedik születésnapját. Mondta is, hogy jövőre, a nyolcvanadikon, majd csapunk egy kis búcsú mulatságot, mert az már rég volt az életében. – Azt az egy évet már kibőjtölöm valahogy! – mondta. – Mert az, szép kerek szám lesz! Aztán a sors közbeszólt, az Úr magához szólította. Így szomorú délutánnak mutatkozott ez az idő, Kávás községben is, meg Decsiben is.

A 3127-es szerelvény, mert minden vonatnak pontos száma van, ott toporzékol, indulásra várva Dalab község, három sín párból álló pályaudvarán. Az indulási erő abból fakadt, hogy ilyenkor Sebes Ferenc jól megrakta a kazánt. A gőz feszítette a csöveket, szinte kitörni készült, hatalmas erővel, de ezt csak úgy tehette, ha Kiss János mozdonyvezető, elfordította a vesztínget. Így adott utat a gőznek, amely pedig befogott erejével tolt a kerekre szerelt csatlókat, elindítva a mozdonyt. Megkapták a jelet az indulásra, Kiss előre tolt az indítókart. A kicsapódó gőz körbefogta a 325-ös mozdony acél, fekete testét. Nagyokat szusszantott, a kéményen feltört a füst és szép lassan elindult a vonat. Az óra pontosan 15,40-et mutatott.

Áthaladtak a váltókon és már kint is voltak a nyílt pályán. A vonat elérte utazó sebességét, amely nem volt nagyobb olyan óránkénti negyven kilométernél. Ez az a sebesség, amikor már nem lehet felugrani a vonatra, mert túl gyors. Leugrani sem lehet, mert már nem biztonságos. Az ennél nagyobb sebességet pedig már a pálya sem bírná el, meg a vonat kocsik is nagyobb lendülettel bukdácsolnának az öreg síneken. Így zakatoltak, egyenletes lendülettel. A sínek mellett szántóföldek. Mindkét oldalon kukorica, éréshez közeledve, így szeptember közepén. A zöld levelek szélei már barnába hajlottak. Sebes Feri ott könyökölt a mozdony baloldali ablakában. Nézte a kukorica sorokat, melyek egymáshoz közeli párhuzamosságukban, a szemmel már nem követhető, tábla végéig futottak. Próbált köztük végig nézni, de nem sikerült, mert olyan gyorsan nem tudta a szemét a sorok között végig vezetni, hogy a végére érjen, mert ebből a sebességből, újabb sorközök következtek. Ahogy így játszadozott, ő hallotta meg először a távoli harangszót, amely Kávás templomtornyából erre hozott a szél. Mondta is Kiss mozdonyvezetőnek: – Temetésre harangoznak! A vonat a temetőhöz ért, látni lehetett a gyászolókat, ahogy körbefogták a kiásott sírgödröt, a mellé tett koporsót, Tóth Mari néni földi maradványaival. Az éppen szertartását, végző papot, ahogy a tömjénes füstölőt lendítette oldalra. Kiss János nem szólt egy szót sem, csak meghúzta a vonat sípját kinyitó függő kart. A kitörő gőz a szerkezetben, nem sípoló hangot keltett, inkább egy fájdalmas, felkiáltást. Lehetett látni, hogy a gyászolók egy pillanatra a tekintetüket a sípoló vonat felé fordítják, mintha mondanák: – Köszönjük! Kiss János pedig, amikor levette kezét a függőkarról, annyit mondott: – Nyugodjon békében!

A vonat tovább ment, majd pontosan 15,50-kor, menetrend szerint, elérte Kávás község megállóját. Nagy szusszanásokkal fékezett, megvárta, amíg az utasok le és felszálltak. A kalauz sípolt és ugyan ilyen szusszanások közepette, tovább ment. Becsi állomáson 16 órakor álltak meg. A forgalmi irodából, a több éve megszokott Ellenbach Pál helyett, aki a közeli temetőben várta kiterítve, hogy testét az elkövetkező percekben visszaadják az anyaföldnek – porból lettünk, porrá leszünk – örök meghatározás szerint – az új forgalmista fogadta a vonatot. Piros tányérsapkával a fején Ilona állt a peronon. Sebes Ferenc fűtő szeme mindjárt megakadt rajta. Fehér blúz volt a lányon, meg kék szoknya, fekete papucscipő, hóna alatt, karjával a testéhez szorítva a zöldmezős indító tárcsa. Szemét nem tudta levenni a lány blúzáról, formás mellei egyetlen ráncot sem engedtek rajta. Eszébe sem jutott, hogy egy pillanattal ezelőtt hiányolta elvesztett kollégáját, a következő másodpercekben az érzelmi szálak a szomorúságtól, az izgalmi látványhoz ugrottak. Az élet nem áll meg, egyetlen másodpercre sem, meg minden

tovább, hiába a tragédia. A szív, a lélek talán érzékeli a bajt, de ott van jelen a továbbélés, egyetlen lehetősége is.

Sebes Feri nézte a lányt, nem vette le róla a szemét, ahogy a mozdony elindult az állomásról. Áthaladtak egy sorompóval elzárt úttájrón, innen kezdve balra kanyarodott a sínpálya, már nem lehetett látni Becsi állomás épületét. Sebes megfogta a fogantyúban végződő, rövid nyelű lapátot és dobott a tűzre három lapát szemet. Aztán kikönyökölt az ablakon, tudta, hogy a vonat, pár perc múlva a temetőhöz ér, amely egy közeli domboldalon terült el. A temetőt magas és terebélyes gesztenyefák övezték körbe. Régen, biztos abból a meggondolásból ültették ezeket a fákat, hogy szép legyen a temető, a nagy fák nyugalmat árasztottak, az oda kilátogató hozzátartozónak, ismerősnek. Sugallva azt a később bekövetkező, de vissza már nem fordítható folyamatot, itt nyugalom, örök béke lesz.

Hasonlóan, mint Kávásnál, itt is kint állt a temetőben a gyászolók sokasága. Mindjárt megállapítható volt, hogy többen vannak, mint ott voltak. Jól kivehető volt a kiásott sírgödör, a ravatal körül álló, egyenruhás vasutasok sora. A pályafelvigyázó mondta a búcsúbeszédet. Oldalra fésült ősz haját lengette a szél, de ezzel ő most nem törődött. Kiss János mozdonyvezető, csökkentette a sebességet és amint visszakapcsolt, bal kezét a mozdony sípjának függőkarjára tette és meghúzta. A fekete 325-ös mozdony, önmagában is életre kelt. Gyász színében, melyet állandóan viselt, de nem vették eddig komolyan, elnyújtva sípolt. Ezt a sípolást nem hagyta abba, csak fújta a gőzt, adta a keserű hangú, örök búcsúnak szánt, vas jajszavát. Kerekei csattogtak a sínek illesztésein, egyenletes, pontos ütemben, mintha a sípoláshoz, pergő dobszólo vegyülne. Ellenbach Pálnak, a vasutasnak, az égi pályaudvarra bebocsátást kérve. A vonatot már rég nem lehetett látni, de a sípszó ott keringett a temető fái és a sírhantok között, még este is.

Az öreg temetőőr

A haláleset mindig tragikus. Tragikus bárkit érint, ez alól nincs kivétel. Talán ez az egyetlen esemény, amelyre sem belépőt, sem kilépőt nem lehet váltani. Ezt még eddig nem tudták árucikké minősíteni (hacsak nem egy megrendelt gyilkosságról, vagy ilyen szándékról van esetleg szó). Ez egyformán érinti a szegényt, a gazdagot. A kiváltság csak az, hogy a gazdagnak nem okoz fejtörést egy temetés lebonyolítása, de a szegény embernek még ezért is meg kell szenvednie.

Péter bácsival a temetőben találkoztam. Szép idő volt. Sütött a nap és a fák levelei a színskála minden színében pompáztak. Ő volt ebben a faluban a temetőőr. Most ment nyugdíjba. Mesélt az elmúlt ötven évről, melyet többségében itt töltött el.

– Az volt a szokás, hogy a kis kápolnában ravatalozták fel az elhunytat. Amikor a szertartásnak vége volt, a hozzátartozó családjából szedtek össze négy embert, akik a koporsót vitték a sírhoz. Ha ez a négy ember nem jött össze, mert a középkorú, még cipekedni tudó férfiak száma ennél kevesebb volt, akkor a közeli rokonságból egészítettek ki a létszámot. Ugyanis női rokonok nem cipelhették a halottat. Ez a szokás ment is egy darabig, de amikor kezdett benépesedni a temető és egyre messzebb kellett a halottat elvinni, ez a szokás megváltozott. Ekkor kezdtek belépni a vállalkozók, mert ugye mindig mindenre akadt vállalkozó. Persze akkor még jobban, ha ebben is üzletet szimatoltak. Eleinte volt a ló vontatta Szent Mihály Szekér, melyet a motorizáció felváltott, pöfögő masináival. Ma már a hamvasztás utáni urnás temetésnél visszacsatolt az ősi szokás. Az urnát ismét emberek viszik, szám szerint a négy helyett kettő. A gyászoló hozzátartozók pedig követik – itt megállt, cigarettát vett elő, rágyújtott és a füstöt hosszan kifújta.

A temetésnél – folytatta – amikor a kápolnában feküdt kiterítve a földi létből távozó, a gyászolók kint gyülekeztek. A kíváncsiabbak, akik még azt is megfigyelték, ki mikor és mennyit sírt, jajveszékelt, vagy éppen fegyelmezetten, közömbösen viselte el a halál jelenlétét. A temetés után, mint egy film vagy hangfelvétel lenne, ezek az emberek vissza tudták pergetni az eseményeket. Ebben a faluban a Sipos Rozi néni volt ilyen. Persze, megjegyzéseket is fűzve hozzá. Nem mindenki nézte meg a halottat, mielőtt lezárták volna a koporsót. Volt, aki azt mondta, ő úgy őrzi meg emlékezetében, ahogy utoljára látta, vagy találkozott vele. A kíváncsiabbak azért bemerészkedtek, aztán szótlánul távoztak – intett a kezével. – Tudják, de még nem fogalmazódott meg bennük az a megállapítás, melyet egy amerikai író mondott: A halál nem fáj, csak az élet kínozza meg az embert. Itt hosszabb szünetet tartott.

– A kint várakozók két csoportba verődtek. Az egyik oldalon az asszonyok gyerekekkel, a másik oldalon a férfiak. Az asszonyok többsége érzelmesebben élte meg az eltávozó utolsó perceit.

Sírtak, pityeregtek, szipogtak, ki-ki vérmérséklete szerint. Törölgették arcukat, ahol a könnycseppek nyomokat hagytak. Sugdolózva beszélgettek, a hangos szó ilyenkor nem illett – itt egy kis szünetet tartott.

– A férfiak már keményebben viselték ezeket a dolgokat. Egy-egy ilyen temetési esemény során minden alkalommal szóba került: – Hány éves vagy? – Most majd te következel! Aztán úgy is lett. Valaki egyszer szerényen, csendben megszólalt: – Most majd én következem! A halál úgy látszik, vette a lapot, mert ő következett, nem tett kivételt – fejezte be. Az elszívott cigarettacsikket cipőjével beletaposta a fűbe.

– Még amikor nem voltak temetkezési vállalkozók, régebben a faluban mindig volt egy ember, aki az elhunynak kiásta a sírt. A községházán, majd a tanácsházán, vagy a plébánián megmondták, hová lehet temetni. Ezt az embert a hozzátartozók megkérték, megfogadták a sír kiásására, természetesen fizetség fejében. Legfeljebb akadt olyan helyzet is, hogy a családból egy fiatalabb férfi be is segített ebbe a munkába.

– Amikor leeresztették a koporsót, a sír behantolásában is segítettek a család fiatalabb férfi tagjai. Akkor még lehetett hallani, hogy: – Eltemettem az apámat! A természet rendje szerint a fiatalabb eltemeti az öreget, amikor annak eljön az ideje. Ez a cselekedet így emberközeli volt. Megadta az öregnek a végtisztességet. Rám nézett, várta a helyeslést. Én csak intettem a fejemmel, így igaz!

– A temetőt már régebben is olyan helynek tekintették a település lakosai, amely sérthetetlen, szent hely. Ott nyugszanak az eltávozott hozzátartozók, édesapák, édesanyák. Ez a természetes, mert az életkor ezt követeli. Gyászosabb és fájdalmasabb, ha az élő szülő gyermekei – lánya, fia – pihen ott. Ezt már nehezebben lehet megélni. Ott kap végső pihenőhelyet az öregszülők bármelyike, barátunk vagy sajnós szerelmünk is. A hagyományok szerint a hozzátartozók ápolják a sírokat, virágot ültetnek. Halottak napja környékén, mint most, aki csak teheti, ellátogat a megfelelő temetőbe, hogy lerója együttérző háláját, volt kedves hozzátartozójánál, akivel valamilyen szoros kapcsolatban volt élete során. Ilyenkor koszorúk, élő virágok sokasága borítja a sírokat. Halottak napján előtte és azon a napon az esti szürkület a temető körül mozgó, vörös fényben úszik a megnyújtott gyertyák világától. Révedezett el tekintete, kifejezve azt a tényt, hogy munkája során sokszor látott ilyet.

A temető a megnyugvást jelenti. Persze ezt a megnyugvást vannak akik, nem tartják tiszteletben. Hányszor lehet hallani, hogy fiatalok, akik még nem élték át az eltávozás transzát, vandál módon pusztítanak, sírokat gyaláznak meg azzal, hogy ledöntik a fejfákat, károkat okozva ezzel. Szinte megmagyarázhatatlan ez a fajta magatartási forma. Beszédében, ahogy itt tartott, egyre magasabbra emelte hangját. Rám nézett és nyugtatólag intett. – Még szerencse, hogy ebben a temetőben nem történt ilyen.

– Biztosan sehol sem tanítják ezt a viselkedési formát. Inkább vagányság, a mások előtti kitörés vezérli ezeket a vandál fiatalokat. Egyikőjük sem gondol arra, ha majd egyszer ő kényszerül nyugvóhelyül megválasztani itt a sírhelyet, és hasonszőrű fickók kihúzzák a fejfáját, sírját így névtelenné téve, mit szólna hozzá? A halottgyalázás a bűnök lajstromán biztosan az elsők között szerepel. Péter bácsi felállt arról a kispadról, melyet Kovácsék tettek a sírhant végibe, hogy leülve egy kicsit elmerengjenek a múlt felett. Aztán tett pár lépést, menni készült, már későre hajlott az idő. Elkísértem egy darabig. Menet közben is beszélt, mintha összegezné e kert sorsát.

– Itt még falun azért a régi hagyományok érvényesülnek. A városban más a helyzet. Ott azért sokkal magányosabbak. Olvastam, egy orosz író, úgy hívták, hogy Lev Tolsztoj, azt mondta: – városban az ember akár száz évet is élélhet úgy, hogy nem veszi észre, hogy már régen halott.

– Ma már más a világ. Egyszerűen rendelkezik a dolgok felett. Megfogadnak egy vállalkozót, aki erre szakosodott. A temetkezés is „szakma” lett. Elmegy az ember, megrendeli a temetést, lehet hozzá extrákat is, kinek mire futja. Aztán az egyeztetett hely és időpont szerint megjelenik a gyászoló család, és menetrend szerint lezajlik a temetés. A „megrendelőnek” nincs más feladata, csak fizetni, elbúcsúzni a távozótól, sírni, a könnyeket törölni, majd a halotti toron vigaszt nyerni és élni az életet tovább. Kezet nyújtott és elbúcsúzott tőlem. Kilépett a temető kapuján és apró léptekkel elindult – most még – hazafelé.

Az a fránya „baloldal”!

Tamás hatvanöt éves lett. Ebben a korban az ember többször gondol a betegségekre, meg a halálára. Ez egyértelmű, mert apja hatvannégy évesen halt meg. Akkor még negyven éves volt, és arra gondolt: vajon ő megéri-e ezt az időt? És íme, már egy évvel túl is élte.

Mégis a betegségek jutottak az eszébe. Először is a fürdőszobában az elzáró csapot kellett megszerelnie. Nem nagy kedvvel fogott hozzá, de a felesége már hetek óta szidalmazta tétlenségét. Vett egy nagy levegőt és hozzáfogott. Órákig babrált vele, a bal kézfeje is megsérült. A vérzés alig akart elállni. Felesége bekötötte a kezét, folytatta a munkát. Egy nagyobb kombinált fogós húzásnál a kulcs leugrott, ő pedig elvágódott, nekiesett bal oldalával a fürdőkád szélének. Megrepedt egy bordája. Hetekig otthon ült a szobában és gondolkodott.

Eszébe jutott, hogy a katonaságnál szerveztek egyszer egy focimeccset a zászlóaljak között. Vehemens, túlfűtött fiatalok találkoztak a pályán, ennek aztán az lett az eredménye, hogy egy támadás során felrúgták. Sérült a bal térde, egy jó tenyérynyi darabon lejtött a bőr. Szerencsétlenségére a pálya salakos volt, a salakdarabok bennmaradtak a sebben, az ügyeletes felcsernek fogalma sem volt, mit lehet ezzel kezdeni. Éveken keresztül olyan volt a bal térde alatt a sérült rész, mintha tetoválták volna, de semmiféle ábrát ez a kép nem mutatott.

Teltek az évek, minden ment a megszokott kerékvágásban, annak rendje szerint. Egy őszi napon az egyik kollégája meghívta új borának kóstolására. Poharazgattak, csendben beszélgettek, aztán arra eszmélt fel, hogy az utolsó busz is elmegy, mert annyi az idő, tehát sietni kell. Szedte is a lábát, hogy még időben, a megállóban elérje, mert a busz nem vár. Az a fránya jármű pontosan érkezett. Ő csak a buszra koncentrált, az útjába került padot nem vette észre. Átesett rajta, elterült a placcon. Csak a távolodó féklámpák világítottak, nyögését kísérve. A bal alsó lábszára sérült. Egy nagy vérömleny keletkezett, amelynek nyomai ma is jól látszanak.

Pár év múlva a felesége arra kérte, a ház előtti kiskertben sövénynek ültessen cserjéket. A kiskert egy vastag zsineggel volt körülhatárolva, hogy a szomszédok lássák, meddig az övék. Megásta a fészkeket, a cserjéket egyenként a járdáról hordta be. Már a negyediket akarta elültetni, amikor a madzagkerítésen fennakadt a bal lába. Elvágódott a frissen ásott kertben. Vágódás közben, tudta, az esés ívéen már nem tud korrigálni, tehetetlen volt. A bal könyökére esett, onnan leszakadt a tartó izom. Műtét, kórház, gipsz, gyógytorna, de nem lett tökéletes. Az időváltozást már pár nappal korábban megérzi.

Aztán egyszer a család úgy határozott, hogy megnézik a Keszthelyi Festetics Kastélyt. A kirándulással nem is volt gond, csak útban hazafelé Tamást arra kérte a felesége, hogy az autó csomagtartójából vegye ki az üdítőt. A lánya volt a sofőr, ő az anyósülésen nézelődött, de amikor kiszállt a kocsiból, az esti szürkületben nem látta, hogy éppen egy mély árok partján állnak. Csak egy lépést tudott tenni, nagy zuhanással a mély árokba pottyant. A kórházban megállapították, hogy a bal vállából kitört egy darab csont. Mivel műteni ezt nem lehet, így hat hétre, a felső testére egy szoros, neccelt hálót kapott. Ebben bénázta végig ezt az időt, azóta a könyöke mellett a válla sem mozog eredeti pályáján.

Egyszer apja mondta neki, hogy a férfiasságát a baloldalon kell hordania a nadrágban. A mondás szerint kardnak, csatnak, meg annak bal felől a helye. Ezt a balosságot ő úgy érzi, többszörösen megszenvedte.

Egyedül

Erzsi néni – férje után – családi nevén Varga Pálné finom húslevest főzött. Jól felzöldségezte, ahogy a férje Pál uram – Varga Pál – azt már több mint ötven éve szerette. Sietett a csomagolással, mert a városba vivő egyórai buszt el kell érnie, mert a kórházban kettőtől van látogatás. Varga Pál a hetvennyolc évével most került először ebbe a városi intézménybe. Eddig elkerülte minden nyavalya, meg nem is nyűglődött sokáig, ha valami baja volt. Mindig mondta, az ő szervezete olyan, hogy minden hibát helyreállít. Ebben talán nem is tévedett, mert úgy élt, mérséklettel, ahogy az illik. Csupán a szívére panaszkodott néha, ilyenkor ivott a házi pálinkából egy kupicával, mondván ez szíverősítő gyógyszer és a baj elszállt.

Pár nappal ezelőtt azonban olyan szorítást érzett, hogy a pálinka után sem múlt el, mentőt kellett hívni. Az orvosok komor arccal néztek Erzsike nénire, ha hogyléte felől érdeklődött. Legtöbbször csak megveregették a vállát. – Nyugalom, rendbe fog jönni! – vigasztalták, de ez a mondat egyáltalán nem volt kecsegtető számára. Már egyszer belegondolt, mi lesz akkor, ha... Ez a bizonyos ha, természetes módon vetődik fel az ember gondolatában, úgy közel a nyolcvanhoz. Ezt azonban nem merte, nem akarta folytatni. Tudta, ha az a bizonyos, ha bekövetkezik, akkor ő egyedül marad, magányosan. Aztán mi lesz vele?

Inkább a csomagolásra figyelt, mert most ez a legfontosabb. Szépen összekészítette, a levest egy jól zárható üvegbe tette. A zöldségeket, meg egy kis húst egy műanyag tálba. Az egészet egy fonott kosárba helyezte, mert ezt könnyen viheti, le lehet tenni, nem kell fogni. A busz pontos volt, időben a kórházhoz ért. Megkereste a liftet, szemüveget vett elő és megnyomta a 6-os gombot. Ez jelentette az emeletet, meg a kardiológiai osztályt, melynek nevét ki sem tudta mondani. Csak annyit jegyzett meg, hogy a liftből ha kiszáll, jobbra kell mennie és Pál uram az 5-ös számú szobában van, mindjárt, ahogy belép a szoba ajtaján, jobbra az első ágy.

A lift halk neszezéssel emelkedett, majd kinyílt az ajtó: Erzsike néni, kezében a kosárral, a húslevessel jobbra fordult, belépett az 5-ös számú ajtón. Ott érte a döbbenet, jobbra az első ágy üres volt.

Csak állt az ajtóban, szinte földbe gyökerezett a lába. A többi ágyon fekvő betegek csendben feküdtek. Aztán egy nővér jelent meg az ajtóban és megérintette Erzsike néni karját.

– Tessék velem jönni! – mondta kedves hangon és irányította egy másik szoba felé.

Már sejtette, hogy nagy a baj. A gondolatot azért nem engedte magához, hátha csak elvitték egy másik vizsgálóba. A nővér egy kezelő helyiségbe irányította, leültette, megfogta a kezét, ránézett, kedves kék szemekkel.

– Pali bácsi az éjjel eltávozott. Nem bírta a szíve – mondta kedves, megnyugtató hangon. Még hozzá tette: – Nem szenvedett, csendben elaludt.

Erzsike néni könnyes szemmel a szemközti falat nézte. Nem látott ott semmit, de nem vette le szemét róla. Aztán arra gondolt, ilyen egyszerű a távozás. Fogja az ember magát és egy kórházi ágyon elalszik, és csak úgy kísétál ebből a világból.

Nem szól semmit, vagy lehet, hogy szólt, de nem hallotta senki. Még ült ott egy darabig, erőt gyűjtött, felállt és kosárral a kezében, benne a finom levessel, kijött a kórházból. Szinte nem is tudta merre megy, csak lépegetett lassú léptekkel és Pál uram arcát látta maga előtt.

Aztán arra eszmélt, hogy a buszon ül, utazik hazafelé. Kezében fogja a fonott kosarat, benne a levessel. Nem szólt senkihez, kinézett a busz ablakán, a táj hosszú vonalak formájában futott a szeme előtt.

Hazaérkezve bement a konyhába, letette a kosarat, levetkőzött. Aztán a levest egy fehér kis fazékba öntötte az üvegből. Ebbe kezdte melegíteni. Az asztalra két tányért tett, mellé szalvétát és kanalat. Mikor a leves megmelegedett, az asztal közepére tette, egy lapos deszkára. Leült az asztalhoz, mint mindig, ugyan úgy. Várta Pál uramat a vacsorához. Ült, várakozott, talán már egy fél óra is elmúlt. A leves is langyos lett, de ő kitartóan ült szótlanul, nézte az ajtót és várt.

A fogas

Ő egy fogas, ruhafogas, mégpedig álló és köznyelven, thonet fogas. A színe sötétbarna. Nem szereti ezt a színt, sohasem szerette. Amikor még az esztergapadra feltették azt az élettelen fát, melyből az álló részt faragták ki és nyiladozni kezdett értelme, már eldöntötte, milyen fogas akar lenni. Körülnézett és látta sorban a thonet fogasokat, volt közte szürke, faszínű, barna és fehér, a fehér tetszett a legjobban. Mondták ott, hogy ez inkább kórházi fogas. Ezzel ő azonban nem törődött.

Emberben is van ilyen!

Amikor összerakták, már, mint a hajlított lábait és a kalap és kabáttartó részt, arra számított, hogy a fehér festőbe viszik. Aztán jött egy ember, felpakolta őt meg legalább tíz társát és a barna pácolóba került. Szomorú lett, már nem tudott tiltakozni sem és bánatosan várta sorsát a raktárban.

Ember is van így!

Aztán szállítómunkások jöttek a raktárba, összeszedtek vagy húsz ilyen hasonló barna fogast, felrakták egy teherautó platójára és elvitték őket vidékre. Akkor avattak egy főiskolai kollégiumot és ő a 6-os szobába került. Az első lakók fiúk voltak. Hárman laktak itt, mert háromágyas volt a szoba. A fiúk mindig kiabáltak, állandóan szólt a zene, lányok is betértek ide, ügyesen tudták ezek a fiúk szervezni a dolgokat. Sokszor maradtak kettesben, mármint egy fiú és egy lány. A szoba zárját valaki elrontotta, az ajtót nem lehetett bezárni, de kellett az a tizenöt perc intimitás, hogy biztosan zavartalan legyen minden. Ilyenkor őt, a fogast használták retesz kitámasztónak. Látott ilyenkor sokkmindent, már a végén szakértő is lett a látottakban.

Emberben is van ilyen!

Az évek során lakott ő már több földszinti szobában, az utóbbi időben egy nyári nagytakarítás után felkerült az emeletre. Itt lányok voltak, de ezek a szobák kétágyasokra szabottak. Szeptemberben, amikor bekerültek a hallgatók, akkor pár hétig az elosztás szerint aludtak, laktak a kollégisták. Aztán, mintha egy láthatatlan kéz, amikor megkeveri a kártyákat, ők is összegabalyodtak, alaposan.

Embereknél is van ilyen!

A fogast többször javították, a sokfajta megpróbáltatás nem használt neki. Több évi szolgálat után már eléggé kopott volt, a festék, az a barna, sok helyen hiányzott. A fa részek is kivirítottak, olyan volt így, mintha terepruhába lenne, kint a harcmezőn. Ez utóbbi rendben is lenne, hiszen látott ő itt elég harcot, bekerítést, kilövést, sérülést, elvérzést.

Emberben is van ilyen!

Azért mindig túlélte, fogas maradt, az eredeti állapotában. Csak a színe nem volt az igazi. Sajnos azonban őt is utolérte a vég, mármint a szolgálat befejezése. Jött egy nagy felújítás, a főiskola szerzett pénzt egy pályázaton. Ennek a vége az lett, hogy több tárgytársával, asztalokkal, székekkel, ágyakkal ő is selejtezésre került. Köznapi nyelven, nyugdíjba helyezték. Szívesen maradt volna még, de nem lehetett.

Emberek is vannak így!

Egy darabig a kollégium alagsori tárolójában állt árván és elhagyatottan a mi fogasunk. Nem történt semmi, csak a szép napok jutottak eszébe, amikor még történtek dolgok a szobákban, nappal vagy éppen éjjel, természetesen vagy éppen lopakodva. Ezeket a történeteket

többször is végigpörgette, szinte újraélte. Ilyenkor izgalommal telítődtek még megmaradt hajlított fa fogasai, lábai. De aztán ez is elmúlt, jött az üresség.

Emberrel is van ilyen!

Nagytakarítást rendeltek el, ami nem kellett, azt kiselejtezték. A fogast egy fiatal, ott dolgozó fickó vette meg, arra gondolt, egy kicsit megreparálja és jó lesz az ő albérleti szobájába, fogasnak, hiszen nem tudja ruháit, kabátját hová akasztani. Kifizette azt a néhány forintot, és vitte magával. Több évig állt ennek a srácnak a szobájában. Tanúja volt egy-egy barna, szőke, vagy éppen vörös hajú leányzó szerelmi vallomásának, érzelmi kitörésének. Egyszer-kétszer elhanyagolt férjes asszonyok, lopva szerzett boldog és kielégülő óráinak. Szóval így nyugdíjasan, itt sem unatkozott.

Emberrel is történik ilyen!

Aztán egyszer ez a fogassal bíró fiatal fickó is megelégtelt egyszerű, szürke, sivárnak mondott életét, úgy döntött, megnősül. Ez a tény aztán felkavarta az állóvizet. Volt dolga, anyakönyvvezető, esküvő, költözés, cipekedés. Vitte minden holmiját, agyongyötört ágybetétjét, amely aztán a közeli kukában landolt, felesége utasítására. A fogas is követte, de ő a lakásba, csendben, öregesen, kíváncsian.

Az ember is tesz ilyet!

A fogas az előszobában kapott helyet. Szépsége nem nyerte meg a ház asszonyának elismerését, ezt tudta az első perctől kezdve. Titkon arra is számított, mint az öregek, hogy egyszer, a megfelelő alkalomkor, kipenderítik innen. Egyelőre jó volt, mert minden olyan tárgyat, amit nem tudtak a lakásban felakasztani, a fogason kapott helyet. Sokszor a kabátok, táskák, ernyők olyan súllyal húzták thonet karjait, hogy majdnem beleszakadt.

Az öregemberrel, asszonnyal is történik ilyen!

Felújították a lakást pár év múlva. Nemcsak a falak kaptak új meszelést, pár bútor is távozott. A fogas a pincébe került. Tudta, ez a vég, innen már nincs más, csak a fűrés, a balta, a temető, a tűz. Elhamvasztják és kész! Urnába már nem kerül, minek, jobb esetben, mint fahamu, egy kerti gyümölcsfa tövét lazíthatja, porrá égett testével.

Az emberrel is történik ilyen!

A fiatal fickó is öregebb lett. Közben született lánya is felcseperedett, olyannyira, hogy már önálló életre vágyott. El is költözött a szomszédos városba, ahol sikerült lakást szerezni. De most ő volt a kezdeteknél. Az a kevés bútor, amely összegyűlt indulóként, csak pangott a lakásban. Fogas sem volt, szeget meg nem lehet csak úgy a falba verni, hogy azon lógjanak a kabátok. Itt gondoltak még egyszer utoljára a fogasra. – Apa, hozd el, és ha már fested az ablakot, meg az ajtókat, van fehér festék, kend át! A végén teljesült az élet elején áhított vágy: a fogas, fehér fogas lett! De már mindez, későn történt...

Az emberrel is előfordulhat ilyen!

Kiállt az erkélyre

Ott állt az erkélyen, várta Zsolt érkezését. Ilyenkor szokott otthonról, hat előtt tíz perccel a buszhoz sietni. Minden reggel ment a munkába, egy szomszéd városba. Még nem laktak együtt. Beáta kitekintett az utca felé. Zsolt késett vagy három percet. Mikor abba a vonalba ért, hogy láthatóvá vált, Beáta befelé, a szoba felé integetett. Mintha csalna valakit: – Gyere ki! Ezt nagyon furcsállotta, az integetés nem neki szólt. Valaki másnak. Egy pillanatra meg is torpant, aztán látta, hogy egy félmeztelen fickó lép ki a hívásra az erkélyre. Zsolt nézte, de nem ismerte, ismeretlen volt, tovább nem időzött, sietett, mert időzavarban volt. Egy éles fájdalom hasított végig rajta, csak egy pillanatig tartott, amíg látta őket. Elegendő volt, hogy szemével, mint egy objektívvel, tartós fotót készítsen. Beáta alakja, mintha elveszne a magas fickó mellett. Szőke volt és sovány, zavartan állt.

Zsolt sietett a munkába, nem volt ideje tisztázni a helyzetet Beátával. Nem tudott mire gondolni, csak latolgatta a lehetőségeket. – Biztosan valami rokon lehet? – Ha az lenne, akkor miért akarja neki megmutatni, így reggel az erkélyről? Aztán beugrott a valóság. – Biztosan egy idegen fickó! Így akar bosszút állni rajta, hogy már hónapok óta nem tud színt vallani. Mert arról már sokat beszéltek, hogy Zsolt tényleg elvállik a feleségétől. Arra a kérdésre, melyet Beáta sokszor neki szegezett, főleg egy jól sikerült éjszaka után. – Elveszel feleségül? Erre a kényes és egyértelmű kérdésre Zsolt szóval sohasem válaszolt, csak igenlően bólogatott. Ez volt a biztonságos számára, mert ha ténylegesen vallomást kellett volna tennie, csak azt válaszolta volna: – Ilyet én nem mondtam! Ez a nap rossz hangulatban telt el. Elhatározta, ennek véget vet, nincs tovább! Nem csinálja ezt a bújócskát, egyszer Beátával, egyszer meg otthon, a feleségével.

Két hét múlva vallotta be. – Lengyel vendégmunkás! – mondta Beáta. Zsolt ezt nem értette. – Te úgysem törödsz velem, kell valaki! Ez szinte hihetetlen volt. Nem tudta elképzelni, hogy csak úgy, szerez egy fickót az ágyába, aztán bemutassa az erkélyen, mint egy ereklyét. Csak azért, hogy bosszantsa.

Másfél éve költöztek ide Zsókéval, a feleségével, ebbe a városba. A házasságuk huszadik évében történt. Erre az időre ez is tönkrement, mint minden más. Zsolti nehezen viselte a változást. Ahol laktak, azt már megszokta. Itt most, az új helyen, sokat őgylgett az utcán. Egyedül hagyta az asszonyt, hogy dühöngjön. Otthon mérgezetté vált a levegő.

A presszóban sört ivott. Beáta ott állt a pultnál, mosolyogva nézett Zsoltra. Zsoltnak tetszett az asszony kihívó tekintete, de passzív maradt, csak nézte. Beáta szólította meg. – Többször figyeltelek már! Ő nem reagált erre. Azt kérdezte: – Hozhatok még egy sört? Az asszony – mert, az volt, elvált – bólintott. Nem sokat beszéltek. Mentek az utcán, már vagy egy órája. Céltnalul, egyszer csak Beáta kérdezte: – Feljössz hozzám? Nem volt kétséges. Szinte bezuhantak az ágyba. Zsolti félt, hogy a sok sörtől nem tud teljesíteni. Az izzadság kiverte a testét. Csodálkozott, ilyenben még nem volt része. Aztán egy év is eltelt. Zsolt variálni próbált. Az asszony is zaklatta, fürkésző tekintetével. Az estéket váltogatta, voltak több napos kihagyások. Ilyenkor Beáta mérges volt. – Nem tudod, hogy mit akarsz? Panaszkodott, rossz a házassága, szívesen előlről kezdené, de mással. Beáta reménykedett. De ez a huzavona felőrölte. Ő is szidalmazta, mint az asszony. Nem volt különbség. Nem volt nála már vagy két hete. Este mégis felcsengetett. Beáta szótlanul ült egy fotelban. Az ágyban sem a régi. Ez elkeserítette. Hanyagolta, még telefonon sem hívta. Azon a reggelen ment a buszhoz otthonról. Azzal járt melózni. Beáta ekkor állt az erkélyen, meg az a szőke srác. Előző este szedte fel a presszóban. A félmeztelen felkérte táncolni. Többen voltak, az építkezésen

dolgoztak itt. Vendégmunkások, lengyelből. Esténként így ütötték el az időt. Beáta nem értette a nyelvet, de a srác tudta miről van szó. Némán követte. Másnap kiállt az erkélyre, mert a nő ezt akarta. Nem tudta miért, de a kérést teljesítette.

Zsolt engedett a feleség, Zsóka kérésének, aki mintha megérezte volna ingadozását. Utazzanak le pár napra Hajdúszoboszlóra. Jót tesz neki a meleg víz, az ízületei megmerevedtek. Engedett a kérésnek. Legalább nyugta lesz, érvényesül a régi megszokás. Teltek a napok a nyaralásban. Negyedik nap Zsóka szólt. –Borzalmasan viszket!

A gyógyszerértárba az oldatot ő kérte a gyógyszerész nőtől. Zsolt jól öltözött fickó volt. Meredt szemmel néztek rá. Ő az oldatra koncentrált. Az üveget nadrágja zsebébe tette. Zsóka az utcán várta. Amikor kilépett, úgy érezte, arcára van írva: tetves! Volt már dolga pár nővel, de ilyet még nem tapasztalt. Pont tőle? El sem akarta hinni, pedig ő volt a szállító. Két hét után megbocsájtott Beátának, de minek? Sok emlék fűzte hozzá. Ezek nem történések, voltak, csupán aktusok, és milyen aktusok? Lúdbőrözött a háta, ha csak rágondolt. A csaj tapadt rá. Biztosan férjhez akart menni, újból. Említette ezt. – Te sem veszel el! Megsúgta a férjem, mert gyűlöl! – mondta Beáta. Zsolt erre dühös lett. Forrt benne az indulat. Akarta is, meg nem is Beátát. Kért magának, magától időt. – Gondolkodni kell, részletesen, mindenről. A máról, az esetleges jövőről. Még szerencse, hogy munkája naponta távolra szólította. Legalább egy hétig gondolkodott, mit tegyen? Egyelőre nem találta a választ. Közömbös lett minden. Este, mikor leszállt a buszról, arra gondolt: – Mehetek ide is, meg oda is! Mindkét helyen várnak, de minek? Ízét vesztették ezek a kapcsolatok. Ha folytatná, a folt úgyis ott maradna. Legjobb befejezni, mind a kettőt. A döntés mégis fájdalmas volt. Érezte, életéből egy darabot kiszakítottak. A sebeket, melyek nehezen gyógyulnak, csak nyalogatni tudja. Ezzel tisztában volt, de ez volt a döntése.

Szeptember elején egy barna bőröndbe bepakolt három inget, három gatyát, három trikót. Miért pont hármat? Talán azért, mert három a magyar igazság. A három nagyon erős misztikus szám, minden kultúrában jelen van. Zsolt úgy képzelte. – Miért ne lehetne az övében is jelen? Mellékelt még három zoknit, hogy teljes legyen a kép. Aztán a szokott reggeli busszal elutazott, még hátra sem akart nézni, de a saroknál, ahol a busz elhagyta a települést, mégis visszapillantott.

Szobafestő voltam három napig

Nem akartam én festőnek kiadni magamat. Ez csak úgy jött. Zsuzsinál voltam, az apja a szomszéd lakásban lakott. Arra panaszkodott, hogy festették a lakását, de a festő egy rahedli pénzt kért a munkáért. Sokallta, biztosan lenne olyan festő, aki olcsóbban megszámítaná az apja lakását, amelyik pontosan tükörképe az övének. Kérdeztem, mennyi lenne az elfogadható összeg, amely megfelelne. Sima meszelés, fehér színre és csak a szobát, meg a konyhát kell kezelésbe venni. A mellékhelyiségek tavaly kaptak egy frissítő festést. Zsuzsi kibökte, hogy negyvenezer lenne az elfogadható ár. Hirtelen átfutott az agyamon, ez rengeteg pénz, engem most ez kisegítene. Negyvenöt éves koromra albérletben laktam. Otthagytam az asszonyt, mert nyughatatlan vére miatt mindig csalt valakivel. Ezt már nem lehetett sokáig eltűrni. Nekem is van önérzetem. Ez a mostani független életem sok pénzt emészt fel, mindig zavarban voltam. Persze így haraptam erre a még nem egész ajánlatra. Ecseteltem, mint egy vérbeli festő, hogy többször készítettem már ilyen munkát. Az tény, hogy anyámnál már háromszor kifestettem a szobát. Jól is sikerült, meg egyszer úgy bámészkodásként végignézttem egy igazi szobafestő munkáját. Úgy gondoltam, ezzel megszereztem a kellő gyakorlatot. Tehát belevághatok a munkába, ha megkapom. Zsuzsi ismert, szavahihető embernek tartott. Úgy gondolta, ha ennyi pénzért megteszem, akkor enyém a meló. Meg is egyeztünk, mikor kezdek és három nap alatt kész is leszek.

Át is szaladtunk a faterjához, megbeszélni a dolgot. Az öreg bizalommal fogadott. Ár és időpont egyeztetés gyorsan lezajlott. A pénzt egy összegben oda is adta, mondta ő, most elutazik pár napra. Nyugodtan dolgozhatok, ha végzek, a kulcsot vagy a lányának adjam, ha ő nincs itthon, akkor egyszerűen dobjam be a postaládájába.

Nekikészültem, a munkahelyemen kértem kölcsönbe egy létrát, meg ecseteket, spaknit a gipszeléshez. Megvettem a nagy vödör festéket, javítási kellékeket és bevitettem a lakásba. Otthonról elvittem a felmosóvödröt a festék kikeveréséhez. Szóval minden készen állt, hogy festői tevékenységemet elkezdjem. A munkadíj tényleg jól jött, ugyanis nagyon le voltam égve, volt pár ezer forint tartozásom. Most legalább rendbe ránthatom magam.

Holnaptól három napig festő leszek. A következő nap reggel korán keltem, mire odaértem hét óra lehetett. Nagy levegőt vettem, vágjunk bele. Az igazi festők a reggelt a kocsmában indítják. Én is úgy tettem. Bevettem két felest, elkísértem egy sörrel. Mindjárt meg is jött a kedvem. Beállítottam a lakásba, göncöt cseréltem és elkezdtem a repedések javítását. Érdekes módon nem ment ez olyan egyszerűen, mert szédülni kezdtem. Nem kellett volna hirtelen annyit bekapni, meg nem is ettem. Úgy döntöttem, keresek itt a közelben egy ABC-t és veszek valami harapnivalót. Be is szereztem egy kis kenyeret, Fradi-kolbászból egy jó darabot, fél kiló paradicsomot, meg két doboz sört. Visszamentem a tett színhelyére és mivel csak a padlón volt hely, megterítettem. Befalatoztam. Egy kicsit javult a közérzetem. Folytattam a falak javítását, de a leküldött két sör után már minden munkakedvem elszállt. Tudtam, hogy az idő sürget, de úgy döntöttem, majd holnap jobban ráhajtok. Ezzel be is fejeztem az első napot és bezártam a lakást, majd visszamentem a kocsmába, hogy kipihenjem a nap fáradoimait.

Másnap arra gondoltam, valami frankó stratégiát kell kidolgozni, mert a hátralévő két napon teljesíteni kell, amit vállaltam. Ennyi szabadságom van és kész. Ezen a reggelen elkerültem a kocsmát, ha megvetnek, akkor sem játszom meg az igazi festőt. Azt magyaráztam magamnak, hogy a végén is be lehet törölközni, ha teljesítetted a napi penzumot. Úgy is volt, becsülettel megfogadtam, hogy rendesen végzem a munkát. A faljavítás után egy szép alapozó festést

vágtam le. A szoba képe estére, már a szikkadás után, elfogadhatót mutatott. Majd még holnap kap egy fedő festést és rendben lesz.

Még volt egy kis időm, megnéztem a konyhát. Hát ez gyalázatos volt. Tele volt zsírfoltokkal. Azon tűnődtem, mit tehetett itt az öreg nyugdíjas bácsi? Úgy nézett ki, mintha zsírszalonnát sütött volna és a kifröcsögő zsír apró pöttyeivel beborította a gáztűzhely környékét, egész a plafonig. Próbáltam vastagabb festéket rákenni, de a zsírfoltok maradtak. Talán egy szappanos festés kellene. Azon töprengtem, mit tegyek, amikor beugrott Karcsi barátom. Ő festő, megkérem, hogy a konyhába segítsen be. Még szerencse, hogy otthon találtam. Ecseteltem neki, milyen szaharában vagyok. A becsületem forog kockán, de azt is tudta, a pénz utáni sóvárgásom, elhamarkodott döntésre kényszerített. Lehívtam a sarki presszóba, bele tuktáltam három felest, meg egy sört. Ígérte, reggel jön velem, és rendbe hozza a dolgot.

Nyugtalanul aludtam, azt álmodtam, hogy az öreg nyugdíjas bácsi ott balhézik velem a lépcsőházban, és nyereszkedő kontárnak titulál. A ház lakói pedig kíváncsian bámulnak a képembe. Szerettem volna elszaladni, de nem mentek a lábaim. Leizzadva ébredtem, izgatott a harmadik nap hogyan fog végződni. Karcsi barátom tartotta az ígérését, a megbeszélt helyen várt. Elkezdtünk dolgozni, ő a konyhát vette birtokba, én pedig a szobát próbáltam befejezni. Közben Karcsi elszaladt egy festékboltba. Hozott valamit, amit a festékbe kevert. Rutinosan meszelt, festett. A zsírfoltok elhalványultak, de egy-kettő továbbra is hirdette szívósságát. Ezt már nem lehet teljesen helyre hozni, csak egy újabb, alaposabb festéssel, melyre sajnos nincs idő. Munka végeztével, összeszedtem a szerszámokat, félve nyugtáztam, hogy ennyire tellett festői tudással, segítséggel. Karcsit kifizettem, ötezret kért, meg amit még a kocsmába megittunk. Este az ágyban, ahogy feküdtem egy idézet jutott az eszembe: „ne vállalj kottalapozgatást, ha nem ismered a hangjegyeket!” Teljesen egyetértettem ezzel.

Másnap délután kerestem Zsuzsát a kulcs miatt. Izgultam, mit szól majd a melóhoz, de szerencsére nem volt otthon, hiába nyomtam a csengőt. A kulcsot egy papírba csavartam, hogy álcázzam, távozáskor bedobtam a fater postaládájába. Ahogy mentem az utcán az járt a fejemben, nem kellett volna ebbe belevágni. Az ember szorult helyzetében, néha hoz olyan elhamarkodott döntést, melyet később megbán, mint az a kutya, amelyik kilencet kölykezik.

Teltek a napok, amikor egyszer a telefon túlsó végén Zsuzsi keresett. Elmondta, hogy a faterja nagyon mérges, nincs megelégedve a munkával. Jobb lenne, ha a pénzből legalább tizenöt ezret visszaadnék. Nem akar fenyegetőzni, de van egy ügyvéd haverja, mármint az öregnek. Annak akar szólni. Amikor letettem a kagylót se nyelni, se köpni nem tudtam. Kell nekem ez a festődsi? De az sem kell, hogy az állítólagos ügyvéd, felszólítson, megfenyegeessen. Erre aztán nincs szükségem.

Sokat morfondíroztam, mit tegyek. A kapott pénzt már elköltöttem, betömtem a lyukakat. Most vagyok egyenesbe. Ha vissza akarom fizetni a kért összeget, valahonnan megint szerezni kell. Ez egy ördögi kör, ebből nem is lehet kiszállni. Hosszas gondolkodás után, úgy döntöttem, jobb a békeség, fizetni fogok, de egyelőre nem tudom miből.

Fizetési napon, pont a munkából igyekeztem haza, amikor véletlen, az utcán összefutottam Zsuzsival. Köszönés után önkéntelenül nyúltam a zsebembe és kiszámoltam neki a visszajáró pénzt. Nem is nagyon beszéltünk, hisz ilyenkor nincs miről. Ahogy távolodott az átadott pénzzel, úgy kezdtem megnyugodni. Éreztem, így van ez rendjén, és megkönnyebbülve gondoltam végig azt a mondást: „aki amatőr, az tücsök a szimfonikus zenekarban.”